

Fremsat den 27. april 2022 af Justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos, forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1851 af 20. september 2021, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 452 af 20. april 2022, foretages følgende ændring:

1. Efter § 79 c indsættes i 9. kapitel:

»§ 79 d. De oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, omfatter bl.a. fotografier af de pågældende personer, herunder

- 1) personfotografier optaget i medfør af stk. 2,
- 2) personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72,
- 3) personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b, og
- 4) personfotografier optaget af kriminalforsorgen i medfør af retsplejelovens § 776 a eller straffuldbyrdslovens § 61.

Stk. 2. Politiet kan med henblik på videregivelse i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, optage personfotografier af personer, der ved endelig dom

- 1) er dømt for en eller flere af de overtrædelser, som er nævnt i § 79 b, stk. 1,
- 2) er idømt et opholdsforbud efter § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller
- 3) er idømt et opholdsforbud efter § 236, stk. 1, nr. 1.

Stk. 3. Optagelse af personfotografier efter stk. 2 skal foretages i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 792 e, stk. 1 og 2.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1835 af 15. september 2021, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 291 af 8. marts 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 41 f, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »§ 41 e,« » stk. 1, 2. pkt., og«.

2. Efter § 107 indsættes i kapitel 10:

»§ 107 a. Danske myndigheder og domstole kan behandle anmodninger om retshjælp fra og fremsende anmodninger om retshjælp til Den Europæiske Anklagemyndighed (EP-PO) efter almindelige regler om stater gensidige retshjælp i straffesager. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.«

3. I § 788, stk. 2, nr. 2, udgår »og«.

4. I § 788, stk. 2, nr. 3, ændres »forsendelsen.« til: »forsendelsen, og«.

5. I § 788, stk. 2, indsættes som nr. 4:

»4) ved registrering af en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat til personen, hvis færden registreres, samt til kendte brugere af det køretøj eller den ejendom, registreringen angår.«

6. I § 791 a, stk. 8, 2. pkt., ændres »stk. 5« til: »stk. 5, nr. 1,«.

7. I § 791 a, stk. 8, indsættes som 3. pkt. og 4. pkt.:

»Reglerne i § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 4, og § 788, stk. 4, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 5, nr.

2, omhandlede tilfælde, dog således at underretning i disse tilfælde gives af politiet, ligesom kompetencen til at træffe beslutning om at undlade eller udsætte underretning i et nærmere fastsat tidsrum i disse tilfælde tilkommer politiet, jf. dog 4. pkt. Skal politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, finder reglerne i §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 4, og § 788, stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse.«

8. I § 791 d, stk. 1, ændres » eller 119 a« til: », 119 a, § 263, stk. 1, § 263 a, § 264 d, stk. 2, §§ 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301«.

9. I § 791 d, stk. 4, ændres »kendelser efter stk. 2« til: »blokeringer«.

10. I § 791 d indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Såfremt øjemedet med blokeringen efter stk. 1 vedrørende straffelovens § 263, stk. 1, §§ 263 a, 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301 ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om blokering. Ved beslutning efter 1. pkt. skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Rigsadvokaten. Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

11. Efter § 819 indsættes i kapitel 75 a:

»§ 820. Er der en særligt bestyrket mistanke om, at en person, hvis identitet er politiet bekendt, har begået en lovovertrædelse, der efter denne lov kan medføre fængsel i 6 år eller derover, kan politiet offentliggøre et fotografi, et signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at identificere den pågældende, i presse, radio, fjernsyn eller anden form for medie, med henblik på at identificere vidner, såfremt vidnernes forklaringer må antages at være af afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Stk. 2. I forbindelse med offentliggørelse af oplysninger som nævnt i stk. 1 kan der gives oplysninger om den påsigtede kriminalitet og om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl.

Stk. 3. Offentliggørelse som nævnt i stk. 1 må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelser og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Afgørelse om offentliggørelse træffes af politiet.«

§ 3

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1710 af 13. august 2021, som ændret ved § 1 i lov nr. 2396 af 14. december 2021 og § 22 i lov nr. 2601 af 28. december 2021, foretages følgende ændring:

1. I § 118 c, stk. 6, indsættes som 2. pkt.:

»Der kan uanset straffelovens § 26, stk. 2, pålægges enkeltmandsvirksomheder strafansvar efter reglerne i straffelovens §§ 25 og 27 uanset virksomhedens størrelse og organisation.«

§ 4

I hjemrejseloven, lov nr. 982 af 26. maj 2021, som senest ændret ved § 12 i lov nr. 452 af 20. april 2022, foretages følgende ændring:

1. I § 14 indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»Stk. 4. Retten kan bestemme, at en udlænding deltager i et retsmøde efter stk. 1 eller 2 om varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70 alene med henblik på udsendelse som følge af beslutning ved endelig dom om udvisning ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Stk. 5. Deltager en udlænding i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, jf. stk. 4, skal den beskikkede advokat deltage i retsmødet på samme sted som udlændingen, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at den beskikkede advokat i stedet møder frem i retten eller deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end udlændingen.

Stk. 6. Deltager en udlænding i et retsmøde om varetægtsfængsling efter stk. 1 eller 2 ved anvendelse af telekommunikation med billede, deltager anklageren i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 7.

§ 5

I lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 29. november 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 1174 af 8. juni 2021, foretages følgende ændring:

1. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. På steder, hvor der efter lov om knive og blankvåben m.v. § 1 gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan politiet besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande med henblik på at kontrollere, om vedkommende er i besiddelse af eksplosivstoffer.

Stk. 2. Besigtigelse og undersøgelse som nævnt i stk. 1 kan ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.

Stk. 3. Beslutning om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 træffes af politidirektøren eller den, som denne bemyndiger hertil. Beslutningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for.

Stk. 4. Politiet kan tilbageholde en person, der undersøges i medfør af stk. 1, i det tidsrum, der er nødvendigt til gennemførelse af undersøgelsen.«

§ 6

I lov nr. 1705 af 17. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som ændret ved § 3 i lov nr. 2394 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, 3. pkt., ændres »med,« til »med«.

2. I § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, ændres »personfarlig kriminalitet« til: »overtrædelse af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 og 26 samt straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 180, 216-225, 266, 281 og 288«.

3. I § 5, stk. 2, ændres »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, eller § 51, stk. 3« til: »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, § 36 a, stk. 2, § 42, stk. 2, eller § 51, stk. 3«.

4. I § 6, stk. 1, ændres »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, og § 51, stk. 3« til: »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, § 36 a, stk. 2, § 42, stk. 2, og § 51, stk. 3«.

5. I § 6 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Formanden eller næstformanden kan træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet, ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde, bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.«

6. § 8 affattes således:

»§ 8. Ungdomskriminalitetsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.«

7. § 9 affattes således:

»§ 9. Til Ungdomskriminalitetsnævnet tilknyttes et sekretariat.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen varetager Ungdomskriminalitetsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.«

8. § 12, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Justitsministeren kan fastsætte regler om erstatning og godtgørelse til børn og unge for skader, der pådrages ved udførelse af straksreaktioner fastsat efter stk. 1.«

9. I § 22 indsættes som *stk. 7*:

»*Stk. 7.* Forud for, at et forbedringsforløb fastsat i medfør af § 13 ophører, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i § 68, stk. 1-4, i lov om social service.«

10. I § 23, stk. 1, 1. pkt., udgår »i nævnet, jf. dog stk. 2«, og 2. pkt. ophæves.

11. I § 23, stk. 2, udgår »i nævnet«.

12. I § 23 indsættes som *stk. 5*:

»*Stk. 5.* Fornyet afgørelse, jf. stk. 1 eller 2, træffes af kommunens børn- og unge-udvalg efter reglerne i § 62 i lov om social service inden forbedringsforløbets udløb, når en anbringelse uden samtykke skal opretholdes efter udløb.«

13. I § 31, stk. 4, indsættes som 3. pkt.:

»Kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Iværksætter kommunen en sådan undersøgelse, skal den foretages af en autoriseret psykolog.«

14. I § 33, 1. pkt., og § 34, stk. 1, ændres »§ 31,« til: »§§ 31 og 32,«.

15. I § 34, stk. 2, indsættes som *nr. 4*:

»4) En vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter lov om social service eller anden relevant lovgivning.«

16. Efter § 36 indsættes før overskriften før § 37:

»§ 36 a. Kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke iværksættes foranstaltninger, jf. §§ 12-14, af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge. Ungdomskriminalitetsnævnet træffer afgørelse om foranstaltninger efter §§ 12-14 på baggrund af kommunens indstilling herom.

Stk. 2. Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse, jf. stk. 1, 2. pkt., kan træffes af formanden eller en næstformand. Afgørelser truffet af formanden eller en næstformand skal ske på skriftligt grundlag.«

17. I § 42 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»*Stk. 2.* Formanden eller en næstformand kan træffe afgørelse på skriftligt grundlag, om afvisning af en sag på baggrund af den unges alder, jf. stk. 1, 2. pkt.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

18. I § 43, stk. 1, indsættes som 2. pkt.:

»Beslutning efter 1. pkt. kan træffes af formanden eller en næstformand.«

§ 7

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2022, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. §§ 8 og 9 i lov om nr. 1705 af 17. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som ændret ved § 3 i lov nr. 2394 af 14. december 2021, som affattet ved denne lovs § 6, nr. 6 og 7, træder i kraft den 1. januar 2023.

Stk. 3. § 107 a i retsplejeloven, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 2, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

§ 8

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. §§ 4 og 5 kan ved kongelig anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Udvidelse af politiets adgang til at blokere hjemmesider

2.1.1. *Gældende ret*

2.1.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.1.3. *Den foreslåede ordning*

2.2. Fremstilling via videokommunikation af udlændinge efter afsoning med henblik på udsendelse

2.2.1. *Gældende ret*

2.2.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.2.3. *Den foreslåede ordning*

2.3. Adgang for politiet til at registrere en mistænks eller anden persons færden ved brug af gps eller et andet lignende apparat uden retskendelse

2.3.1. *Gældende ret*

2.3.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.3.3. *Den foreslåede ordning*

2.4. Adgang for politiet til at foretage stikprøvekontroller for eksplosivstoffer

2.4.1. *Gældende ret*

2.4.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.4.3. *Den foreslåede ordning*

2.5. Optagelse og videregivelse af personfotografier i forbindelse med kontakt- og opholdsforbud

2.5.1. *Gældende ret*

2.5.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.5.3. *Den foreslåede ordning*

2.6. Aktindsigt i anklageskrifter

2.6.1. *Gældende ret*

2.6.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.6.3. *Den foreslåede ordning*

2.7. Udvidelse af politiets mulighed for at offentliggøre fotografier mv. mhp. identifikation af vidner

2.7.1. *Gældende ret*

2.7.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.7.3. *Den foreslåede ordning*

2.8. Automatisk udstedelse af bøder til enkeltmandsvirksomheder ved visse hastighedsovertrædelser i ATK-systemet

2.8.1. *Gældende ret*

2.8.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.8.3. *Den foreslåede ordning*

2.9. Udvidelse af anvendelsesområdet for ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, om personfarlig kriminalitet

2.9.1. *Gældende ret*

2.9.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.9.3. *Den foreslåede ordning*

2.10. Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling

2.10.1. *Gældende ret*

2.10.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.10.3. *Den foreslåede ordning*

2.11. Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

2.11.1. *Gældende ret*

2.11.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.11.3. *Den foreslåede ordning*

2.12. Øget brug af straksreaktioner mv.

2.12.1. *Gældende ret*

2.12.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.12.3. *Den foreslåede ordning*

2.13. Sekretariatsbistand til Ungdomskriminalitetsnævnet

2.13.1. *Gældende ret*

2.13.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.13.3. *Den foreslåede ordning*

2.14. Øget mulighed for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag

2.14.1. *Gældende ret*

2.14.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.14.3. *Den foreslåede ordning*

2.15. Mulighed for udsættelse af en sag inden nævnsmøde

2.15.1. *Gældende ret*

2.15.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.15.3. *Den foreslåede ordning*

2.16. Smidigere overgang til den sociale indsats

2.16.1. *Gældende ret*

2.16.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.16.3. *Den foreslåede ordning*

2.17. Forældremyndighedsindehaverens kompetencer

2.17.1. *Gældende ret*

2.17.2. *Justitsministeriets overvejelser*

2.17.3. *Den foreslåede ordning*

2.18. Præcisering af retsgrundlaget for danske myndigheders og domstoles samarbejde med EPPO

2.18.1. Gældende ret

2.18.2. Justitsministeriets overvejelser

2.18.3. Den foreslåede ordning

3. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

7. Klimamæssige konsekvenser

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

9. Forholdet til EU-retten

9.1. Udvidelse af politiets mulighed for at offentliggøre fotografier mv. mhp. identifikation af vidner

9.2. Præcisering af retsgrundlaget for danske myndigheders og domstoles samarbejde med EPPO

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

11. Sammenfattende skema

1. Indledning

Rettidig og effektiv sagsbehandling er en grundlæggende forudsætning for et retssamfund. Lange sagsbehandlingstider i straffesager har betydning for både forurettede, sigtede og tiltalte, men også for mulighederne for at opklare forbrydelser og for den generelle retsfølelse i samfundet. Smidige og effektive efterforskningsmuligheder er samtidig væsentlige for politiets opklaring af forbrydelser.

Det er i den forbindelse vigtigt, at strafferetsplejen er indrettet hensigtsmæssigt og tidssvarende. En løbende tilpasning af strafferetsplejen skal således medvirke til at sikre, at retsforfølgning sker hurtigt og konsekvent, og at ressourcerne hos politi, anklagemyndighed og domstole anvendes effektivt og hensigtsmæssigt.

Lovforslaget indeholder på den baggrund en række forslag til ændringer af straffeloven, retsplejeloven, ungdomskriminalitetsloven og forskellige andre love, der overordnet har til formål at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets, anklagemyndighedens, domstolens, kriminalforsorgens og Ungdomskriminalitetsnævnets ressourcer, herunder ved at forbedre politiets efterforskningsmuligheder.

Lovforslaget indeholder *for det første* et forslag om at udvide politiets muligheder for at blokere hjemmesider, hvorfra der bliver begået visse straffelovsovertrædelser. Udvidelsen skal bl.a. gøre det muligt at blokere hjemmesider, der anvendes til såkaldt phishing. Da indgreb i forhold til phishing-kampagner i særlig grad er tidskritiske, foreslås det, at politiet i forhold til straffelovens bestemmelser om uberegtiget adgang til et datasystem, udbredelse af adgang til et datasystem og de formueforbrydelser, for hvilke der nu

foreslås indført en adgang til at blokere hjemmesider, skal have mulighed for at træffe beslutning om blokering uden forudgående retskendelse, såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes.

Med lovforslaget foreslås det *for det andet* at udvide muligheden for at afholde retsmøder med anvendelse af telekommunikation med billede ved varetægtsfængsling af udlændinge i medfør af visse af hjemrejselovens regler. Ændringen vil indebære, at retten kan bestemme, at et retsmøde efter hjemrejselovens § 14, stk. 1 eller 2, hvor der efter dom og afsoning første gang skal tages stilling til, om betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt, gennemføres ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Lovforslaget indeholder *for det tredje* et forslag om ændring af retsplejelovens regler om politiets registrering af en mistænkt eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat, således at dette vil kunne ske uden retskendelse.

Med lovforslaget foreslås det *for det fjerde* at give politiet adgang til at lave stikprøvekontroller for eksplosivstoffer. Det foreslås, at der i politiloven indsættes en ny bestemmelse, hvorefter politiet på steder, hvor der efter lov om knive og blankvåben m.v. § 1 gælder forbud mod at besidde eller bære knive mv., kan besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande med henblik på at kontrollere, om vedkommende er i besiddelse af eksplosivstoffer.

Det foreslås *for det femte* at indsætte en bestemmelse i straf-

feloven, hvori det præciseres, at de oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af straffelovens regler om opholds- og kontaktforbud bl.a. omfatter personfotografier optaget af politiet og kriminalforsorgen, og der skabes hjemmel til, at politiet kan optage personfotografier med det specifikke formål, at fotografierne kan videregives i medfør af de nævnte regler om opholds- og kontaktforbud.

Lovforslaget indeholder *for det sjette* et forslag til ændring af retsplejelovens regler om massemediers adgang til aktindsigt i anklageskrifter og retsmødebegæringer. Den foreslåede ændring vil indebære, at der – for at sikre, at ansøgerens reelle interesse i imødekommelse af ansøgningen står mål med det ressourceforbrug, som myndigheden vil skulle anvende for at behandle anmodningen – stilles krav om, at anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæringer skal være rimeligt begrundede, ligesom det allerede i dag gælder for anmodninger om aktindsigt i et større antal straffesager mv. Kravet foreslås udformet således, at det ikke hindrer medier i at få en sådan adgang til aktindsigt i anklageskrifter og retsmødebegæringer, som er nødvendig for, at de kan vurdere, om en konkret sag kan have offentlighedens interesse, og for i givet fald at omtale sagen forud for hovedforhandling og dom.

Lovforslaget indeholder *for det syvende* et forslag om at udvide politiets muligheder for at offentliggøre signalement og fotografier af en formodet gerningsperson med det formål at finde frem til den angiveligt forurettede eller andre vidner. Adgangen foreslås begrænset til de groveste forbrudelser i straffeloven og til tilfælde, hvor politiet har en særligt bestyrket mistanke om, at vedkommende er skyldig i lovovertrædelsen, og hvor vidnets forklaring må antages at være af afgørende betydning for straffeforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge nye lovovertrædelser.

Lovforslaget indeholder *for det ottende* forslag om at ændre færdselslovens regler om adgangen til at pålægge juridiske personer strafansvar for hastighedsovertrædelser, der konstateres ved ATK (automatisk trafikkontrol), som ikke kan medføre frakendelse af førerretten eller kørselsforbud, sådan at strafansvaret for sådanne overtrædelser kan pålægges enkeltmandsvirksomheder uanset størrelsen på og organiseringen af virksomheden.

Lovforslaget indeholder *for det niende* en række forslag om at ændre ungdomskriminalitetsloven, således at der bl.a. sikres en øget brug af straksreaktioner, og at nævnsprocessen effektiviseres og smidiggøres, herunder overgangen fra kriminalitetsforebyggende indsatser efter ungdomskriminalitetsloven til sociale indsatser efter serviceloven.

Forslagene følger op på devalueringerne ”Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet”, ”Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskri-

minalitetsnævnet” og ”Ungefaglige undersøgelser og indstillinger. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet”.

Lovforslaget indeholder *for det tiende* et forslag om, at det præciseres ved lov, at danske myndigheder og domstole kan behandle anmodninger om retshjælp fra og fremsende anmodninger om retshjælp til Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) efter almindelige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager, og et forslag om, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom. Formålet er at præcisere retsgrundlaget for samarbejdet mellem Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) og danske myndigheder samt domstole i relation til strafbare handlinger, der skader Unionens finansielle interesser. Denne præcisering skal ses i sammenhæng med, at det er hensigten, at der snarest muligt skal indgås en samarbejdsaftale med EPPO, som skal sikre klare rammer for samarbejdet.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Udvidelse af politiets adgang til at blokere hjemmesider

2.1.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 791 d, stk. 1, kan der ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i (terrorisme), 119 (vold og trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste) eller 119 a (chikane mod personer i offentlig tjeneste).

Ved »blokering« forstås en ordning, der er rettet mod danske internetudbydere med henblik på direkte DNS-blokering fra udbyderens side af hjemmesider med ulovligt materiale. DNS-blokering medfører, at forsøg på at opnå adgang til siden automatisk afvises af internetudbyderen. Det er dog muligt at omgå en blokering af en hjemmeside for en person med en vis teknisk indsigt. Bestemmelsen forudsætter, at afvisningen vil være ledsaget af en tekst, hvoraf det fremgår, at politiet har opnået rettens kendelse til at blokere den pågældende hjemmeside, og at eventuelle indsigelser kan rettes til politiet, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 192 som fremsat, side 32.

Kravet om, at der skal være »grund til at antage«, skal forstås i overensstemmelse med det tilsvarende udtryk i retsplejelovens §§ 803 og 804 om beslaglæggelse over for ikke-mistænkte og edition, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 192 som fremsat, side 32.

Kravet om, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i (terrorisme), 119 (vold og trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste) eller 119 a (chikane mod personer i offentlig tjeneste), indebærer, at siden skal indeholde tekst, video eller lyd mv., der udgør en sådan

overtrædelse, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 192 som fremsat, side 32.

Efter § 791 d, stk. 2, træffes afgørelse om blokering af en hjemmeside af retten ved kendelse efter politiets begæring. I kendelsen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Det forudsættes endvidere, at såfremt politiet bliver bekendt med, at grundlaget for kendelsen ikke længere er til stede – for eksempel fordi det ulovlige indhold er fjernet fra hjemmesiden – skal politiet hurtigst muligt foranledige, at blokeringen fjernes. Politiet er dog ikke hermed pålagt en pligt til løbende at kontrollere blokerede hjemmesider, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 192 som fremsat, side 32.

Politiet forudsættes at foretage underretning af den, som indgrebet retter sig mod, dvs. af lejerer (registranten) af den hjemmeside, som retten har givet tilladelse til at blokere. Indeholder hjemmesiden ikke kontaktoplysninger, og kan politiet ikke umiddelbart fremskaffe disse oplysninger på anden vis, kan underretning undlades. Underretning af personer i udlandet vil ske efter de almindelige retshjælpsregler om underretning til personer i andre lande, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 192 som fremsat, side 32.

Blokering må ikke foretages, såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og den ulempe, som indgrebet må antages at medføre, jf. bestemmelsens stk. 3.

Det påhviler udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og administratorer af internetdomæner at bistå politiet ved gennemførelsen af kendelser efter stk. 2. Afviser udbyderen eller administratoren uden lovlig grund at bistå politiet, finder bestemmelsen i retsplejelovens § 178 tilsvarende anvendelse, jf. bestemmelsens stk. 4.

Fremsætter den, mod hvem indgrebet retter sig, anmodning herom, skal politiet snarest muligt forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet skal opretholdes, jf. bestemmelsens stk. 5.

Det følger af retsplejelovens § 803, stk. 1, 1. pkt., at genstande, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, kan beslaglægges som led i efterforskningen af en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, hvis der er grund til at antage, at genstanden kan tjene som bevis, bør konfiskeres eller ved lovovertrædelsen er fravendt nogen, som kan kræve den tilbage.

Efter retspraksis omfatter genstande også hjemmesider og dokumenter på hjemmesider, og der kan derfor ske beslaglæggelse heraf, jf. f.eks. Højesterets kendelse af 13. april

2007 som gengivet i UfR 2007.1831 H og Østre Landsrets kendelse af 23. marts 2018 som gengivet i TfK 2018.681.

Afgørelse om beslaglæggelse træffes af retten ved kendelse efter politiets begæring, jf. retsplejelovens § 806, stk. 1 og 2.

Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, kan politiet dog træffe beslutning om beslaglæggelse. Fremsætter den, mod hvem indgrebet retter sig, anmodning herom, skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer forelægge sagen for retten, der ved kendelse afgør, om indgrebet kan godkendes, jf. § 806, stk. 4.

En retskendelse sendes til administratoren af den pågældende hjemmeside (ved danske hjemmesider DK Hostmaster), hvorefter administratoren træffer de fornødne tekniske foranstaltninger til at overføre rettighederne til hjemmesiden til politiet.

Beslaglæggelse af hjemmesider er hovedsageligt blevet anvendt af politiet i sager, hvor hjemmesiden administreres i Danmark. Det vil i praksis være hjemmesider, der ender på ".dk", som administreres af DK Hostmaster. I det omfang, der er tale om en hjemmeside, som administreres i udlandet, kan det i praksis være vanskeligt at gennemføre en beslaglæggelse, idet det kræver bistand fra det land, hvor hjemmesiden administreres. Det er muligt at anmode udenlandske myndigheder om retshjælp til gennemførelsen af en beslaglæggelse af en udenlandsk hjemmeside, men det er ofte meget tidskrævende, og erfaringsmæssigt er der lande, hvor det ikke er muligt at få denne retshjælp.

I sager om besiddelse og udbredelse af seksuelt overgrebsmateriale med børn anvendes blokering af hjemmesider aktuelt i Danmark på aftalebaseret basis i form af den såkaldte "Netfilterordning".

Rigspolitiet har siden 2005 samarbejdet med Red Barnet og størstedelen af internetudbydere i Danmark – som deltager på frivillig basis – i bestræbelserne på at forhindre adgang via internettet til materiale vedrørende seksuelt misbrug af børn. Som led i samarbejdet med internetudbydere videregiver Rigspolitiet løbende på grundlag af konkrete samarbejdsaftaler oplysninger til internetudbydere om internetadresser, der efter Rigspolitiets vurdering indeholder ulovligt materiale af den omtalte karakter. Internetudbyderen iværksætter herefter en DNS-blokering af hjemmesiden.

En DNS-blokering, der er iværksat i forbindelse med Netfilterordningen, medfører, at man i forbindelse med forsøg på at tilgå en blokeret hjemmeside vil blive mødt med en besked om, at adgangen til den hjemmeside, som man har forsøgt at tilgå, er blokeret, fordi hjemmesiden indeholder materiale, som er omfattet af straffelovens § 235 (om be-

siddelse og udbredelse af seksuelt overgrebsmateriale med børn). Det er dog muligt at omgå en sådan blokering for en person med en vis teknisk indsigt.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af aftale om politiets og anklagemyndighedens økonomi for 2021-2023 indgået af Regeringen (Socialdemokratiet) og Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige, at aftaleparterne vil bekæmpe den stigende it-relaterede kriminalitet og finde nye måder til at forebygge og forhindre kriminaliteten.

Med afsæt i aftalen blev der i 2021 igangsat et arbejde i Rigspolitiet med at undersøge mulige nye initiativer om forebyggelse og forhindring ("disruption") af økonomisk og it-relateret kriminalitet for at imødegå den eksplosive vækst inden for særligt it-relateret økonomisk kriminalitet. Undersøgelsen blev desuden igangsat med henblik på eventuel fremsættelse af forslag om nødvendige lovændringer i aftaleperioden. Forslaget om blokering af hjemmesider udspringer af dette arbejde.

Som led i håndteringen af covid-19-epidemien i Danmark vedtog Folketinget den 2. april 2020 lov nr. 349 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og udlændingeloven (Skærpet straf for lovovertrædelser med baggrund i eller sammenhæng med covid-19 og blokering af hjemmesider, hvorfra der begås visse lovovertrædelser, som har baggrund i eller sammenhæng med covid-19). Loven indeholdt bl.a. en midlertidig bestemmelse i retsplejelovens § 791 d, stk. 1, 2. pkt., hvorefter der kunne ske blokering af hjemmesider, hvis der var grund til at antage, at der fra hjemmesiden blev begået en overtrædelse af straffelovens §§ 161, 163, 171 eller 189, § 263, stk. 1, eller §§ 263 a, 276, 278-283, 289-290 a, 300 a, 301 eller 303, som havde baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Der blev endvidere indsat en *periculum in mora*-regel i retsplejelovens § 791 d, stk. 6, hvorefter politiet kunne træffe beslutning om blokering af en hjemmeside i de tilfælde, hvor indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes. Politiet skulle snarest muligt og senest inden 24 timer efter indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten.

De midlertidige bestemmelser blev bl.a. indført, på baggrund af, at både Center for Cybersikkerhed (CFCS) og Rigspolitiet havde konstateret en stigning i antallet af hjemmesider, der via phishing-kampagner forsøgte at udnytte covid-19-epidemien til at franarre privatpersoner deres kreditkortoplysninger, som derefter blev misbrugt.

Under hensyn til bestemmelsernes formål og kontekst blev

bestemmelserne omfattet af solnedgangsklausulen i lov nr. 349 af 2. april 2020, som blev udskudt ved lov nr. 289 af 27. februar 2021. Retsplejelovens § 791 d, stk. 1, 2. pkt., og stk. 6, blev derfor automatisk ophævet den 1. januar 2022.

Det har vist sig, at bestemmelserne har været et effektivt redskab for politiet i bekæmpelsen af covid-19-relateret kriminalitet begået via internettet.

Rigspolitiet har samtidig konstateret en stigning i antallet af falske hjemmesider, hvorfra der iværksættes phishing-kampagner, som ikke relaterer sig til covid-19-epidemien. Størstedelen af hjemmesiderne fremstår som tilhørende Danske Bank, skattemyndighederne, Nets mv. og har til formål at franarre borgere oplysninger om eksempelvis MitID eller betalingsmidler. En række af de anmeldelser, som politiet modtager, ses at vedrøre udenlandske domæner, herunder ".net", ".com" eller ".eu".

Der vil således ofte være tale om formueforbrydelser, urettiliggjort adgang til et datasystem eller udbredelse af adgang til et datasystem, som ikke er omfattet af den nuværende bestemmelse om blokering af hjemmesider, og politiet vil derfor i givet fald skulle anvende reglerne om beslaglæggelse i det omfang, denne fremgangsmåde er praktisk anvendelig.

Det er Justitsministeriets vurdering, at reglerne om beslaglæggelse ikke i tilstrækkelig grad sikrer en effektiv bekæmpelse af kriminalitet begået på internettet. Der lægges derfor op til at udvide adgangen til at blokere hjemmesider. Det bemærkes i den forbindelse, at DNS-blokeringer som udgangspunkt er et simplere og hurtigere indgreb end beslaglæggelse, og at DNS-blokering derfor i nogle tilfælde er den mest effektive løsning i sager, hvor indgrebet er tidskritisk. DNS-blokering er særligt relevant i sager om udenlandsk baserede hjemmesider, hvor det ofte er tidskrævende og forbundet med praktiske vanskeligheder at beslaglægge en hjemmeside.

Politiet har i dag, som anført under pkt. 2.1.1, i medfør af retsplejelovens § 791 d, stk. 1, adgang til at blokere en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i (terrorisme), 119 (vold og trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste) eller 119 a (chikane mod personer i offentlig tjeneste).

Der er – bl.a. i lyset af politiets erfaringer med reglerne om blokering af hjemmesider, hvorfra der begås visse covid-19-relaterede lovovertrædelser – efter Justitsministeriets opfattelse behov for at udvide denne adgang for politiet til at blokere en hjemmeside, så blokeringsmuligheden fremadrettet kan anvendes i flere sager og uden, at lovovertrædelsen har baggrund i eller sammenhæng med covid-19-epidemien i Danmark.

Det bemærkes, at det fremgår af bemærkningerne til L 192, hvorved den nugældende § 791 d om blokering blev indsat i retsplejeloven, at Justitsministeriet ville tilstræbe at gennemføre en evaluering af erfaringerne med den foreslåede ordning 3 år efter lovforslagets ikrafttræden. Henset til bl.a. politiets erfaringer med reglerne om blokering af hjemmesider, hvorfra der begås visse covid-19-relaterede lovovertrædelser, samt det forhold, at der nu lægges op til en udvidelse af bestemmelsen, er det Justitsministeriets vurdering, at der ikke længere er behov for at foretage en evaluering af den nugældende ordning.

En udvidelse af adgangen til at blokere hjemmesider bør efter Justitsministeriets vurdering alene omfatte visse straffelovovertrædelser, som primært begås på internettet, og hvor der vurderes at være et praktisk behov for at kunne blokere hjemmesider for at forebygge (yderligere) straffelovsovertrædelser eller begrænse konsekvenserne af en igangværende overtrædelse. Det gælder efter ministeriets vurdering en række formueforbrydelser i straffeloven samt visse freds- og ærekrænkelser, herunder straffelovens § 264 d, stk. 2, om uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold under særligt skærpende omstændigheder.

For så vidt angår straffelovens § 264 d, stk. 2, vurderes adgangen til at foretage beslaglæggelse ikke at være tilstrækkeligt til at sikre en effektiv bekæmpelse af overtrædelser af bestemmelsen begået på internettet, da det i nogle tilfælde, f.eks. hvor der er sket videregivelse af drabsvideoer, har vist sig ikke at være muligt at få udenlandske administratorer til at bistå til beslaglæggelse af hjemmesider, hvorfra der begås sådanne overtrædelser.

Fælles for formueforbrydelserne er, at de ofte begås via phishing-kampagner på internettet.

Der bør efter ministeriets vurdering indføres en mulighed for, at politiet i denne type sager – ligesom det var tilfældet for politiet efter den nu ophævede bestemmelse i retsplejelovens § 791 d, stk. 6 – vil kunne iværksætte indgrebet, hvis indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes. Det skal ses i lyset af, at indgreb i forhold til phishing-kampagner i særlig grad er tidskritiske, da kriminelle i løbet af få minutter og med få omkostninger kan udsende store mængder e-mails eller sms-beskeder til et stort antal personer, der franarres personoplysninger, kreditkortoplysninger eller lignende, som de kriminelle derefter kan misbruge. Det kan således efter en konkret vurdering være nødvendigt for politiet at kunne iværksætte blokering inden, at der indhentes en retskendelse, hvis det skal sikres, at det domænenavn, som kampagnen linker til, blokeres, inden et stort antal personer har reageret på kampagnen.

Efter ministeriets vurdering er der ikke behov for en tilsva-

rende mulighed for så vidt angår straffelovens § 264 d, stk. 2 (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold under særligt skærpende omstændigheder), idet der som udgangspunkt ikke på samme måde er tale om straffelovsovertrædelser, der er særligt tidskritiske.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 791 d, stk. 1, udvides, så blokering af en hjemmeside kan ske, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 1, (uberettiget adgang til et datasystem), § 263 a (udbredelse af adgang til et datasystem), § 264 d, stk. 2 (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold under særligt skærpende omstændigheder), §§ 279, 300 a (hhv. forsættlig og groft uagtsomt bedrageri), 279 a (databedrageri), 281 (afpresning), 290 (hæleri), 290 a (hvidvask) eller 301 (uberettiget anvendelse af betalingsoplysninger).

Forslaget indebærer, at der på samme måde som for hjemmesider, hvorfra der begås overtrædelser af straffelovens §§ 114-114 i (terrorisme), 119 (vold og trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste) eller 119 a (chikane mod personer i offentlig tjeneste), fremover efter en konkret vurdering vil kunne ske blokering, når der er tale om en overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 1, § 263 a, § 264 d, stk. 2, §§ 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301.

Det følger af retsplejelovens § 791 d, stk. 3, at blokering ikke må foretages, såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og den ulempe, som indgrebet må antages at medføre. Der vil således skulle foretages en proportionalitetsafvejning, inden der træffes afgørelse om blokering.

Det skal bl.a. indgå i vurderingen, at det på nuværende tidspunkt alene er teknisk muligt ved hjælp af DNS-blokering at blokere en hel hjemmeside, også selvom det kun er en del af indholdet på hjemmesiden, der udgør en lovovertrædelse. Det skal derfor indgå i vurderingen, om det efter en konkret vurdering vil være for indgribende at blokere en hel hjemmeside, hvis det kun er en lille del af indholdet på siden, der er ulovligt. Det vil f.eks. ikke i dag være muligt alene at DNS-blokere en profil på et socialt medie. Med en DNS-blokering er det således kun på nuværende tidspunkt muligt at blokere hele det sociale medie, hvilket generelt må antages at være et disproportionalt indgreb. Tilsvarende må det i almindelighed antages at være et disproportionalt indgreb at blokere en hel hjemmeside, hvis der i et kommentarspor eller lignende er linket til en hjemmeside, hvorfra der udsendes phishing-kampagner, eller hvor der videregives indhold i strid med straffelovens § 264 d, stk. 2. Det skal indgå i vurderingen, om den hjemmeside, det overvejes at blokere, må antages at være oprettet med det formål at begå en af de omfattede straffelovsovertrædelser, eller om der må antages at være tale om en hjemmeside med et legitimt for-

mål, som af tredjemand forsøges anvendt til at begå en af de omfattede straffelovsovertrædelser. I den forbindelse kan det indgå i vurderingen, om ejeren af hjemmesiden trods henvendelse fra politiet ikke fjerner indhold på undersider eller i kommentarspor eller lignende, hvor der f.eks. er linket til en hjemmeside, hvorfra der udsendes phishing-kampagner.

Det skal endvidere indgå i vurderingen, om der er grundlag for at antage, at en phishing-kampagne alene kan nå ud til et meget begrænset antal potentielle ofre, eller at der alene er risiko for, at de pågældende bliver franarret et meget lille beløb.

Yderligere skal grovheden af den straffelovsovertrædelse, der antages at blive begået fra hjemmesiden, inddrages i proportionalitetsafvejningen.

Reglerne om beslaglæggelse i retsplejelovens kapitel 74 vil – som det er tilfældet med de nuværende regler – blive opretholdt ved siden af den foreslåede udvidelse af blokeringsbestemmelsen. Det vil således fortsat være muligt for politiet at beslaglægge hjemmesider efter reglerne i retsplejelovens kapitel 74. Eftersom det på nuværende tidspunkt alene er teknisk muligt ved hjælp af en DNS-blokering at blokere en hel hjemmeside, vil der kunne være tilfælde, hvor de foreslåede regler om blokering ikke vil kunne finde anvendelse som følge af kravet om proportionalitet i retsplejelovens § 791 d, stk. 3, men hvor det efter en konkret vurdering kan være proportionalt at gå frem efter reglerne om beslaglæggelse i retsplejelovens kapitel 74, eftersom det er muligt alene at beslaglægge bestemte dokumenter på hjemmesiden og ikke hele hjemmesiden. Reglerne om beslaglæggelse forudsættes således anvendt, når denne fremgangsmåde vurderes praktisk anvendelig.

Der foreslås derudover ingen ændringer i betingelserne og fremgangsmåden for at kunne blokere en hjemmeside, jf. dog den foreslåede bestemmelse i § 791 d, stk. 6. Politiet skal dermed i overensstemmelse med gældende ret bl.a. hurtigst muligt foranledige, at en blokering fjernes, hvis politiet bliver bekendt med, at grundlaget for en kendelse om blokering ikke længere er til stede, ligesom politiet ved blokering forudsættes at foretage underretning af den, som indgrebet retter sig mod, jf. pkt. 2.1.1.

De straffelovbestemmelser, der foreslås omfattet af retsplejelovens § 791 d, stk. 1, er beskrevet nærmere i det følgende.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en hjemmeside kunne blokeres, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 1.

Efter straffelovens § 263, stk. 1, straffes med bøde eller

fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens datasystem eller data, som er bestemt til at bruges i et datasystem.

Hvis de forhold, der er nævnt i stk. 1, begås med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. På samme måde straffes de forhold, der er nævnt i stk. 1, når der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter, jf. straffelovens § 263, stk. 3.

Henvisningen til § 263, stk. 1, indebærer, at der efter en konkret vurdering f.eks. vil kunne ske blokering af en hjemmeside, hvorfra personer udsender phishing-kampagner med henblik på at skaffe sig adgang til en anden persons computer, tablet eller lignende.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en hjemmeside kunne blokeres, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 263 a.

Efter straffelovens § 263 a straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der uberettiget 1) erhvervsmæssigt sælger eller i en videre kreds udbreder et adgangsmiddel til et datasystem, 2) videregiver et større antal adgangsmidler til et datasystem, eller 3) skaffer sig eller videregiver et adgangsmiddel til et datasystem, (a) der er samfundsvigtigt, jf. § 193, (b) der behandler oplysninger, som er omfattet af artikel 9, stk. 1, eller artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679/EU af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, eller (c) hvortil adgangen er forbeholdt betalende brugere.

Hvis de forhold, der er nævnt i stk. 1, begås under særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år, jf. § 263 a, stk. 2.

Henvisningen til § 263 a indebærer, at der efter en konkret vurdering f.eks. vil kunne ske blokering af en hjemmeside, hvorfra personer udsender phishing-kampagner med henblik på at skaffe sig adgang til en anden persons password til et datasystem for efterfølgende at kunne udbrede oplysningerne til en bredere kreds.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en hjemmeside kunne blokeres, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 2.

Efter straffelovens § 264 d, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder den, som uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private for-

hold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget en bredere offentlighed. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person.

Foreligger der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer særligt skærpnde omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 3 år, jf. § 264 d, stk. 2.

Henvisningen til § 264 d, stk. 2, indebærer, at der efter en konkret vurdering f.eks. vil kunne ske blokering af en hjemmeside, der bruges til at dele billeder eller videoer af særlig krænkende karakter, f.eks. hvor der begås drab, eller hvor der foregår seksuel aktivitet.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en hjemmeside kunne blokeres, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 279, 279 a eller 300 a.

Efter straffelovens § 279 straffes for bedrageri den, som, for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, ved retsstridigt at fremkalde, bestyrke eller udnytte en vildfarelse bestemmer en anden til en handling eller undladelse, hvorved der påføres denne eller nogen, for hvem handlingen eller undladelsen bliver afgørende, et formuetab.

Efter straffelovens § 279 a om databedrageri straffes den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling eller i øvrigt retsstridigt søger at påvirke resultatet af sådan databehandling.

Strafferammen for bedrageri og databedrageri er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 8 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden eller på grund af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen for bedrageri og databedrageri bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det litte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. straffelovens § 287, stk. 1, 2. pkt.

Efter straffelovens § 300 a straffes for groft uagtsomt bedrageri den, som, uden at betingelserne for at anvende § 279 foreligger, på retsstridig måde forsætligt eller groft uagtsomt bevirker, at en person, der befinder sig i en vildfarelse, af denne grund bestemmes til en handling eller undladelse, og

derved påfører ham eller nogen, for hvem handlingen eller undladelsen bliver afgørende, et betydeligt formuetab, med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Henvisningen til §§ 279, 279 a og 300 indebærer, at der efter en konkret vurdering f.eks. vil kunne ske blokering af en hjemmeside, hvorfra en person udsender phishing-kampagner med henblik på at franarre en anden persons kreditkortoplysninger for derefter at kunne misbruge oplysninger til at opnå en økonomisk vinding.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en hjemmeside kunne blokeres, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 281.

Ifølge straffelovens § 281 straffes for afpresning 1) den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding, truer nogen med vold, betydelig skade på gods eller frihedsberøvelse, med at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller åbenbare privatlivet tilhørende forhold, og 2) den, som truer nogen med at anmelde eller åbenbare et strafbart forhold eller med at fremsætte sande ærerørige beskyldninger for derigennem at skaffe sig eller andre en vinding, der ikke er tilbørligt begrundet ved det forhold, som har givet anledning til truslens fremsættelse.

Strafferammen for afpresning er fængsel indtil 1 år og 6 måneder, jf. straffelovens § 285, stk. 1, 1. pkt. Efter straffelovens § 286, stk. 1, kan straffen stige til fængsel i 6 år, når lovovertrædelsen er af særligt grov beskaffenhed, navnlig på grund af udførelsesmåden, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening eller under medtagelse af våben eller andet farligt redskab eller middel, eller fordi der er tale om systematisk eller organiseret afpresning, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Efter straffelovens § 287, stk. 1, er straffen for afpresning bøde, hvis den begåede forbrydelse er af mindre strafværdighed på grund af de omstændigheder, hvorunder handlingen er begået, de tilvendte genstandes eller det litte formuetabs ringe betydning eller af andre grunde. Under i øvrigt formildende omstændigheder kan straffen bortfalde, jf. § 287, stk. 1, 2. pkt.

Henvisningen til § 281 indebærer, at der efter en konkret vurdering f.eks. vil kunne ske blokering af en hjemmeside, hvorfra der udsendes phishing-kampagner med henblik på at komme i besiddelse af oplysninger, der efterfølgende vil kunne anvendes som led i afpresning.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en hjemmeside kunne blokeres, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 290 eller 290 a.

Efter straffelovens § 290, stk. 1, om hæleri straffes den, som uberettiget modtager eller skaffer sig eller andre del i udbytte, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. På samme måde straffes den, der uberettiget ved at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på lignende måde efterfølgende virker til at sikre en anden udbyttet af en strafbar lovovertrædelse.

Efter bestemmelsens stk. 2 kan straffen stige til fængsel i 6 år, når hæleriet er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige karakter eller som følge af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Det følger af bestemmelsens stk. 3, at straf efter stk. 1 og 2 ikke kan pålægges den, som modtager udbytte til sædvanligt underhold fra familiemedlemmer eller samlever, eller den, der modtager udbytte som normalt vederlag for sædvanlige forbrugsvare, brugsting eller tjenester.

Efter straffelovens § 290 a, stk. 1, straffes for hvidvask den, der konverterer eller overfører penge, som direkte eller indirekte er udbytte af en strafbar handling, for at skjule eller tilsløre den ulovlige oprindelse, med fængsel indtil 1 år og 6 måneder.

Straffen kan efter stk. 2, stige til fængsel indtil 8 år, når hvidvasken er af særligt grov beskaffenhed navnlig på grund af forbrydelsens erhvervsmæssige eller professionelle karakter eller som følge af den opnåede vinding, eller når et større antal forbrydelser er begået.

Henvisningen til §§ 290 og 290 a indebærer, at der efter en konkret vurdering f.eks. vil kunne ske blokering af en hjemmeside, hvorfra der udsendes phishing-kampagner med henblik på at opnå adgang til en anden persons MitID, person- eller kontooplysninger for efterfølgende at kunne anvende oplysningerne til at videreføre udbytte fra anden økonomisk kriminalitet eller sløre bagmændenes identitet.

Efter den foreslåede bestemmelse vil en hjemmeside kunne blokeres, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 301.

Efter straffelovens § 301 straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder den, der med forsæt til uberettiget anvendelse fremstiller, skaffer sig, besidder eller videregiver 1) oplysninger, som identificerer et betalingsmiddel, der er tildelt andre, eller 2) genererede betalingskortnumre.

Hvis den i stk. 1 nævnte videregivelse mv. sker i en videre kreds eller under i øvrigt særligt skærpene omstændigheder, er straffen fængsel indtil 6 år, jf. stk. 2.

Efter stk. 3 finder bestemmelsen i stk. 1 ikke anvendelse på ægte betalingskort.

Henvisningen til § 301 indebærer, at der efter en konkret vurdering f.eks. vil kunne ske blokering af en hjemmeside, hvorfra der udsendes phishing-kampagner med henblik på at opnå adgang til en anden persons kontooplysninger.

Det foreslås, at der indføres en mulighed for, at politiet kan træffe beslutning om blokering i sager om overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 1, §§ 263 a, 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301, hvis indgrebets øjemed ville forspildes, såfremt retskendelse skulle afventes.

Forslaget indebærer, at politiet vil kunne iværksætte indgrebet ud fra en øjemedsbetragtning, når blokeringen sker i sager om overtrædelse af en af de anførte straffelovsbestemmelser.

Politiet skal snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Rigsadvokaten. Hvis indgrebet er foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, skal indberetningen gives til Justitsministeriet.

Det bemærkes, at det ved beslutninger om blokering på øjemedet i første række vil være overladt til politiet at foretage den fornødne proportionalitetsafvejning, jf. retsplejelovens § 791 d, stk. 3. Det vil i afvejningen skulle indgå, at indgrebet i disse tilfælde foretages uden forudgående forelæggelse for domstolene.

Også i tilfælde hvor politiet træffer beslutning om blokering på øjemedet, skal politiet hurtigst muligt foranledige, at en blokering fjernes, hvis politiet bliver bekendt med, at grundlaget for en kendelse om blokering ikke længere er til stede, ligesom politiet ved blokering forudsættes at foretage underretning af den, som indgrebet retter sig mod, jf. pkt. 2.1.1. Det forudsættes, at politiet ved en beslutning om blokering på øjemedet i underretningen angiver de forhold, der har begrundet blokeringen.

Retsplejelovens § 791 d, stk. 4, hvorefter det påhviler udbydere af elektroniske kommunikationsnet- og tjenester og administratorer af internetdomæner at bistå politiet ved gennemførelsen af kendelser efter bestemmelsens stk. 2, jf. pkt. 2.1.1, foreslås ændret, sådan at det på tilsvarende hvis påhviler de pågældende udbydere og administratorer at bistå politiet i de tilfælde, hvor politiet træffer beslutning om blokering på øjemedet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 8-10.

2.2. Fremstilling via videokommunikation af udlændinge efter afsoning med henblik på udsendelse

2.2.1. Gældende ret

En udlænding kan efter hjemrejselovens § 14, stk. 1, varetægtsfængsles, når der er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig for at sikre udlændingens tilstedeværelse under sagen og under eventuel appel, indtil den pågældende kan udsendes som følge af en eventuel beslutning om udvisning, og mindst en af følgende betingelser er opfyldt: 1) udlændingen ikke har fast bopæl her i landet, og der er begrundet mistanke om, at udlændingen har begået en lovovertrædelse, der kan medføre udvisning ved dom, eller 2) udlændingen er indrejst i strid med et indrejseforbud.

Varetægtsfængsling efter hjemrejselovens § 14, stk. 1, finder anvendelse i tilfælde, hvor udvisning på grund af strafbart forhold sker ved dom i forbindelse med straffesagens behandling, og hvor der er behov for en særlig hjemmel til sikring af udlændingens tilstedeværelse under straffesagen, under en eventuel appel, og indtil dommens bestemmelser om udvisning efter domfældelse kan fuldbyrdes.

Efter bestemmelsen kan en varetægtsfængsling opretholdes, indtil der kan ske fuldbyrdelse af en udvisning ved dom. Fuldbyrdelse af en dom om udvisning indebærer, at udlændingens udsendelse skal varetages af Hjemrejsestyrelsen og om nødvendigt med politiets bistand, jf. hjemrejselovens § 1, stk. 3. En udvist udlænding kan således varetægtsfængsles efter at have afsonet eventuel straf, så længe den pågældendes udsendelsessag er under forberedelse, og fremdriften af udsendelsen sikres med den fornødne omhu.

Varetægtsfængsling efter hjemrejselovens § 14, stk. 1, nr. 2, sikrer, at en udlænding, der har overtrådt et indrejseforbud – og som idømmes frihedsstraf herfor – kan varetægtsfængsles under sagen og med henblik på fuldbyrdelse af straffedommen for overtrædelse af indrejseforbuddet.

Det følger af hjemrejselovens § 14, stk. 2, at en udlænding, som har indgivet ansøgning om opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, og som er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24, kan varetægtsfængsles med henblik på at sikre asylansøgerens udsendelse som følge af beslutningen om udvisning.

Der kan således ske varetægtsfængsling efter endelig dom og efter endt afsoning, og indtil asylansøgeren enten opnår opholdstilladelse efter reglerne om asyl (udlændingelovens § 7), opholdstilladelse på andet grundlag eller kan udsendes af landet.

Varetægtsfængsling skal ikke ske, hvis det er overvejende sandsynligt, at den pågældende på baggrund af en bestemt nationalitet eller befolkningsgruppe vil få opholdstilladelse efter reglerne om asyl (udlændingelovens § 7).

Varetægtsfængsling, herunder forlængelsen af denne, skal altid ske efter en konkret og individuel vurdering af den pågældendes forhold. Der skal således tages stilling til, om betingelserne for varetægtsfængsling er opfyldt på det tidspunkt, hvor udlændingen søger asyl efter endelig dom, eller når en asylansøger, der afsoner for et kriminelt forhold, nærmer sig endt afsoning. Såfremt en varetægtsfængsling ønskes forlænget, skal der endvidere tages stilling til, om betingelserne herfor er opfyldt.

I den forbindelse indhenter Hjemrejsestyrelsen en udtalelse fra Udlændingestyrelsen eller Flygtningenævnet om bl.a., hvornår den pågældende asylansøgeres sag kan forventes afgjort, og om andre eventuelle forhold der måtte være af betydning for spørgsmålet om varetægtsfængsling.

Det følger af hjemrejselovens § 14, stk. 3, 1. pkt., at retsplejelovens bestemmelser om varetægtsfængsling og foranstaltninger, der træder i stedet herfor, i øvrigt finder anvendelse.

Bestemmelsen i hjemrejselovens § 14, stk. 3, 1. pkt., er en videreførelse af den tidligere bestemmelse i udlændingelovens § 35, som blev ophævet med hjemrejselovens ikrafttræden. Der var med overførslen af bestemmelsen tale om en videreførelse af gældende ret uden materielle ændringer.

Bestemmelsen indebærer bl.a., at adgangen til varetægtsfængsling i medfør af hjemrejselovens § 14, stk. 3, supplerer varetægtsfængslingsreglerne i retsplejelovens kapitel 70 og navnlig § 762, jf. Folketingstidende 2020-21, A, L 203 som fremsat, side 161.

Henvisningen til retsplejelovens regler i bestemmelsen omfatter ikke blot bestemmelserne om varetægtsfængsling i retsplejelovens kapitel 70, men også de relevante bestemmelser i retsplejelovens øvrige kapitler, jf. Folketingstidende 1999-00, tillæg A, side 7394.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 748 b om sigtedes, forsvarerens og anklagerens deltagelse i retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling eller andre frihedsberøvende foranstaltninger efter retsplejelovens kapitel 70 finder således tilsvarende anvendelse på udlændingens, forsvarerens og anklagerens deltagelse i retsmøder om forlængelse af en varetægtsfængsling i medfør af hjemrejselovens § 14.

Det betyder, at retten efter omstændighederne kan bestemme, at deltagelse i retsmøder om forlængelse af varetægts-

fængsling i medfør af hjemrejselovens § 14 skal ske ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Det følger endvidere af hjemrejselovens § 14, stk. 3, 2. og 3. pkt., at der altid fastsættes en frist for varetægtsfængslingens eller foranstaltningens længde, når denne træder i stedet herfor og alene iværksættes med henblik på udsendelse som følge af beslutning ved endelig dom om udvisning. Fristen efter 2. pkt. fastsættes af retten på det sted, hvor udlændingen er tilbageholdt.

Der er ikke fastsat en øvre grænse for varigheden af varetægtsfængslingen, og den afhænger derfor af de konkrete omstændigheder, herunder den udmålte strafs længde, længden af en eventuel reststraf, udlændingens eventuelt manglende medvirken med hensyn til f.eks. id-oplysninger, om Hjemrejsestyrelsen og andre relevante myndigheder fremmer sagen med fornøden omhu, samt om der er reel udsigt til udsendelse.

Det følger af retsplejelovens § 748 b, stk. 1, at retten kan bestemme, at en sigtet, der er undergivet varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70, deltager i et retsmøde om forlængelse af fristen for varetægtsfængslingen eller foranstaltningen ved anvendelse af telekommunikation med billede (herefter videokommunikation), når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Dette gælder dog bl.a. ikke for retsmøder, hvor der første gang skal tages stilling til forlængelse af en varetægtsfængsling ud over de frister, som er nævnt i § 768 a, stk. 1 og 2.

Det følger af retsplejelovens § 748 b, stk. 2, at deltager en sigtet i et retsmøde om fristforlængelse via videokommunikation, skal forsvareren deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten eller deltager via videokommunikation fra et andet sted end sigtede. Deltager den sigtede ikke i et retsmøde om fristforlængelse, kan retten tillade, at forsvareren deltager i retsmødet via videokommunikation, hvis det er forsvarligt.

Sigtede kan som nævnt kun deltage ved anvendelse af videokommunikation, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder, hvilket vil bero på en konkret helhedsvurdering. Ved vurderingen kan bl.a. indgå sigtedes og forsvarerens begrundelse for et ønske om sigtedes personlige deltagelse, og om sigtede er blevet sigtet for nye og væsentlige lovovertrædelser, som skal indgå i rettens behandling under retsmødet.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 748 b, stk. 3, at deltager sigtede i et retsmøde om fristforlængelse ved anvendelse af telekommunikation med billede, eller deltager

sigtede ikke i et retsmøde om fristforlængelse, deltager anklageren i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet. Det vil som ved vurderingen efter retsplejelovens § 748 b, stk. 2, bero på en konkret helhedsvurdering, om det undtagelsesvist er betænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder, at anklageren deltager ved anvendelse af videokommunikation.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Retten kan i dag beslutte, at en udlænding, der allerede er varetægtsfængslet efter hjemrejselovens § 14, stk. 1 eller 2, og hvis varetægtsfængslings eventuelle forlængelse skal behandles på et retsmøde, kan fremstilles for retten ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Justitsministeriet har overvejet, hvorvidt den nugældende ordning kan udstrækkes til også at gælde for udlændinge, der første gang fremstilles for retten med henblik på en stillingtagen til varetægtsfængsling i medfør af hjemrejselovens § 14 med henblik på udsendelse efter en endelig dom om udvisning.

Det er efter Justitsministeriets opfattelse ikke de samme hensyn, der gør sig gældende, alt efter om beslutningen om varetægtsfængsling træffes før eller efter endelig dom.

Ved varetægtsfængsling før dom vil retten efter hjemrejselovens § 14, stk. 1, nr. 1, både skulle tage stilling til, om der er begrundet mistanke om, at udlændingen har begået en lovovertrædelse, der kan medføre udvisning ved dom, og om der er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig med henblik på at sikre udlændingens udsendelse. Da der ved varetægtsfængsling før dom skal tages stilling til mistankegrundlaget, taler det med en vis styrke for, at udlændingen skal have mulighed for at være til stede i retten, hvis vedkommende ønsker det.

Efter endelig dom vil der omvendt allerede være taget stilling til, at udlændingen skal udvises. Retten vil derfor som udgangspunkt kun skulle vurdere, om der på baggrund af oplysninger fra Hjemrejsestyrelsen er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig med henblik på at sikre udlændingens udsendelse.

Der foretages således ingen vurdering af mistankegrundlaget, og i praksis vil retsmøder, hvor der første gang tages stilling til spørgsmålet om varetægtsfængsling for at sikre udlændingens tilstedeværelse med henblik på udsendelse som følge af en endelig beslutning om udvisning, normalt være både korte og relativt ukomplicerede.

Det samme gælder, når retten skal tage stilling til varetægtsfængsling efter hjemrejselovens § 14, stk. 2, som giver mulighed for at varetægtsfængsle en udlænding, som har indgivet ansøgning om opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7 (asyl), og som er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24, med henblik på at sikre udlændingens udsendelse som følge af beslutningen om udvisning

Retsmøder, der afholdes med henblik på varetægtsfængsling, når denne alene iværksættes med henblik på udsendelse som følge af en beslutning ved endelig dom om udvisning, er derfor efter Justitsministeriets opfattelse ikke sammenlignelige med grundlovsforhør, hvor der skal tages stilling til mistankegrundlaget. Sådanne retsmøder er nærmere at sammenligne med retsmøder om fristforlængelse, som allerede i dag kan afholdes ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Det er endvidere Justitsministeriets vurdering, at erfaringerne med at anvende telekommunikation med billede ved fristforlængelser er gode. Ministeriet finder derfor ikke, at der er tungtvejende hensyn, som taler imod, at også det første retsmøde om iværksættelse af varetægtsfængsling efter endelig dom om udvisning kan afholdes ved anvendelse af telekommunikation med billede.

En sådan mulighed vil desuden betyde en stor ressourcebesparelse for politiet, anklagemyndigheden og kriminalforsorgen. Det vil således både spare de ganske betydelige ressourcer, der i dag anvendes til transport og bevogtning af de udviste udlændinge i forbindelse med transporten, samt transporttid for de anklagere, der skal møde i sagerne.

Der bør efter Justitsministeriets opfattelse således være mulighed for, at retten fremover kan beslutte, at retsmøder, hvor der skal tages stilling til, om betingelserne for varetægtsfængsling efter hjemrejselovens § 14, stk. 1 eller 2, er opfyldt når denne alene iværksættes med henblik på udsendelse som følge af en beslutning ved endelig dom om udvisning, afholdes ved anvendelse af telekommunikation med billede.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes et nyt stk. 4 i hjemrejselovens § 14, hvorefter retten kan bestemme, at en udlænding deltager i et retsmøde efter § 14, stk. 1 eller 2, om varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70 alene med henblik på udsendelse som følge af beslutning ved endelig dom om udvisning ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Forslaget indebærer, at en udlænding fremover vil skulle deltage i det retsmøde, hvor der efter dom og endt afsoning første gang tages stilling til, om betingelserne for varetægtsfængsling efter hjemrejselovens § 14, stk. 1 eller 2, er opfyldt, ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Det vil dog være en betingelse, at retten henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder finder det ubetænkeligt at anvende telekommunikation med billede.

Bestemmelsen omfatter ikke efterfølgende retsmøder, hvor der skal tages stilling til forlængelse af fristen for varetægtsfængslingen, da retsplejelovens § 748 b i medfør af den gældende § 14, stk. 3, 1. pkt., i hjemrejseloven allerede finder anvendelse på disse retsmøder. Der kan således allerede i dag anvendes telekommunikation med billede i forbindelse med disse retsmøder.

Det er efter forslaget ikke en betingelse, at udlændingen giver sit samtykke til, at deltage i retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede. Retten kan således træffe bestemmelse om en sådan deltagelse, selv om udlændingen ønsker at være personligt til stede, og selv om en sådan personlig tilstedeværelse ved retsmødet ikke vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Udlændingens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede vil kun kunne ske, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Det vil bero på en konkret vurdering, om der skal ske anvendelse af telekommunikation med billede. I denne vurdering bør bl.a. udlændingens og den beskikkede advokats begrundelse for et ønske om udlændingens personlige deltagelse indgå.

Udlændingens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation vil som udgangspunkt forudsætte, at der inden retsmødet er beskikket en advokat for den pågældende, hvilket ikke nødvendigvis er tilfældet i dag, hvor beskikkelse ofte først sker i forbindelse med selve retsmødet. Det forudsættes således med lovforslaget, at der fremover sker beskikkelse forud for retsmødet, således at retsmøderne som forudsat kan afvikles ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Det foreslås herudover, at der indsættes et nyt stk. 5 i hjemrejselovens § 14, hvorefter den beskikkede advokat, såfremt en udlænding deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, jf. det foreslåede stk. 4, skal deltage i retsmødet på samme sted som udlændingen, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at den beskikkede advokat i stedet møder frem i retten eller deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end udlændingen.

Endvidere foreslås det, at der indsættes et nyt stk. 6 i hjemrejse-lovens § 14, hvorefter anklageren, såfremt en udlænding deltager i et retsmøde om varetægtsfængsling efter § 14, stk. 1 eller 2, ved anvendelse af telekommunikation med billede, deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet.

De foreslåede bestemmelser i stk. 5 og 6 om henholdsvis den beskikkede advokats og anklagerens deltagelse via videokommunikation i et retsmøde om varetægtsfængsling efter § 14, stk. 1 eller 2, svarer i det væsentlige til reglerne i retsplejelovens § 748 b, stk. 2 og 3.

Der henvises til i øvrigt til bemærkningerne til § 4, nr. 1.

2.3. Adgang for politiet til at registrere en mistænkt eller anden persons færden ved brug af gps eller et andet lignende apparat uden retskendelse

2.3.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 791 a indeholder regler om, at politiet under nærmere angivne betingelser som led i efterforskningen af en lovovertrædelse kan foretage observation og teleobservation.

Det følger af bestemmelsens stk. 1, at politiet kan foretage fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted (observation), hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængselsstraf.

Det er en forudsætning for bestemmelsens anvendelse, at der er tale om observation af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted, er dermed ikke omfattet af § 791 a.

Beslutning om observation i medfør af retsplejelovens § 791 a, stk. 1, træffes af politiet. Der stilles således ved observation efter stk. 1 ikke krav om retskendelse, jf. bestemmelsens stk. 8.

Ifølge § 791 a, stk. 2, må observation som nævnt i stk. 1 ved hjælp af fjernbetjent eller automatisk virkende tv-kamera, fotografiapparat eller lignende apparat kun foretages, hvis efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover. Ved observation efter stk. 2 stilles der som udgangspunkt krav om forudgående retskendelse, jf. bestemmelsens stk. 8.

Politiets anvendelse af teleobservation er reguleret i § 791 a, stk. 5, hvorefter politiet kan foretage teleobservation, hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Politiet kan i medfør af stk. 5, nr. 1, indhente oplysninger fra udbydere af telenet og teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages benyttet af en mistænkt. Dette drejer sig navnlig om oplysninger om, hvilke mobiltelefonmaster den pågældende mobiltelefon er i forbindelse med ved opdateringer, hvilken celle der er anvendt ved opdateringen, og i hvilken retning og afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig.

Politiet kan desuden på anden måde end nævnt i stk. 5, nr. 1, ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrere en mistænks færden eller en anden persons færden, hvis den pågældende har tilknytning til en mistænkt eller til samme køretøj eller ejendom som en mistænkt eller lignende, jf. stk. 5, nr. 2.

Bestemmelsens stk. 5, nr. 2, fastsætter således hjemmel for politiet til efter visse nærmere betingelser at foretage registrering af personers færden ved brug af gps eller andet lignende apparat, i det omfang det ellers vil være strafbart at foretage sådanne indgreb.

Bestemmelsen omfatter politiets anvendelse af en gps eller andet lignende teknisk apparat til at registrere en bestemt persons færden, dvs. transmittere eller lagre oplysninger om personens geografiske placering, sådan at det er muligt enten løbende eller efterfølgende at følge personens færden. Bestemmelsen omfatter desuden overvågning ved pejling af radiosignaler, der udsendes af genstande mv., som personen har med sig (herunder en mobiltelefon, tablet mv.), eller ved hjælp af et videokamera, der viser personens færden. Bestemmelsen omfatter modsat ikke tilfælde, hvor der uden politiets medvirken er lagret oplysninger om en persons geografiske placering.

Det følger af bemærkningerne til retsplejelovens § 791 a, stk. 5, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 20 som fremsat, side 69, at når politiet kan foretage teleobservation ved hjælp af gps eller andet lignende apparat efter nr. 2, kan politiet også foretage de foranstaltninger, der teknisk muliggør den pågældende teleobservation. Dette kan f.eks. indbefatte indtrængen på privat område, placering af udstyr og indgreb i udstyr, som den mistænkte anvender.

Efter § 791 a, stk. 5, nr. 2, litra a, om registrering af en mistænks færden forudsættes der adgang for politiet til at placere eller montere en gps eller et andet lignende apparat

på eller i bl.a. en mistænks køretøj med henblik på at følge den mistænkes færden. Bestemmelsen kan anvendes som hjemmel for sådanne indgreb over for en mistænkt, uanset om f.eks. placeringen eller monteringen af en gps på køretøjet også medfører registrering af færden for andre personer end mistænkte, som måtte benytte det samme køretøj eller fartøj.

Efter § 791 a, stk. 5, nr. 2, litra b, er der adgang for politiet til at foretage tilsvarende indgreb rettet mod andre personer end en mistænkt. Den pågældende person skal enten have en tilknytning til en mistænkt eller til samme køretøj eller ejendom som en mistænkt eller lignende. Udtrykket ”tilknytning til en mistænkt” skal forstås bredt og omfatter bl.a. en mistænks familie, kæreste, venner eller bekendte, som formodes at have kontakt til den mistænkte på en sådan måde, at det kan have væsentlig betydning for efterforskningen at kende den pågældendes færden, f.eks. for at undgå kompromittering af efterforskningen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 20 som fremsat, side 70.

Med udtrykket tilknytning ”til samme køretøj eller ejendom som en mistænkt eller lignende” tilkendes gives det, at også andre ikke-mistænkte end personer med en tilknytning til en mistænkt er omfattet af bestemmelsen, hvis der er en anden tilknytning, som gør, at det kan være væsentligt for politiet at kunne registrere den pågældendes færden i forbindelse med efterforskningen. Det kan f.eks. være tilfældet, hvor der er en eller flere personer, der benytter det samme køretøj eller ejendom som en mistænkt, men ikke som sådan har en tilknytning til den mistænkte, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 20 som fremsat, side 70.

Det fremgår af § 791 a, stk. 8, 2. pkt., at reglerne i §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 1, § 788, stk. 3 og 4, samt § 791 finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 5 omhandlede tilfælde.

Dette indebærer bl.a., at teleobservation, herunder ved hjælp af gps eller lignende apparat, som udgangspunkt kræver forudgående retskendelse, medmindre indgrebets øjemed hermed forspildes. I sådanne tilfælde skal politiet snarest muligt og senest inden for 24 timer forelægge indgrebet for retten, jf. retsplejelovens § 783. Det medfører endvidere, at der skal beskikkes en indgrebsadvokat i medfør af §§ 784 og 785, og at der efterfølgende gives underretning om indgrebet, medmindre retten bestemmer andet efter § 788.

Efter retsplejelovens § 791 a, stk. 6, påhviler det udbydere af telenet eller teletjenester at bistå politiet ved gennemførelse af teleobservation, herunder ved at give oplysninger om lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages benyttet af en mistænkt efter stk. 5, nr. 1.

Der gælder endvidere efter § 791 a, stk. 7, en almindelig

proportionalitetsregel, hvorfor observation og teleobservation ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Det fremgår af retsplejelovens § 788, stk. 1, at der efter afslutningen af et indgreb i meddelelshemmeligheden skal gives underretning om indgrebet. Har den person, til hvem underretning skal gives, været mistænkt i sagen, skal der tillige gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

Som følge af henvisningen i § 791 a, stk. 8, 2. pkt., til § 788, stk. 1, stk. 2, nr. 1, og stk. 3 og 4, omfatter underretningsforpligtelsen desuden indgreb ved gps-overvågning efter § 791 a, stk. 5, nr. 2.

Det fremgår af § 788, stk. 2, nr. 1, at underretningen ved telefonaflytning og teleoplysning gives til indehaveren af den pågældende telefon. Efter § 788, stk. 3, gives underretningen af den byret, som har truffet afgørelse om indgrebet. Underretningen gives snarest muligt, såfremt politiet ikke senest 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, har fremsat begæring om undladelse af eller udsættelse med underretning.

Det følger af § 788, stk. 4, at hvis underretningen vil være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelshemmeligheden, eller taler hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning.

Det fremgår af retsplejelovens § 793, stk. 1, at politiet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 73 kan foretage ransagning af 1) boliger og andre husrum, dokumenter, papirer og lignende samt indholdet af aflåste genstande og 2) andre genstande samt lokaliteter uden for husrum.

Af bemærkningerne til § 793, stk. 1, fremgår, at ransagning af de lokaliteter og genstande, der er nævnt i stk. 1, nr. 1, er de mest intense indgreb, mens de mindre indgribende ransagninger er beskrevet i stk. 1, nr. 2. Kategori 1 omfatter således ransagning af boliger og andre husrum, herunder f.eks. kontorer, værksteder, beboelsesvogne og kahytter. Endvidere omfatter denne kategori ransagning af dokumenter, papirer og lignende, herunder elektroniske medier, samt indholdet af aflåste genstande. Kategori 2 omfatter lokaliteter uden for husrum, dvs. haver og andre arealer under åben himmel, samt bygninger, der ikke kan anses for »husrum«,

f.eks. halvtage, carporte, åbne skure og lignende. Endvidere omfatter kategori 2 andre løsørengenstande end de i kategori 1 nævnte. Det kan f.eks. være tøj, biler, hvis døre ikke er aflåste, maskiner eller uaflåste kufferter. Finder politiet under ransagning af f.eks. en have, der er omfattet af kategori 2, en løsørengenstand, der er omfattet af kategori 1, f.eks. en aflåst beholder, må politiet, hvis indholdet af beholderen skal ransages, gå frem efter de mere strenge betingelser for ransagning (kategori 1), jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2488-2489.

Det følger af § 793, stk. 2, at undersøgelser af lokaliteter eller genstande, som er frit tilgængelige for politiet, ikke er omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 73.

Det fremgår af retsplejelovens § 796, stk. 1, at afgørelse om ransagning vedrørende de i § 793, stk. 1, nr. 2, nævnte genstande eller lokaliteter, som en mistænkt har rådighed over, træffes af politiet. Af stk. 2, 1. pkt., følger, at afgørelse om ransagning i andre tilfælde træffes ved rettens kendelse, jf. dog stk. 5 og 6.

Politiet har herefter kompetencen til at træffe afgørelse om ransagning af de i § 793, stk. 1, nr. 2, nævnte genstande og lokaliteter hos mistænkte. Ransagning kan således besluttes af politiet med hensyn til en mistænks uaflåste taske eller kuffert, bil, have mv. For så vidt angår ransagning af de i § 793, stk. 1, nr. 1, nævnte genstande over for mistænkte samt ransagning over for ikke mistænkte, kræves der ifølge § 796, stk. 2, 1. pkt., som hovedregel retskendelse, jf. Folketingstidende 1996-97, tillæg A, side 2522.

Det fremgår af retsplejelovens § 796, stk. 5, at såfremt ransagningen er rettet imod husrum, lokaliteter eller genstande, som en mistænkt har rådighed over, og denne meddeler skriftligt samtykke til, at ransagningen foretages, kan beslutning om ransagning også træffes af politiet. Af stk. 6 følger, at bestemmelse om, at der i tilslutning til opdagelsen eller anmeldelsen af en forbrydelse skal ske ransagning af gerningsstedet, uanset bestemmelsen i stk. 2 også kan træffes af politiet, såfremt den person, der har rådighed over vedkommende husrum, lokalitet eller genstand, ikke er mistænkt og det ikke er muligt straks at komme i kontakt med den pågældende. Der skal i så fald snarest muligt gives den pågældende underretning om ransagningen.

Det fremgår af retsplejelovens § 746, stk. 1, at retten afgør tvistigheder om lovligheden af politiets efterforskningskridt samt om sigtedes og forsvarerens beføjelser, herunder om begæringer fra forsvareren eller sigtede om foretagelsen af yderligere efterforskningskridt.

Bestemmelsen fastlægger rettens opgaver under efterforskningen. For så vidt angår politiets efterforskningskridt, træffer retten kun afgørelse om lovligheden, men ikke om

hensigtsmæssigheden, jf. betænkning nr. 622/71 om efterforskning i straffesager m.v.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er afgørende, at politiet har nødvendige og effektive efterforskningsredskaber for at kunne forebygge og opklare bl.a. alvorlig, organiseret og grænseoverskridende kriminalitet.

Som anført ovenfor under pkt. 2.3.1 har politiet i dag adgang til at foretage registrering af en mistænks eller anden persons færden ved brug af gps eller et andet lignende apparat, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 5, nr. 2. Politiets iværksættelse af dette efterforskningsredskab er betinget af, at det må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskravet), og at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover (kriminalitetskravet). Samtidig gælder der – i lighed med politiets observation, jf. § 791 a, stk. 1, og øvrig teleobservation, jf. § 791 a, stk. 5, nr. 1 – en almindelig proportionalitetsregel i relation til indgrebet.

Herudover forudsætter indgrebet som anført ovenfor under pkt. 2.3.1 forudgående retskendelse, medmindre indgrebets øjemed hermed forspildes, jf. henholdsvis retsplejelovens § 783, stk. 1, 1. pkt., og stk. 4, 1. pkt.

Justitsministeriet vurderede i forbindelse med kriminaliseringen af uberettiget anvendelse af en gps eller et andet lignende apparat, at beslutningen om at iværksætte politiets registrering af en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat bør træffes af retten, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 20 som fremsat, side 16, hvilket er baggrunden for den gældende retstilstand, jf. pkt. 2.3.1.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Straffelovrådet i sin betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser lagde op til, at hjemlen for politiet til under nærmere fastsatte betingelser at anvende sporings- og pejlingsudstyr i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold kunne tage udgangspunkt i retsplejelovens § 791 a, stk. 1, herunder også således, at indgrebet ikke skulle kræve en forudgående kendelse fra retten, jf. betænkningens side 115. Efter retsplejelovens § 791 a, stk. 1, om observation gælder der ikke krav om indhentelse af retskendelse eller om efterfølgende underretning om indgrebet.

Selvom politiet i medfør af retsplejelovens § 783, stk. 4, 1. pkt., har adgang til selv at træffe beslutning om at iværksætte gps-overvågning, hvis indgrebets øjemed forspildes, dersom retskendelse skal afventes er denne adgang imidlertid ressourcetung for politiet, idet politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse skal

forelægge sagen for retten, som afgør, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. bestemmelsens 2. pkt.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 2. pkt., bør ændres, så politiet fremover kan foretage registrering af en mistænks eller anden persons færden ved brug af gps eller andet lignende apparat, jf. § 791 a, stk. 5, nr. 2, uden retskendelse. En sådan ændring vil kunne bidrage til ressourcebesparelser for både politiet, anklagemyndigheden og domstolene, da der fremover ikke vil skulle indhentes retskendelse i de pågældende sager.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke vil være væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med den foreslåede ordning, idet ovennævnte indikationskrav og kriminalitetskrav fortsat vil gælde for indgrebet, ligesom den almindelige proportionalitetsregel, jf. § 791 a, stk. 7, fortsat vil gælde i relation til indgrebet. Justitsministeriet finder imidlertid, at de personer, som indgrebet rettes imod, bør sikres kendskab til, at der har været iværksat et indgreb. Dette skal ses i lyset af, at retsplejelovens § 746 om adgangen til at få prøvet lovligheden af politiets efterforskningskridt ikke kan udgøre et effektivt retsmiddel, hvis de pågældende ikke bliver bekendt med, at der har været iværksat et indgreb. Derfor bør der efter ministeriets opfattelse indføres et krav om efterfølgende underretning.

Det er dog Justitsministeriets opfattelse, at kravet om, at der som udgangspunkt skal ske indhentelse af forudgående retskendelse, bør opretholdes i tilfælde, hvor politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat skal tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over. På tilsvarende vis bør kravet om beskikkelse af en indgrebsadvokat i medfør af §§ 784 og 785 i disse tilfælde opretholdes.

Det bemærkes i den forbindelse, at opretholdelse af et krav om, at der som udgangspunkt skal ske indhentelse af forudgående retskendelse i tilfælde, hvor politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat skal tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, skal skabe en retstilstand der i vidt omfang tilsvarende den retstilstand, der var gældende forud for indførelsen af det generelle krav om indhentelse af retskendelse forud for placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat, jf. bemærkningerne til retsplejelovens § 791 a, stk. 5, nr. 2. Det fremgår heraf, at sporing og pejling, inden kriminaliseringen af uberettiget anvendelse af en gps eller et andet lignende apparat, blev anset som et straffeprocessuelt tvangsindgreb, hvis det f.eks. var nødvendigt at bryde ind i en bil for at anbringe udstyr,

men ikke hvis udstyr kunne anbringes uden på en bil, som befandt sig et frit tilgængeligt sted. Når der var tale om et straffeprocessuelt indgreb, anvendtes retsplejelovens § 791 a om observation analogt, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 20 som fremsat, side 15, og Højesterets kendelse af 26. september 2000 i sag 220/2000 som gengivet i UfR 2000.2476 H.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 2. pkt., ændres, så reglerne i retsplejelovens §§ 783-785, § 788, stk. 3, samt § 791 ikke finder anvendelse på politiets registrering af en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat efter § 791 a, stk. 5, nr. 2. Samtidig foreslås der indsat to nye punkummer som 3. og 4. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8. Efter det nye 3. pkt. finder reglerne i lovens § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 4, og § 788, stk. 4, 1. pkt., anvendelse på politiets registrering af en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat efter § 791 a, stk. 5, nr. 2, dog sådan at underretning efter retsplejelovens § 788, stk. 1, i disse tilfælde gives af politiet, ligesom kompetencen til at træffe beslutning om at undlade eller udsætte underretning i et nærmere fastsat tidsrum efter § 788, stk. 4, i disse tilfælde tilkommer politiet, jf. dog 4. pkt. Efter det nye 4. pkt. finder reglerne i lovens §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 4, og § 788, stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse, hvis politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat skal tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over.

Ændringen vil indebære, at politiet har adgang til at registrere en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat, jf. § 791 a, stk. 5, nr. 2, uden retskendelse efter retsplejelovens § 783, ligesom der ikke skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, efter § 784, forudsat at placeringen eller monteringen af en gps eller et andet lignende apparat ikke sker i boliger og andre husrum og lignende eller i aflåste genstande eller på eller i andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over.

Indgrebet vil fortsat være betinget af, at det må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskravet), og at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover (kriminalitetskravet).

Samtidig vil der – i lighed med politiets observation, jf. § 791 a, stk. 1, og øvrig teleobservation, jf. § 791 a, stk. 5, nr. 1 – fortsat gælde en almindelig proportionalitetsregel i relation til indgrebet. Indgrebet må derfor ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den

krænkelser og ulemper, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, vil være et uforholdsmæssigt indgreb.

Endvidere vil politiet skulle foretage efterfølgende underretning, medmindre der er grundlag for at undlade underretning som følge af, at underretningen vil være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddeleleshemmeligheden, eller hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt taler imod underretning.

Det foreslås derudover, at der i retsplejelovens § 788, stk. 2, indsættes et nr. 4, hvor det præciseres, at ved registrering af en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat gives underretning til personen, hvis færden registreres, samt til kendte brugere af det køretøj eller den ejendom, registreringen angår.

Ved ”kendte brugere” af køretøjer og ejendom forstås personer, som politiet har grund til at antage har brugt køretøjet eller ejendommen i den pågældende periode. Det vil som udgangspunkt i forhold til køretøjer omfatte et køretøjs registrerede ejer og brugere, medmindre politiet har konkrete holdepunkter til at antage, at den eller de pågældende personer ikke har anvendt køretøjet i den pågældende periode.

Det foreslåede 4. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, vil indebære, at den gældende retstilstand, herunder kravet om, at der som udgangspunkt skal ske indhentelse af forudgående retskendelse, opretholdes for så vidt angår de tilfælde, hvor politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat skal tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over.

Afgrænsningen af, i hvilke tilfælde politiet selv kan træffe afgørelse om placering eller montering af gps eller et andet lignende apparat, er baseret på princippet i retsplejelovens § 796, stk. 1 og 2, jf. § 793, stk. 1, hvorefter politiet kan træffe afgørelse om ransagning af ikke-aflåste genstande samt lokaliteter uden for husrum, som en mistænkt har rådighed over, mens afgørelse om ransagning i andre tilfælde træffes ved rettens kendelse. Begreberne ”boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande” og ”andre genstande eller lokaliteter uden for husrum”, skal således forstås i overensstemmelse med de tilsvarende begreber i retsplejelovens § 793, stk. 1. Politiet vil dermed skulle gå frem efter det foreslåede 4. pkt., hvis det f.eks. er nødvendigt at bryde ind i en bil for at anbringe udstyr, eller hvis det er nødvendigt at bryde ind i en garage for at anbringe udstyr på en bil.

Der vil kunne opstå situationer, hvor politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat har behov for at kunne tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, uden at skulle afvente retskendelse. Det foreslås på den baggrund, at politiet i tilfælde, hvor indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, fortsat skal kunne træffe beslutning om at foretage indgrebet med efterfølgende forelæggelse af indgrebet for retten til godkendelse, jf. retsplejelovens § 783, stk. 4.

Det foreslåede 4. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, indebærer endvidere, at retten fortsat i de tilfælde, hvor der skal indhentes retskendelse, vil skulle beskikke en indgrebsadvokat for den person, indgrebet vedrører, jf. retsplejelovens §§ 784 og 785.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 791 a, stk. 5 eller stk. 8, eller af den gældende retstilstand i forhold til politiets indgreb i øvrigt.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 6 og 7.

2.4. Adgang for politiet til at foretage stikprøvekontroller for eksplosivstoffer

2.4.1. Gældende ret

Lovgivningen om våben og eksplosivstoffer indeholder en lang række forbud og restriktioner vedrørende bl.a. besiddelse og anvendelse af våben og eksplosivstoffer.

Det er efter våbenlovens § 2, stk. 1, jf. § 1, stk. 1, bl.a. forbudt uden tilladelse fra justitsministeren eller den, ministeren bemyndiger dertil, at indføre, fremstille, erhverve, besidde, bære eller anvende bl.a. skydevåben, ammunition, håndgranater, bomber, miner og eksplosivstoffer.

Efter knivlovens § 1, stk. 1, må knive og blankvåben mv. ikke bæres eller besiddes på offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse eller til brug ved jagt, lystfiskeri eller sportsudøvelse eller har et andet lignende anerkendelsesværdigt formål.

Ved offentligt tilgængelige steder forstås steder, hvortil der er almindelig adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restaurationer (herunder diskoteker, værtshuse og lignende), butikker og butikscentre i åbningstiden, forlystelsessteder og offentlige kontorer. Området svarer til det område, der er omfattet af ordensbekendtgørelsens § 2. Ved

uddannelsessteder forstås steder, hvor der foregår undervisning, såsom folkeskoler, gymnasier, universiteter, tekniske skoler, produktionsskoler mv., uanset om der er tale om private uddannelsessteder. Uddannelsessteder dækker såvel undervisningslokaler som andre områder på disse steder (f.eks. et sportsområde eller en fællessal). Ved ungdomsklubber forstås klubtilbud og andre socialpædagogiske fritidstilbud til større børn og unge, jf. lov om social service, men også andre klubordninger og lignede fritidstilbud til større børn og unge er omfattet af bestemmelsen, uanset om ordningerne drives i kommunalt, regionalt eller privat regi eller som selvejende institutioner, jf. Folketingstidende 2015-16, A, L 107 som fremsat, side 13.

Overtrædelse af våbenlovgivningen straffes som udgangspunkt med bøde, fængsel indtil 4 måneder eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 2 år, jf. våbenlovens § 10 og knivlovens § 7, stk. 1. Særligt grove overtrædelser af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer straffes efter straffelovens § 192 a.

Det følger af straffelovens § 192 a, stk. 1, at den, der overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 258/2012 af 14. marts 2012 ved under særligt skærpende omstændigheder at indføre, udføre, transportere, erhverve, overdrage, besidde, bære, anvende, tilvirke, udvikle eller med henblik på udvikling forsøge i skydevåben (straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 1) eller andre våben eller eksplosivstoffer, når våbnet eller eksplosivstofferne på grund af deres særdeles farlige karakter er egnet til at forvolde betydelig skade (straffelovens § 192 a, stk. 1, nr. 2), straffes med fængsel fra 2 år indtil 8 år.

Den, der i øvrigt overtræder lovgivningen om våben og eksplosivstoffer under særligt skærpende omstændigheder, straffes med fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 192 a, stk. 2.

Politiloven regulerer bl.a. politiets opgavevaretagelse og lovens kapitel 3 regulerer politiets mulighed for at foretage indgreb uden for strafferetsplejen.

Politiet har efter gældende ret ikke mulighed for at foretage visitation af en person, der ikke er mistænkt for en forbrydelse, eller dennes ejendele med henblik på at kontrollere, om den pågældende er i besiddelse af eksplosivstoffer

Det følger af politilovens § 3, 1. pkt., at politiet uden for de tilfælde, hvor indgreb er hjemlet i anden lovgivning, alene kan foretage indgreb over for borgerne i det omfang, det følger af bestemmelserne i lovens kapitel 3. Politiloven hjemler således en række indgreb, som politiet kan foretage over for borgerne som led i politiets opgavevaretagelse i forbindelse med orden og sikkerhed (§§ 4-6 b), offentlige forsamlinger

og opløb (§§ 7-9) og svage og udsatte persongrupper (§§ 10-13).

Det følger af politilovens § 4, stk. 1, at politiet har til opgave at forebygge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Bestemmelsen omfatter tilfælde, hvor der ikke foreligger en konkret og nærliggende fare, men hvor omstændighederne ved situationen i øvrigt tilsiger, at der er behov for en politimæssig indsats i form af forebyggende foranstaltninger med henblik på at regulere borgernes adfærd, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5915.

I det omfang, det er nødvendigt for at forebygge fare som nævnt i stk. 1, kan politiet rydde og afspærre områder samt etablere adgangskontrol til områder, jf. bestemmelsens stk. 2.

Er en person i besiddelse af farlige genstande, som den pågældende ikke vil aflevere, vil politiet kunne afvise vedkommende fra et arrangement. Bestemmelsen indeholder derimod ikke hjemmel til at fratage en person genstande imod den pågældendes vilje. Hjemmel hertil skal i givet fald søges i kapitlets øvrige bestemmelser om indgreb over for borgerne, eller hvis der er tale om ulovlige genstande i retsplejelovens regler om beslaglæggelse og straffelovens regler om konfiskation, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5916.

Det følger af politilovens § 5, stk. 1, at politiet har til opgave at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.

Bestemmelsens anvendelsesområde er navnlig tilfælde, hvor en person udgør en fare for andre eller den offentlige orden eller sikkerhed, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5916.

Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder udstede påbud, besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige orden eller bestemt til at udgøre fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt fratage personer genstande, jf. bestemmelsens stk. 2.

Indgreb efter bestemmelsen kan foretages med henblik på at "afværge fare". Indgreb forudsætter således, at der er konstateret en konkret og nærliggende fare for forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Hvorvidt der foreligger den til et

indgreb fornødne fare, afhænger af en konkret vurdering af situationen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5917.

Det er ikke en betingelse, at der er realiseret en krænkelse af den offentlige orden eller enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, men der skal være en vis sandsynlighed for, at det vil ske. Et indgreb forudsætter ikke nødvendigvis viden om, hvorledes en krænkelse i detaljer vil udmønte sig, eller hvilke konkrete interesser der vil blive krænket. Endvidere forudsætter en konkret og nærliggende fare ikke nødvendigvis, at faren i tidsmæssig sammenhæng er tæt på at blive realiseret. Det afgørende er sandsynligheden for, at faren vil blive realiseret, hvis ikke politiet griber ind, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5917-5918.

Efter bestemmelsens stk. 2, nr. 2, kan politiet besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige orden eller bestemt til at udgøre fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Legemsbesigtigelse af en person omfatter besigtigelse af legemets ydre, optagelse af fotografier, aftryk og lignende af legemets ydre samt visitation af det tøj, som den pågældende er iført. Afgrænsningen svarer til retsplejelovens § 792, stk. 1, nr. 1, om legemsbesigtigelse inden for strafferetsplejen. Bestemmelsen indeholder endvidere hjemmel til undersøgelse af andet tøj end det, personen er iført, samt andre genstande, herunder køretøjer, i dennes besiddelse. Herefter vil f.eks. tasker, kufferter eller lignende kunne undersøges. Køretøjer skal forstås i overensstemmelse med færdselslovens afgrænsning heraf, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5917-5918.

Efter stk. 2, nr. 3, kan politiet fratage personer genstande. Det er en forudsætning, at fratagelsen – eventuelt sammen med andre indgreb – kan medvirke til at afværge fare for ordensforstyrrelser eller sikkerheden, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5919.

Bestemmelsen indeholder ikke hjemmel til at konfiskere de pågældende genstande. Genstandene vil således som udgangspunkt skulle tilbageleveres, når den fare, der begrundede fratagelsen, ikke længere er til stede. Viser en genstand sig at være ulovlig, vil politiet herefter skulle følge de regler, der gælder inden for strafferetsplejen, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5919.

Anvendelse af indgreb efter nr. 2 og 3 er betinget af, at vedkommende "formodes" at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige orden eller bestemt til at udgøre fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Formodningen skal være velbegrundet, f.eks. ved

at politiet observerer, at en person forsøger at gemme de omhandlede genstande på kroppen eller i en medbragt taske eller lignende, eller modtager troværdige oplysninger om, at en person er i besiddelse af farlige genstande, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5919.

Det er endvidere en forudsætning, at politiet har en formodning om, at en ordensforstyrrelse mv. vil blive realiseret, hvis der ikke gribes ind, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5919.

Politiet kan skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse, når det er nødvendigt for at afværge fare som nævnt i stk. 1, jf. bestemmelsens stk. 4.

Efter politilovens § 6, stk. 1, kan politiet på steder, hvor der efter lov om knive og blankvåben m.v. § 1 gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben, jf. stk. 2. Som det følger af bestemmelsens stk. 3, 2. pkt., skal en beslutning om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 bl.a. indeholde en angivelse af det sted, som beslutningen gælder for (en såkaldt "visitationszone").

Det fremgår af politilovens § 6, stk. 2, at besigtigelse og undersøgelse som nævnt i stk. 1 kan ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd. Denne formulering indebærer, at der skal være en forøget risiko for, at nogen på det pågældende sted foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd. Det afhænger af en samlet vurdering af de konkrete oplysninger, som politiet har, om der foreligger en sådan forøget risiko. Det er ikke et krav, at der foreligger en mistanke om konkrete strafbare handlinger, der indebærer fare for liv, helbred eller velfærd, og det er således heller ikke en betingelse, at der foreligger en konkret mistanke mod enkeltpersoner. Det kan efter omstændighederne være tilstrækkeligt for at træffe beslutning om visitation mv., at der for nylig på det pågældende sted er begået strafbare handlinger, der indebærer fare for liv, helbred eller velfærd, f.eks. slagsmål eller et voldeligt overfald, eller at der foreligger oplysninger om, at der er optræk til eller planlægges sådanne strafbare handlinger, og der derfor er forøget risiko herfor, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5893.

Ved vurderingen af, om der på baggrund af tidligere strafbare handlinger er en sådan forøget risiko for, at nogen foretager strafbare handlinger, der indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd, at der er grund til at foretage visitation mv. for at forebygge dette, skal karakteren og omfanget af de tidligere konstaterede strafbare handlinger indgå. En ræk-

ke mindre overtrædelser af våbenlovgivningen, der er konstateret inden for en kortere periode, kan danne det fornødne grundlag for at anvende bestemmelsen. Endvidere kan én alvorlig strafbar handling, hvor der f.eks. er blevet stukket med kniv eller anvendt andre våben i forbindelse med et overfald eller røveri, efter omstændighederne begrunde, at der træffes beslutning om visitation mv. med henblik på at forebygge lignende forhold, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5893.

Der må endvidere være en vis tidsmæssig sammenhæng mellem det tidligere strafbare forhold, der giver anledning til beslutningen om visitation mv., og selve beslutningen. En beslutning om visitation mv. kan som udgangspunkt ikke begrundes i forhold, som ligger flere måneder forud, medmindre der i den mellemliggende periode er begået andre strafbare handlinger, som sammen med det eller de ældre forhold kan begrunde en beslutning om visitation, eller der foreligger helt særlige omstændigheder, f.eks. at et arrangement, som tidligere har været præget af vold mv., afholdes med længere mellemrum, f.eks. én gang om året, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5893.

Selve karakteren af et sted, område eller arrangement kan ikke alene danne det fornødne grundlag for en beslutning om visitation mv. efter bestemmelsen. Det er således et krav, at politiet kan begrunde, hvorfor der på det pågældende sted er en forhøjet risiko for strafbare handlinger, der indebærer fare for nogens liv, legeme eller velfærd. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis der tidligere har været slagsmål eller andre voldshandlinger i forbindelse med det diskotek eller værtshus, som beslutningen gælder for, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5893.

En beslutning om visitation mv., der er baseret på forekomsten af tidligere strafbare handlinger, kan være begrænset til det bestemte sted eller arrangement, hvor de tidligere handlinger fandt sted. Tidligere strafbare handlinger kan imidlertid være af en sådan karakter, at de tillige giver grundlag for at træffe beslutning om stikprøvevis kontrol på andre steder. Det gælder i tilfælde, hvor de tidligere strafbare handlinger indebærer en forhøjet risiko for nye strafbare handlinger på andre nærmere afgrænsede steder – f.eks. hvis de begåede strafbare handlinger anses for at være et led i et opgør mellem kriminelle bander mv., jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5894.

Det geografiske anvendelsesområde for den konkrete beslutning om visitation mv. må fastlægges på baggrund af de forhold, som begrunder politiets vurdering af, at der er en forhøjet risiko for, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd. Dette indebærer, at en beslutning om visitation mv. typisk vil omfatte et bestemt afgrænset område, f.eks. et værtshus, et butikcenter, en gade eller en plads, mens der ikke kan træffes beslutning om visitation mv. i f.eks. en hel politikreds

eller kommune. Der er derimod ikke noget til hinder for, at der kan træffes flere samtidige beslutninger om visitation mv. i den enkelte politikreds, hvis betingelserne for hver enkelt beslutning i øvrigt er opfyldt, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5894. Det geografiske anvendelsesområde for den konkrete beslutning omtales undertiden som ”visitationszonen”.

Beslutning om besigtigelse og undersøgelse efter bestemmelsens stk. 1 træffes af politidirektøren eller den, som denne bemyndiger hertil. Beslutningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for, jf. bestemmelsens stk. 3. Der vil således ikke kunne foretages visitation mv. efter bestemmelsens stk. 1, før der er etableret en visitationszone i et nærmere afgrænset tidsrum.

Det følger af bestemmelsen, at besigtigelse af personer og undersøgelse af tøj mv. alene kan ske efter en forudgående beslutning fra politidirektøren eller den, som denne bemyndiger hertil. Det er forudsat, at beslutning om stikprøvekontrol for våben træffes på ledelsesniveau. Visitation efter bestemmelsen kan ske uden retskendelse, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5894.

En beslutning om visitation mv. skal nærmere angive de forhold, der begrunder, at der er en forhøjet risiko for vold eller andre strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd. Det skal samtidig angives, hvilket sted og tidsrum beslutningen gælder for, og beslutningen kan alene danne grundlag for visitationer mv. inden for det tidsrum, som er angivet i beslutningen. Bestemmelsen indeholder ikke en absolut grænse for, hvor lang tid en beslutning om at foretage visitationer mv. kan være gældende, men det forudsættes, at tidsrummet fastsættes efter en konkret vurdering af forholdene på stedet og de foreliggende erfaringer. Medmindre helt særlige omstændigheder gør sig gældende, er der ikke grundlag for at fastsætte en længere periode end én måned. Hvis betingelserne er opfyldt, kan der imidlertid ved udløbet af den fastsatte periode træffes en ny beslutning om visitation mv., jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5894.

Det er endvidere forudsat, at det i beslutningen angives, hvilket sted, område eller arrangement beslutningen er gældende for, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5894.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er afgørende, at politiet har tilstrækkelige muligheder for at sikre trygheden og sikkerheden i det offentlige rum. Den utryghed, som besiddelse af eksplosivstoffer i det offentlige rum kan medføre hos befolkningen, bør derfor også afspejles i de værktøjer, som politiet har til rådighed til

at kunne foretage en effektiv præventiv indsats mod eksplosivstoffer.

Som det fremgår af pkt. 2.4.1, har politiet efter gældende ret ikke mulighed for at foretage visitation af en person, der ikke er mistænkt for en forbrydelse, eller dennes ejendele med henblik på at kontrollere, om den pågældende er i besiddelse af eksplosivstoffer.

Justitsministeriet finder, at en sådan mulighed bør indføres for politiet, så politiet som en kriminalitetsforebyggende foranstaltning uden for strafferetsplejens regler og uden krav om, at der er konstateret en konkret og nærliggende fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, i visitationszoner kan foretage stikprøvekontroller for eksplosivstoffer. Dette vil kunne give politiet en hurtig indikation af mulig indførelse eller transport af eksplosivstoffer og dermed udgøre et vigtigt led i at sikre tilstrækkelig kontrol hermed.

Justitsministeriet har herved lagt vægt på, at sprængninger med eksplosivstoffer kan bringe almindelige borgers liv i fare og skabe en trussel mod borgernes tryghed og det normale samfundsliv. Ulovlig anvendelse af eksplosivstoffer indebærer generelt en alvorlig fare for personers liv, helbred eller velfærd. Eksplosivstoffer er således – ligesom det er tilfældet for våben, som politiet efter gældende ret har mulighed for at visitere for, jf. pkt. 2.4.1 – af farlig og utryghedsskabende karakter, og som det bl.a. var tilfældet i hovedstadsområdet i 2019, er der set eksempler på, at eksplosivstoffer besiddes på offentligt tilgængelige steder.

Justitsministeriet finder endvidere, at der i forbindelse med indførelsen af en sådan adgang for politiet til at foretage stikprøvekontroller tillige bør indføres adgang for politiet til at tilbageholde den person, der undersøges, sådan at den pågældende vil kunne tages i politiets varetægt, hvis prøven måtte vise spor af eksplosivstoffer.

Visitation af enkeltpersoner uden konkret mistanke er et politimæssigt indgreb af en vis intensitet. Det skal imidlertid fremhæves, at der alene vil være tale om en adgang for politiet til at foretage en undersøgelse ved brug af særligt prøvetagningsudstyr, herunder såkaldte ”swipes” bestående af en serviet, vatpind eller lignende, der kan teste en persons ydre legeme samt vedkommendes ejendele, herunder tasker mv., for eksplosivstoffer svarende til f.eks. den sikkerhedskontrol, der i dag foretages i Københavns Lufthavn. Dette skal sammenholdes med, at en sådan adgang for politiet efter Justitsministeriets vurdering vil have en præventiv effekt og dermed også vil kunne medvirke til at begrænse risikoen for sprængninger med eksplosivstoffer, som bl.a. hovedstadsområdet i 2019 var udsat for.

Det er desuden Justitsministeriets vurdering, at en adgang for politiet til at foretage stikprøvevis kontrol efter eksplo-

sivstoffer vil indebære en forbedret mulighed for at håndhæve lovgivningen om våben og eksplosivstoffer, herunder forbuddet mod bl.a. at besidde eller anvende eksplosivstoffer, da muligheden for opdagelse af ulovlige eksplosivstoffer vil forøges.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i politiloven indsættes en ny bestemmelse i § 5 a, hvorefter politiet på steder, hvor der efter lov om knive og blankvåben mv. § 1 gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande med henblik på at kontrollere, om vedkommende er i besiddelse af eksplosivstoffer, jf. den foreslåede § 5 a, stk. 1.

Betingelserne for, hvornår der på steder, hvor der gælder forbud mod at besidde eller bære knive mv., kan ske besigtigelse og undersøgelse af personer og genstande, fremgår af stk. 2 i den foreslåede bestemmelse. Besigtigelse og undersøgelse for eksplosivstoffer kan herefter ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd. Eksempler på, hvornår der kan ske besigtigelse mv. i medfør af bestemmelsen vil kunne være, hvor der tidligere har været sprængninger i det pågældende område. Det vil endvidere kunne være i situationer, hvor der har været sprængninger i bestemte områder i Danmark, f.eks. områder, der er kendt som tilholdssted for bestemte grupperinger mv., og politiet på den baggrund vurderer, at der i lignende områder er en risiko for sprængninger. Herudover vil det kunne omfatte tilfælde, hvor der i andre lande har været sprængninger ved bestemte lokationer, f.eks. parlamentsbygninger, trafikknudepunkter mv., og politiet på baggrund heraf vurderer, at der er risiko for sprængninger ved tilsvarende lokationer på dansk grund. Betingelserne skal forstås i overensstemmelse med betingelserne efter politilovens § 6, stk. 2, jf. pkt. 2.4.1.

Det følger af den foreslåede § 5 a, stk. 3, 1. pkt., at beslutningen om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 skal træffes af politidirektøren eller den, som denne bemyndiger hertil. Beslutningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for. Beslutningen om stikprøvekontrol efter den foreslåede § 5 a, stk. 3, 1. pkt., er undergivet de samme betingelser som beslutningen om visitation mv. efter politilovens § 6, stk. 3, jf. pkt. 2.4.1.

Den foreslåede § 5 a betyder således, at politiet i visitationszoner, som etableres efter den foreslåede § 5 a, stk. 3, uden mistankegrundlag og uden samtykke hertil kan foretage stikprøvekontrol af, om en person er i besiddelse af eller har været i kontakt med eksplosivstoffer.

Med bestemmelsen vil politiet kunne anvende særligt prøve-

tagningsudstyr til brug for undersøgelsen, herunder såkaldte ”swipes” bestående af en serviet, vatpind eller lignende, der kan teste for eksplosivstoffer på personer, disse personers tøj og andre genstande. Dette prøvetagningsudstyr vil give politiet mulighed for at få en hurtig indikation af besiddelse af eksplosivstoffer.

Der er tale om visitation af ikke-mistænkte personer, svarende til metoden anvendt i lufthavne, hvor der stikprøvevis aftørres bagage mv., og hvor der kort tid herefter foreligger et prøvesvar på, hvorvidt der er udslag for eksplosivstoffer.

Politiet vil således efter den foreslåede bestemmelse kunne aftørre en persons legeme, det vil sige aftørring af legemets ydre, samt undersøge det tøj, som den pågældende er iført. Der vil endvidere være adgang til at aftørre andet tøj og genstande, herunder køretøjer, der befinder sig på det sted, der undersøges. Politiet kan således med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eksplosivstoffer, undersøge og aftørre f.eks. tasker, kufferter og biler, som personer, der befinder sig på stedet, er i besiddelse af. Fsva. indgrebets intensitet vurderes den besigtigelse eller undersøgelse, der vil kunne foretages i medfør af den foreslåede § 5 a, at kunne sidestilles med den besigtigelse og undersøgelser, der kan foretages i medfør af politilovens § 6.

Det følger af den foreslåede § 5 a, stk. 4, at politiet vil kunne tilbageholde en person, der undersøges i medfør af stk. 1, i det tidsrum, der er nødvendigt til gennemførelse af undersøgelsen. Politiet vil således kunne tilbageholde en person, hvis tøj og andre genstande er blevet aftørret, indtil der efter få minutter foreligger et prøvesvar på, hvorvidt der er udslag for eksplosivstoffer. Bestemmelsen giver derimod ikke politiet adgang til at indbringe personer til prøveafgivelse eller undersøgelser på f.eks. en politistation eller til at tilbageholde den pågældende, indtil særligt prøvetagningsudstyr kommer til stede. Det bemærkes, at denne adgang går videre end politiets beføjelser i forbindelse med visitation for knive mv. efter politilovens § 6, hvilket hænger sammen med, at der i forbindelse med stikprøvekontroller for eksplosivstoffer – modsat ved visitation for våben – er behov for at afvente prøvesvaret på, hvorvidt der er udslag for eksplosivstoffer.

Besigtigelse og undersøgelse efter bestemmelsen kan ske med henblik på at kontrollere, om nogen på steder, hvor der efter knivloven gælder forbud mod at besidde eller bære knive mv., besidder eksplosivstoffer. Formålet skal således være at undersøge, om nogen besidder eksplosivstoffer. Der kan ikke efter bestemmelsen foretages visitation mv. med henblik på at undersøge, om nogen f.eks. er i besiddelse af ulovlige euforiserende stoffer eller redskaber, som kan anvendes ved indbrud. Visitationer med dette formål vil skulle ske under iagttagelse af retsplejelovens bestemmelser om legemsbesigtigelse mv.

Adgangen til at foretage besigtigelse eller undersøgelse efter den foreslåede bestemmelse vil som anført være afgrænset til offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende, sådan som disse begreber anvendes i knivlovens § 1, jf. pkt. 2.4.1. Der vil således ikke kunne foretages besigtigelse eller undersøgelse efter den foreslåede bestemmelse i boliger, private garager eller andre steder, hvor det ikke er forbudt at besidde eller bære knive mv.

Da der er tale om et politimæssigt indgreb uden for straffe-processen, indebærer politiets besigtigelse efter den foreslåede bestemmelse ikke, at den, der besigtiges, herved får status som sigtet. Findes der imidlertid under besigtigelsen eller undersøgelsen ulovlige genstande, der kan danne grundlag for sigtelse for et strafbart forhold, vil retsplejelovens bestemmelser om sigtede personers rettigheder og om beslaglæggelse mv. skulle finde anvendelse fra det tidspunkt, hvor den pågældende findes i besiddelse af den ulovlige genstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 5, nr. 1.

2.5. Optagelse og videregivelse af personfotografier i forbindelse med kontakt- og opholdsforbud

2.5.1. Gældende ret

Straffeloven indeholder i dag en række bestemmelser om, at en person, der dømmes for overtrædelse af en række nærmere bestemte overtrædelser, ved dommen kan gives et kontakt- og/eller opholdsforbud. Sådanne regler findes i §§ 79 a-79 c og 236.

For så vidt angår kontaktforbud efter straffelovens § 79 b, stk. 1, jf. stk. 3, samt opholdsforbud efter § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, og § 236, stk. 1, nr. 1, er der hjemmel til, at politiet kan videregive visse personoplysninger til nærmere bestemte personer uden for politiet, i det omfang det er nødvendigt for at håndhæve de nævnte kontakt- og opholdsforbud. Reglerne herom findes i straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13.

Efter straffelovens § 79 b, stk. 1, kan den, som idømmes ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af § 101 a, §§ 114-114 j, § 136, stk. 1, for så vidt angår tilskyndelse til en af de i 12. eller 13. kapitel omhandlede forbrudelser, § 136, stk. 2, eller § 136, stk. 3, for så vidt angår billigelse af handlinger omfattet af §§ 114-114 j, ved dommen gives bl.a. et kontaktforbud.

Det fremgår af § 79 b, stk. 3, at der ved et sådant kontaktforbud forstås et forbud mod at søge at kontakte personer, der

er dømt for en eller flere af de overtrædelser, der er nævnt i stk. 1. Kontaktforbud omfatter dog ikke nærmeste familie-medlemmer, i det omfang det ville stride mod Danmarks internationale forpligtelser.

Efter § 79 b, stk. 8, kan politiet videregive oplysninger til den dømte, der er meddelt et kontaktforbud, om, at en anden person er dømt for en eller flere af de overtrædelser, der er nævnt i stk. 1, og således er omfattet af kontaktforbuddet. Videregivelse må kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve kontaktforbuddet.

Af bemærkningerne til § 79 b, stk. 8, jf. Folketingstidende 2019-20, A, L 130 som fremsat, side 37, fremgår bl.a., at politiet som udgangspunkt vil kunne videregive oplysninger om andre dømtes navn og andre dømtes billede mv. Oplysninger om, hvilken af de konkrete terrorbestemmelser i straffeloven, den pågældende er domfældt for, vil derimod ikke kunne videregives.

Den dømte har efter § 79 b, stk. 9, 1. pkt., tavshedspligt med hensyn til oplysninger, som den pågældende er kommet i besiddelse af i medfør af § 79 b, stk. 8. Overtrædelse af tavshedspligten kan straffes efter straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f, jf. § 79 b, stk. 9, 2. pkt.

Efter straffelovens § 79 c, stk. 1, kan den, som idømmes fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse af §§ 119, 119 b, 123, 134 a og 192 a, § 244, stk. 1, §§ 245 og 246, § 252, stk. 1, § 260, stk. 1, § 261, stk. 1, og §§ 266, 288 og 291, af lovgivningen om våben og eksplosivstoffer eller af lovgivningen om knive og blankvåben, ved dommen gives et opholdsforbud.

Af § 79 c, stk. 2, fremgår, at der ved opholdsforbud efter stk. 1 forstås et forbud mod at færdes og opholde sig på serveringssteder, hvorfra der foregår salg af stærke drikke til nydelse på eller ved salgsstedet, og hvortil der er offentlig adgang, og i natlevszoner udpeget i medfør af § 6 b i lov om politiets virksomhed. Et sådant opholdsforbud gælder i tidsrummet fra kl. 24 til kl. 5. Udtrykket ”serveringssteder” i bestemmelsen omfatter ikke servering i tog, busser, fly eller skibe i fart, herunder i international rutefart, eller servering ved enkeltstående arrangementer.

Efter § 79 c, stk. 5, kan politiet videregive oplysninger til indehavere og bestyrere af serveringssteder om, hvilke personer der er meddelt opholdsforbud efter stk. 1. Videregivelsen må kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve forbuddet.

Af bemærkningerne til § 79 c, stk. 5, jf. Folketingstidende 2020-21, A, L 189 som fremsat, side 11, fremgår bl.a., at

politiet alene vil kunne videregive oplysninger om den dømtes navn, den dømtes billede og om forbuddets tidsmæssige udstrækning. Oplysninger om, hvilke konkrete strafbare forhold der ligger til grund for forbuddet vil derimod ikke kunne videregives, da oplysningen ikke i sig selv har betydning for håndhævelsen af forbuddet.

Det følger af § 79 c, stk. 6, at de oplysninger, som politiet videregiver i medfør af stk. 5, kun må behandles af indehavere, bestyrere og dørmænd, dog kan justitsministeren i medfør af § 79 c, stk. 8, nr. 3, fastsætte nærmere regler om, bl.a. hvorvidt oplysningerne i nødvendigt omfang kan behandles af andre ansatte end de nævnte.

Indehavere, bestyrere, dørmænd og andre, der i medfør af regler fastsat efter stk. 8, nr. 3, kan behandle de pågældende oplysninger, har tavshedspligt med hensyn til oplysningerne. Overtrædelse af tavshedspligten kan straffes efter straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f, jf. § 79 c, stk. 7, 2. pkt.

Efter straffelovens § 236, stk. 1, nr. 1, kan der, når nogen dømmes efter straffelovens §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, § 224, stk. 1, § 225, jf. §§ 216 eller 222, § 223, stk. 2, eller § 224, stk. 1, § 228, jf. en af de foregående bestemmelser, § 232 eller § 262 a, stk. 2, ved dommen gives den pågældende opholdsforbud. Ved et sådant opholdsforbud forstås forbud mod at opholde sig eller færdes i nærmere afgrænsede områder, hvor der er fare for, at den pågældende vil begå ny lovovertrædelse af lignende beskaffenhed.

Efter § 236, stk. 13, kan politiet videregive oplysninger til indehavere og ledere af virksomheder, institutioner m.v. om, hvilke personer der har fået et sådant forbud mod at opholde sig eller færdes i den pågældende virksomhed, institution m.v. Videregivelse må kun ske i det omfang, det er nødvendigt for at håndhæve opholdsforbuddet. Oplysningerne må kun behandles af modtagerne i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til håndhævelse af forbuddet.

Med virksomheder, institutioner mv. sigtes bl.a. til svømmehaller, idrætshaller, daginstitutioner og skoler, dvs. steder som kan være opfattet af et opholdsforbud efter straffelovens § 236, stk. 1, nr. 1, jf. Folketingstidende 2019-20, A, L 9 som fremsat, side 7.

Det fremgår af bemærkningerne til § 236, stk. 13, jf. Folketingstidende 2019-20, A, L 9 som fremsat, side 19, at politiet som udgangspunkt vil kunne videregive oplysninger om den dømtes navn, den dømtes billede, og om forbuddets tidsmæssige udstrækning. Oplysning om, hvilket konkret strafbart forhold der ligger til grund for det meddelte forbud, vil derimod ikke kunne videregives, da disse oplysninger ikke i sig selv har betydning for håndhævelsen af forbuddet.

Justitsministeren kan i medfør af § 236, stk. 15, nr. 3, fastsætte nærmere regler om, bl.a. at oplysningerne i nødvendigt omfang kan behandles af andre ansatte end de i stk. 10 nævnte.

Efter § 236, stk. 14, har modtagerne og andre personer, som i medfør af regler fastsat efter stk. 15, nr. 3, kan behandle de pågældende oplysninger, tavshedspligt med hensyn til oplysningerne. Overtrædelse af tavshedspligten kan straffes efter straffelovens §§ 152 og 152 c-152 f, jf. § 236, stk. 14, 3. pkt.

Politiet kan i en række nærmere bestemte tilfælde i forbindelse med en konkret efterforskning optage personfotografier efter retsplejelovens kapitel 72 om legemsindgreb. Politiet kan desuden i en række nærmere bestemte tilfælde optage eller registrere personfotografier af en udlænding efter udlændingelovens § 40 b, stk. 1-4. Sådanne personfotos optaget eller registreret af politiet lagres i Nationalt Fotoregister, der administreres af National enhed for Særlig Kriminalitet.

Desuden kan kriminalforsorgen optage fotos af indsatte og arrestanter i medfør af hhv. straffuldbyrdslovens § 61 og retsplejelovens § 776 a.

Optagelse af personfotografier af en sigtet i medfør af retsplejelovens kapitel 72 skal foretages i overensstemmelse med retsplejelovens § 792 e.

Efter retsplejelovens § 792 e, stk. 1, må legemsindgreb ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og det ubehag, som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Bestemmelsens stk. 1 lovfæster den proportionalitetsgrundsætning, der antages at gælde ved alle former for strafprocessuelle tvangsindgreb, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2250.

Efter retsplejelovens § 792 e, stk. 2, skal legemsindgreb foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader. Det skal herved bl.a. så vidt muligt iagttages, at et indgreb, der ellers kan føles krænkende for blufærdigheden, kun foretages af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale. Kræver et sådant indgreb afklædning, må det så vidt muligt kun overværes af personer af samme køn som den undersøgte eller af sundhedspersonale.

Bestemmelsens stk. 2 lovfæster således den såkaldte skånsomhedsgrundsætning. I 2. og 3. pkt. reguleres specielt spørgsmålet om kønsfællesskab mellem den undersøgte person og de personer, der henholdsvis foretager eller overværes indgrebet. Reglerne i 2. og 3. pkt. knytter sig til begrebet blufærdighed, men finder dog anvendelse på et væsentligt videre område end det, der er omfattet af straffe-

lovens § 232 om blufærdighedskrænkelse, jf. Justitsministeriets strafferetsplejeudvalgs betænkning nr. 1104/1987 om legemsindgreb, side 68. Henvisning til begrebet blufærdighed giver mulighed for i retspraksis at lade bestemmelserne tilpasse sig skiftende tiders vurderinger, jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2250. Bestemmelserne omfatter således alene indgreb, der efter den til enhver tid gældende retsopfattelse er egnede til at krænke blufærdigheden. Hvorvidt der ved afklædning kræves kønsfællesskab, vil derimod i det enkelte tilfælde afhænge af, om der er tale om hel eller delvis afklædning, om det er en mand eller kvinde, hvor på kroppen undersøgelsen foretages osv., jf. Folketingstidende 1988-89, tillæg A, spalte 2250. Af betænkning nr. 1104/1987, side 68, fremgår som et eksempel, at bestemmelsen i 3. punktum om afklædning ikke omfatter en undersøgelse, der består i, at en mand affører sig skjorten, for at man kan se, om han har kradsemærker på ryggen.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af bemærkninger til straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, at den dømtes billede er en af de oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af de pågældende bestemmelser.

Det er således Justitsministeriets vurdering, at der efter gældende ret er hjemmel til, at politiet i medfør af bestemmelserne kan forevise eller videregive personfotografier, der er optaget eller registreret i medfør af bl.a. retsplejelovens § 776 a og kapitel 72, udlændingelovens § 40 b og straffuldbyrdslovens § 61, hvis det er nødvendigt til brug for håndhævelsen af et kontakt- eller opholdsforbud.

Det er dog Justitsministeriets vurdering, at et udtrykkeligt og let gennemskueligt hjemmelsgrundlag for videregivelsen vil være hensigtsmæssigt både af hensyn til politiet og borgerne.

Herudover er der efter ministeriets vurdering behov for, at politiet gives mulighed for at optage personfotografier med det formål, at fotografiet kan videregives, hvis det bliver nødvendigt for at håndhæve et kontakt- eller opholdsforbud. Da en sådan adgang først vil være relevant, når den pågældende ved endelig dom er idømt et opholdsforbud efter straffelovens § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller § 236, stk. 1, nr. 1, eller er dømt for en eller flere af de overtrædelser, der er nævnt i § 79 b, stk. 1, foreslås det af proportionalitetshensyn at begrænse adgangen til fotooptagelse til dette formål til efter endelig dom.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven som § 79 d, stk. 1, hvori det tydeliggøres, at de oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79

c, stk. 5, og § 236, stk. 13, bl.a. omfatter fotografier af de pågældende personer.

Der er ikke med bestemmelsen tiltænkt nogen materiel ændring i forhold til gældende ret, idet der allerede efter straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, er adgang til at videregive billeder af de personer, som er nævnt i de respektive bestemmelser.

Det foreslås i § 79 d, stk. 1, tillige at tydeliggøre, at de fotografier, som politiet kan videregive, bl.a. omfatter personfotografier optaget i medfør af det foreslåede stk. 2, personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72, personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b samt personfotografier optaget af kriminalforsorgen i medfør af retsplejelovens § 776 a eller straffuldbyrdslovens § 61.

Det bemærkes, at opstillingen i det foreslåede § 79 d, stk. 1, ikke er udtømmende. Hvis det vurderes at være nødvendigt, kan politiet som hidtil også videregive personfotografier optaget af politiet eller andre myndigheder efter andre bestemmelser, når behandlingen foretages med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed, jf. retshåndhævelseslovens § 1, stk. 1. Tilsvarende vil politiet som hidtil også kunne videregive personfotografier optaget af politiet eller andre myndigheder efter andre bestemmelser, når behandlingen sker på baggrund af lov og er nødvendig og forholdsmæssig i forhold til dette efterfølgende formål, jf. retshåndhævelseslovens § 5, stk. 1.

Det foreslås i § 79 d, stk. 2, at politiet med henblik på videregivelse kan optage fotografier af personer, der ved endelig dom 1) er dømt for en eller flere af de overtrædelser, som er nævnt i § 79 b, stk. 1, 2) er idømt et opholdsforbud efter § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller 3) er idømt et opholdsforbud efter § 236, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse kan anvendes i de tilfælde, hvor politiet ikke er i besiddelse af personfoto af den pågældende person, eller hvor de fotografier, som politiet er i besiddelse af, ikke er anvendelige til videregivelse i medfør af straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13. Det sidste kunne f.eks. være tilfældet, hvor de personfotografier, som politiet er i besiddelse af, kan afsløre oplysninger om det strafbare forhold, som vedkommende er dømt for, eller hvis de pågældende personfotografier ikke længere er vellignende.

Som det fremgår af den foreslåede ordlyd, kan bestemmelsen først anvendes, når der foreligger endelig dom om det forhold, der medfører, at oplysninger om vedkommende kan

videregives efter straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13.

Det er derimod ikke en betingelse for fotooptagelsen, at der er en aktuel anledning til at videregive oplysninger efter de nævnte bestemmelser. Politiet vil således efter bestemmelsen være berettiget til at optage fotos af en person, der ved endelig dom er idømt et opholdsforbud efter straffelovens § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller § 236, stk. 1, 1. pkt., eller som ved endelig dom er dømt for en af de overtrædelser, som er nævnt i § 79 b, stk. 1, og som således vil være omfattet af eventuelle kontaktforbud, som andre personer måtte være eller blive idømt i medfør af § 79 b, stk. 1, jf. stk. 3, med henblik på et eventuelt fremtidigt behov for videregivelse.

Det bemærkes, at der er tale om et supplement til retsplejelovens regler om optagelse af fotografier af sigtede og andre i retsplejelovens kapitel 72, og at der således ikke med bestemmelsen er tilsigtet nogen begrænsning af politiets adgang til at optage fotografier efter gældende regler. Politiet kan således optage fotografier af en person, der er nævnt i den foreslåede § 79 d, stk. 2, i medfør af retsplejelovens regler herom, såfremt betingelserne i retsplejeloven er opfyldt.

Det foreslås i § 79 d, stk. 3, at optagelse af personfotografier efter stk. 2 skal foretages i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 792 e, stk. 1 og 2, og dermed i overensstemmelse med proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne, jf. pkt. 2.5.1.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1.

2.6. Aktindsigt i anklageskrifter

2.6.1. Gældende ret

Bestemmelsen i retsplejelovens § 41 e angår fremgangsmåden ved behandlingen af anmodninger om aktindsigt efter §§ 41 a-41 d. Bestemmelsen omfatter således både aktindsigt efter reglerne i §§ 41 a-41 c for enhver og aktindsigt efter § 41 d for personer, der kan påvise en særlig interesse i at få aktindsigt.

Retsplejelovens § 41 e, stk. 1, stiller det grundlæggende krav til enhver anmodning om aktindsigt efter §§ 41 a-41 d, at ansøgeren kan identificere det dokument eller den sag, som den pågældende ønsker aktindsigt i. Stk. 2 angiver, hvilken myndighed en anmodning om aktindsigt skal indgives til, og stk. 3 foreskriver en frist for myndighedens svar på anmodningen. Endelig indeholder stk. 4 regler om anonymisering, mens stk. 5 undtager personnumre fra retten til aktindsigt.

Retsplejelovens § 41 e, stk. 1, 1. pkt., fastslår, at den, der

anmoder om aktindsigt, skal angive det dokument eller den sag, som den pågældende ønsker at blive gjort bekendt med.

Efter retsplejelovens § 41 e, stk. 1, 2. pkt., kan anmodninger om aktindsigt i et større antal sager afslås, medmindre anmodningen er rimeligt begrundet, herunder når der søges aktindsigt til brug for videnskabelig forskning eller journalistisk eller redaktionelt arbejde. Det bemærkes, at den særlige adgang til at anmode om aktindsigt i et større antal sager ikke kun gælder for danske massemedier, men derimod – ligesom for den videnskabelige forsknings vedkommende – er udformet generelt, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 638.

Reglen er begrundet i, at der ikke bør være adgang for enhver til at gennemgå sagerne i en given periode med henblik på herigennem at finde frem til en bestemt sag eller til sager af en bestemt art. Det er således muligt ved hjælp af retslisterne at udarbejde en fortegnelse over alle afsagte domme i en vis periode, og hvis der ikke gjaldt nogen begrænsninger i, hvor mange domme man samtidig kunne få aktindsigt i, ville enhver på grundlag af en sådan fortegnelse kunne forlange aktindsigt i samtlige afsagte domme i en given periode jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 638.

Formålet med reglen er således at begrænse mulighederne for at omgå kravet om, at der kun er adgang til aktindsigt i sager, som den, der søger aktindsigt, på forhånd er bekendt med. Reglen forhindrer ikke, at nogen gentagne gange anmoder om aktindsigt i et mindre antal domme og dermed over en periode opnår aktindsigt i et større antal domme. Ved anvendelsen af reglen kan det dog tillægges betydning, om den pågældende gentagne gange anmoder om aktindsigt i nye sager, eller om der er tale om en enkeltstående anmodning, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 638.

Desuden indebærer bestemmelsen, at en anmodning om aktindsigt i et større antal sager, der hver især er individuelt identificeret, således skal imødekommes, hvis anmodningen er sagligt begrundet, herunder når der søges aktindsigt til brug for videnskabelig forskning eller journalistisk eller redaktionelt arbejde.

Det er i bemærkningerne til bestemmelsen forudsat, at når en forsker eller journalist angiver, at der søges aktindsigt til brug for videnskabelig forskning eller journalistisk eller redaktionelt arbejde, vil retten i almindelighed uden videre lægge dette til grund, medmindre særlige forhold giver anledning til at formode, at aktindsigt reelt søges med henblik på formål, der er den videnskabelige forskning eller det journalistiske eller redaktionelle arbejde uvedkommende, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 639.

Retsplejelovens § 41 f, stk. 2, vedrører massemediers ad-

gang til at gøre sig bekendt med anklageskrifter og retsmødebegæring.

Det følger af retsplejelovens § 41 f, stk. 2, 1. pkt., at anklagemyndigheden efter anmodning udleverer kopi af anklageskrift eller retsmødebegæring til de personer, der er nævnt i § 41 f, stk. 1, dvs. redaktører og redaktionelle medarbejdere ved skrifter omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven, ved radio- eller fjernsynsforetagender omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven og ved massemedier omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven.

Retsplejelovens § 41 f, stk. 2, 2. pkt., fastslår, at § 41 b, stk. 3, nr. 1-3, og § 41 e, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse. Det betyder, at retten til aktindsigt i anklageskrifter alene kan begrænses, i det omfang det er af væsentlig betydning for statens sikkerhed, at fortrolighed følger af EU-retlige eller folkeretlige forpligtelser eller lignende, eller det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner, jf. henvisningen til § 41 b, stk. 3, nr. 1-3. Herudover betyder det, at personnumre ikke er omfattet af retten til aktindsigt, jf. henvisningen til § 41 e, stk. 5. Derimod giver retsplejelovens § 41 f, stk. 2, i modsætning til § 41 e, stk. 1, ingen mulighed for at afslå anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter. Det gælder også, selvom anmodningerne ikke måtte være rimeligt begrundet.

Det følger videre af retsplejelovens § 41 f, stk. 2, 3. pkt., at dokumentet inden kopieringen skal anonymiseres, således at forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår. Bestemmelsen regulerer efter sin ordlyd massemediers adgang til at få udleveret kopi af dokumenterne, men der er efter forarbejderne ikke noget til hinder for, at anklagemyndigheden efter anmodning giver et massemedium aktindsigt i anklageskrift eller retsmødebegæring ved gennemsyn, hvis det forekommer hensigtsmæssigt.

Det følger af § 6 i bekendtgørelse nr. 546 af 18. juni 2004 med senere ændringer, der er udstedt med hjemmel i retsplejelovens § 41 f, stk. 2, 4. pkt., at anklagemyndighedens udlevering af kopi af anklageskrift eller retsmødebegæring i medfør af retsplejelovens § 41 f, stk. 2, kan ske på det tidligste af følgende tidspunkter:

- 1) En uge efter at dokumentet er forkyndt for tiltalte eller sigtede.
- 2) En uge efter at dokumentet er sendt til tiltalte eller sigtede med digital post.
- 3) 14 dage efter at dokumentet er sendt til tiltalte eller sigtede med almindelig post, medmindre dokumentet er modtaget retur.
- 4) På dagen for hovedforhandlingen eller retsmødet

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Som anført under pkt. 2.6.1 følger det af retsplejelovens

§ 41 f, stk. 2, at anklagemyndigheden efter anmodning udliverer kopi af anklageskrifter eller retsmødebegæring til personer omfattet af § 172, stk. 1, 2 eller 4.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at pressen, der bl.a. har til opgave at informere offentligheden om verserende straffesager, i kraft af kendskab til anklageskriftet eller retsmødebegæringen får bedre mulighed for at forstå, hvad der sker under sagen. Pressen kan således også få mulighed for at vurdere, om en konkret sag kan have offentlighedens interesse, og for i givet fald at omtale sagen forud for hovedforhandling og dom.

Justitsministeriet finder, at pressens vide adgang til at få indsigt i anklageskrifter og retsmødebegæring uden forudgående kendskab til den konkrete sag er velbegrundet i pressens særlige rolle.

Rigsadvokaten har imidlertid oplyst, at der i praksis er eksempler på, at samme ansøger på ugentlig basis søger om aktindsigt i et meget stort antal anklageskrifter eller retsmødebegæring med udgangspunkt i offentliggjorte retslistes, og at samme ansøger desuden sender sådanne ”masseansøgninger” til alle landets politikredse. Rigsadvokaten har videre oplyst, at behandlingen af sådanne ”masseansøgninger” i sig selv udgør et ikke ubetydeligt ressourceforbrug i politikredsene.

Det er Justitsministeriets vurdering, at et sådant ressourceforbrug kan udgøre en uforholdsmæssig ressourcebelastning for den myndighed, der vil skulle behandle anmodningen, som ikke står mål med ansøgerens interesse i en imødekomme af ansøgningen, hvis ikke ansøgeren har et reelt journalistisk eller redaktionelt formål. Det skal ses i sammenhæng med, at et sådant ressourcetræk i sidste ende kan indebære, at der anvendes ressourcer på behandling af sådanne masseansøgninger, som kunne være anvendt til behandling af straffesager.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der bør kunne stilles krav om, at anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring, jf. retsplejelovens § 41 f, stk. 2, skal være rimeligt begrundede, ligesom det efter retsplejelovens § 41 e, stk. 1, 2. pkt., allerede i dag gælder for anmodninger om aktindsigt i et større antal straffesager mv.

Et sådan krav om begrundelse ved anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring vil gøre det muligt at vurdere, om ansøgerens reelle interesse i en imødekomme af ansøgningen står mål med det ressourceforbrug, som myndigheden vil skulle anvende for at behandle anmodningen.

Justitsministeriet er opmærksom på, at et krav om begrundelse ved anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring ikke må hindre medierne i at få en sådan adgang til aktindsigt i anklageskrifter og retsmødebegæring, som er nødvendig for, at medierne kan vurdere, om en konkret sag kan have offentlighedens interesse, og for i givet fald at omtale sagen forud for hovedforhandling og dom.

Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at det i bemærkningerne til retsplejelovens § 41 e, stk. 1, er forudsat, at når en journalist angiver, at der søges aktindsigt til brug for journalistisk eller redaktionelt arbejde, vil retten i almindelighed uden videre lægge dette til grund, medmindre særlige forhold giver anledning til at formode, at aktindsigt reelt søges med henblik på formål, der er det journalistiske eller redaktionelle arbejde uvedkommende, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 639.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 41 f, stk. 2, 2. pkt., så det af bestemmelsen kommer til at fremgå, at bestemmelsen i retsplejelovens § 41 e, stk. 1, 2. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Ændringen vil indebære, at det fremover bliver muligt at afslå anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring, når anmodningen ikke er rimeligt begrundet. Det er i den forbindelse uden betydning, om der er tale om én anmodning i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring eller mange samtidige anmodninger i et mindre antal anklageskrifter og retsmødebegæring, som samlet udgør et større antal.

Det vil som udgangspunkt bero på en konkret vurdering, hvad der udgør et ”større antal anklageskrifter og retsmødebegæring”. Det forudsættes dog, at der i almindelighed vil skulle være tale om anmodninger i et ikke uvæsentligt antal anklageskrifter eller retsmødebegæring. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om anmodningen eksempelvis tager udgangspunkt i offentliggjorte retslistes, eller om ansøgningen i øvrigt er så bredt formuleret og omfatter så mange sager, at den allerede af den grund ikke kan anses for rimeligt begrundet. Det forudsættes i øvrigt, at den foreslåede bestemmelse vil blive administreret i overensstemmelse med retsplejelovens § 41 e, stk. 1, 2. pkt.

Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke på, at en anmodning om aktindsigt i anklageskrifter eller retsmødebegæring, som i øvrigt er rimeligt begrundet, vil skulle imødekomme, uanset hvor mange anklageskrifter eller retsmødebegæring der konkret er anmodet om aktindsigt i. Anmodningen vil desuden som udgangspunkt være rimeligt begrundet, hvis der søges om aktindsigt til brug for almindeligt journalistisk eller redaktionelt arbejde, og derved tilgodese det

bagvedliggende formål, at pressen får mulighed for at vurdere, om en konkret sag kan have offentlighedens interesse, og for i givet fald at omtale sagen forud for hovedforhandling og dom. Anklagemyndigheden forudsættes således at udvise betydelig tilbageholdenhed med at afvise anmodninger om aktindsigt fra redaktionelle medier.

Dog vil ikke alle anmodninger, som indgives af et massemedie, eller hvor formålet i øvrigt angives at være journalistisk eller redaktionelt arbejde, uden videre kunne anses for rimeligt begrundede. Sådanne anmodninger vil således også kunne afvises efter en samlet vurdering. Anmoder samme ansøger f.eks. på ugentlig basis og til flere politikredse samtidig om aktindsigt i et større antal anklageskrifter eller retsmødebegæringer, vil det således i almindelighed ikke skulle anses for rimeligt begrundet, med mindre der er indikationer på, at ansøgningerne reelt er til journalistisk eller redaktionelt arbejde.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 1.

2.7. Udvidelse af politiets mulighed for at offentliggøre fotografier mv. mhp. identifikation af vidner

2.7.1. Gældende ret

Retsplejelovens kapitel 75 a om andre efterforskningskridt indeholder regler for politiets mulighed for at offentliggøre fotos af en formodet gerningsperson.

Efter retsplejelovens § 818, stk. 1, må politiet kun offentliggøre signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at fastlægge identiteten af en formodet gerningsmand, såfremt 1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og 2) offentliggørelsen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, herunder for fastlæggelsen af den pågældendes identitet, eller for at forebygge yderligere lovovertrædelse.

Offentliggørelse af et fotografi af den formodede gerningsmand må kun finde sted, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, jf. bestemmelsens stk. 2.

Efter § 818, stk. 3, må offentliggørelse som nævnt i stk. 1 og 2 dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebs formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Afgørelse om offentliggørelse som nævnt i stk. 1 og 2 træffes af politiet, jf. bestemmelsens stk. 4.

Det fremgår af forarbejderne til § 818, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 886, at det alene er offentlige efterlysninger, der anses for at være strafprocessuelle tvangsindgreb, som er omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde. Efterlysning af bortgåede eller savnede personer eller undvegne strafafsonere er derfor ikke omfattet af bestemmelsen. Uden for reguleringen falder endvidere efterlysninger af forurettede eller andre vidner, uanset at efterlysningen sker som led i strafforfølgningen, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 856. Sidstnævnte omhandler den situation, hvor politiet offentliggør oplysninger om den forurettede eller andre vidner, uden at der samtidig gives oplysninger om den formodede gerningsmand.

§ 818 vedrører politiets adgang til at offentliggøre signalement eller andre oplysninger, der er »egnede til at fastlægge identiteten« af en formodet gerningsmand. Bestemmelsen finder typisk anvendelse i tilfælde, hvor politiet ikke kender den pågældendes identitet, og hvor formålet med offentliggørelsen af signalement mv. er at få fastlagt identiteten. Bestemmelsen finder imidlertid også anvendelse i tilfælde, hvor politiet nok kender den pågældendes identitet, men hvor man ikke ønsker at oplyse identiteten, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 886.

Det følger af retsplejelovens § 819, stk. 1, at hvis der er særligt bestyrket mistanke om, at en person, hvis identitet er politiet bekendt, har begået en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, kan politiet efterlyse den pågældende gennem presse, radio, fjernsyn eller ved anden form for offentlig efterlysning, såfremt dette må antages at være af afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Ved efterlysning som nævnt i stk. 1 kan der gives oplysninger om den påsigtede kriminalitet og om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl. Ved efterlysningen kan der tillige ske offentliggørelse af et fotografi af den pågældende, jf. bestemmelsens stk. 2.

Efterlysning må ikke foretages, såfremt det efter indgrebs formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. bestemmelsens stk. 3. Afgørelse om efterlysning træffes af politiet, jf. bestemmelsens stk. 4.

Det følger af bemærkningerne til § 819, jf. Folketingstidende 1998-99, tillæg A, side 887, at den omhandler politiets adgang til at anvende offentlige efterlysninger med henblik på at finde frem til en formodet gerningsmand, hvis identitet politiet er bekendt med.

Østre Landsret har ved kendelse af 19. februar 2021 som

gengivet i UfR 2021.1507 fastslået, at retsplejelovens §§ 818 og 819 ikke indeholder tilstrækkelig sikker hjemmel til, at politiet kan foretage straffeprocessuelle tvangsindgreb i form af offentliggørelse af et fotografi af en mistænkt eller sigtet med det formål at finde frem til en angiveligt forurettet ved eller vidner til den påsigtede kriminalitet.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er vigtigt, at politiet har de fornødne redskaber til effektivt at kunne efterforske grov kriminalitet. Det er i den forbindelse afgørende, at politiet har mulighed for at videregive oplysninger til offentligheden, så eventuelle vidner eller andre, der er i besiddelse af relevante oplysninger, kan henvende sig til politiet.

Retsplejeloven indeholder mulighed for, at politiet som led i efterforskningen af kriminalitet kan offentliggøre signaler eller andre oplysninger, der er egnet til at fastlægge identiteten på en formodet gerningsperson. På tilsvarende vis kan politiet under nærmere bestemte betingelser offentliggøre fotografier af en formodet gerningsperson med henblik på at finde frem til den pågældendes opholdssted.

Formålet med offentliggørelsen vil i begge tilfælde være at finde frem til den formodede gerningsperson. Politiet kan derimod ikke offentliggøre et fotografi af den formodede gerningsperson med det formål at finde frem til den angiveligt forurettede eller vidner til den påsigtede kriminalitet.

En sådan mulighed vil dog udgøre et effektivt redskab for politiet i eksempelvis de tilfælde, hvor politiet på den formodede gerningspersons telefon eller i den pågældendes hjem finder billede- eller videomateriale af mulige forbrydelser. I disse tilfælde kan det være afgørende for politiet at finde frem til den angiveligt forurettede eller andre vidner, såfremt billede- eller videomaterialet ikke – herunder i lyset af gerningspersonens forklaring – i sig selv vurderes at være tilstrækkeligt til at kunne opnå domfældelse. Der bør derfor indføres en mulighed for, at politiet i særlige tilfælde kan offentliggøre fotografi af den formodede gerningsperson med henblik på at finde frem til vidnerne.

Det bemærkes, at en sådan offentliggørelse vil udgøre et straffeprocessuelt tvangsindgreb, der efter omstændighederne – såfremt det blev iværksat af andre end politiet – kan være en overtrædelse af straffelovens § 267 (ærekrænkelser). Der bør derfor opstilles restriktive kriterier, som tager udgangspunkt i formålet med offentliggørelsen og den krænkelse, som offentliggørelsen vil indebære for den formodede gerningsperson.

Der bør således efter Justitsministeriets vurdering stilles krav om, at der foreligger et kvalificeret mistankekrav, så risikoen for at uskyldige udråbes som gerningsperson be-

grænses mest muligt. Det bør således efter bestemmelsen være en betingelse, at der foreligger en særligt bestyrket mistanke om, at den pågældende har begået den relevante lovovertrædelse.

Der bør derudover stilles et kvalificeret kriminalitetskrav, så det kun er de groveste forbrydelser i straffeloven, der giver politiet mulighed for at offentliggøre fotografiet. Kriminalitetskravet bør efter Justitsministeriets vurdering fastsættes til 6 år eller derover, hvilket svarer til eksempelvis kriminalitetskravet for indgreb i meddelelshemmeligheden, jf. retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 3, særlig kvalificeret observation efter retsplejelovens § 791 a, stk. 3, dataaflysning, jf. retsplejelovens § 791 b, stk. 1, nr. 3, eller overtagelse af tv-overvågning fra andre myndigheder eller private, jf. retsplejelovens § 791 e, stk. 1, idet tvangsindgreb efter disse andre bestemmelser dog tillige kan iværksættes, såfremt der foreligger en forsætlig overtrædelse af visse nærmere bestemte straffelovsbestemmelser.

Endelig bør der efter Justitsministeriets vurdering stilles et indikationskrav, som indebærer, at offentliggørelsen skal være af afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Det er Justitsministeriets vurdering, at en beslutning om at offentliggøre et fotografi af en formodet gerningsperson bør træffes af politiet. En tilsvarende ordning gælder for offentliggørelse af fotografier af en formodet gerningsperson efter retsplejelovens § 819, og ministeriet finder, at en sådan ordning ikke er betænkelig henset til, at politiet har de bedste forudsætninger for at skønne over, om offentliggørelsen vil være nødvendig.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i retsplejelovens § 820, hvorefter politiet kan offentliggøre signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at fastlægge identiteten på en formodet gerningsperson, eller et fotografi af den pågældende med henblik på at identificere vidner, hvis dette vil være af afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Forslaget indebærer, at politiets mulighed for at offentliggøre et fotografi, et signalement eller andre oplysninger, som er egnet til at fastlægge identiteten på en formodet gerningsperson, udvides til at omfatte sager, hvor offentliggørelsen har til formål at finde frem til den angiveligt forurettede eller andre vidner til den påsigtede kriminalitet. Offentliggørelse vil således kunne ske, selvom politiet er bekendt med gerningspersonens identitet og opholdssted.

Oplysninger, der er »egnede til at fastlægge identiteten« omfatter bl.a. oplysninger om alder, højde, særlige kendetegn mv. De såkaldte fantombilleder – dvs. billeder, der er konstrueret af politiet på baggrund af oplysninger fra vidner – vil også være omfattet af reguleringen. Oplysningerne kan også angå en bil af et bestemt mærke, som den formodede gerningsperson sættes i forbindelse med, oplysninger om gerningspersonens »modus operandi« (fremgangsmåde) eller lignende.

Politiet vil efter den foreslåede bestemmelse alene kunne offentliggøre et fotografi, et signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at identificere vedkommende, hvis der er en særligt bestyrket mistanke om, at vedkommende er skyldig i en lovovertrædelse, der kan medføre straf i 6 år eller derover. Der vil således alene kunne ske offentliggørelse, hvis politiet vurderer, at der er en høj grad af sikkerhed for, at den pågældende faktisk er gerningspersonen.

Det vil derudover være en betingelse, at vidnets forklaring er af afgørende betydning for straffeforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge nye lovovertrædelser, hvilket bl.a. indebærer, at indgrebet kun må anvendes, hvis de øvrige oplysninger i sagen ikke er tilstrækkeligt til at kunne fastslå, om der er begået en forbrydelse, og det vurderes, at vidnet vil kunne bidrage med yderligere oplysninger til brug herfor. Det kan f.eks. været tilfældet, hvis politiet har fundet videomateriale på den formodede gerningspersons telefon af en potentiel overtrædelse af straffelovens § 216 (voldtægt), hvor det er afgørende at høre forklaringen fra den person, som optræder på videoen.

Det foreslås, at politiet samtidig med offentliggørelsen af et fotografi, et signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at identificere vedkommende, vil kunne give oplysninger om den kriminalitet, som den pågældende er mistænkt for at have begået samt, hvis dette er relevant, oplysninger om vedkommendes navn, stilling og bopæl.

Det forudsættes i den forbindelse, at det i størstedelen af tilfældene vil være tilstrækkeligt at offentliggøre et fotografi i kombination med oplysninger om den påsigtede kriminalitet, således at det alene vil være relevant at offentliggøre oplysninger om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Offentliggørelse må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Offentliggørelse af signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at identificere vedkommende, samt fotografier må således ikke foretages, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige til at kunne identificere angivelige

ge vidner. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis politiet gennem offentliggørelse af oplysninger om forbrydelsens karakter eller gerningsstedet vil kunne finde frem til de angivelige vidner. På tilsvarende vis skal det indgå i vurderingen, om det vil være tilstrækkeligt at offentliggøre navn, stilling eller bopæl på den formodede gerningsperson. Endvidere skal det indgå, om det vil være tilstrækkeligt at foretage offentliggørelse i en snævrere kreds, f.eks. hvis der er grund til at antage, at de relevante vidner har tilknytning til en bestemt forening eller lignende. Yderligere forudsættes det, at politiet ikke vil foretage offentliggørelse, såfremt der ikke er en vis sandsynlighed for, at det vil kunne medvirke til at identificere vidner. Dette vil eksempelvis ikke være tilfældet, såfremt politiet har en stærk formodning for, at de relevante vidner ikke længere befinder sig i Danmark.

Beslutningen om offentliggørelse vil skulle træffes af politiet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 11.

2.8. Automatisk udstedelse af bøder til enkeltmandsvirksomheder ved visse hastighedsovertrædelser i ATK-systemet

2.8.1. Gældende ret

Det følger af færdselslovens § 118 c, stk. 1, at for overtrædelser af §§ 42 og 43 eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning konstateret ved hastighedskontrol, hvor køretøjet ikke bringes til standsning (automatisk trafikkontrol), som ikke kan medføre frakendelse af førerretten eller kørselsforbud efter kapitel 18, og som ikke er omfattet af § 125, stk. 2, nr. 5, pålægges ejeren (brugeren) af køretøjet bødeansvar efter § 118, stk. 1-3, selv om den pågældende ikke var fører, og selv om overtrædelserne ikke kan tilregnes den pågældende som forsætlig eller uagtsom.

Bestemmelsen, der indebærer et såkaldt betinget objektivi- ejeransvar, omfatter alene hastighedsovertrædelser, som er konstateret ved automatisk trafikkontrol (ATK). Hastigheds- overtrædelser, der er konstateret på anden vis, f.eks. med lasermåling eller tids- og distancemåling, er ikke underlagt et betinget objektivi- ejeransvar.

Bestemmelsen om det betingede objektive ejeransvar i ATK-sager omfatter endvidere alene hastighedsovertrædelser på højst 30 pct. Det betingede objektive ejeransvar omfatter således ikke sager, hvor andre sanktioner end en bøde for hastighedsforseelsen kan komme på tale.

Det er ejeren, der pålægges bødeansvaret, medmindre en anden person er registreret i Motorstyrelsens Motorregister

som bruger. I disse tilfælde pålægges brugeren bødeansvaret. Det er det reelle ejer- eller brugerforhold, der er afgørende for, hvem bødeansvaret pålægges. Hvis det således kan påvises af den på gerningstidspunktet registrerede ejer (bruger), at der er sket en ændring af ejer- eller brugerforholdet, som endnu ikke var blevet registreret i Motorregistret på gerningstidspunktet, ifalder den pågældende ikke bødeansvar. Bødeforelægget vil i stedet kunne rettes mod den reelle ejer (bruger) af køretøjet.

Ifølge § 118 c, stk. 2, pålægges ejeren (brugeren) ikke ansvar efter stk. 1, hvis en anden end ejeren (brugeren) af køretøjet, inden for 30 dage fra at ejeren (brugeren) har modtaget et bødeforelæg vedrørende forseelsen, over for politiet har erkendt at have ført køretøjet på gerningstidspunktet.

Trækkes erkendelsen efter stk. 2 tilbage, inden påtale er opgivet efter stk. 4, kan ejeren (brugeren) fortsat pålægges ansvar efter stk. 1, jf. § 118 c, stk. 3.

Det følger af § 118 c, stk. 4, at hvis der ikke inden for 3 måneder fra politiets modtagelse af en førers erkendelse efter stk. 2 er tilkendegivet andet over for ejeren (brugeren), er påtalen efter stk. 1 mod denne opgivet.

Ifølge § 118 c, stk. 5, pålægges ejeren (brugeren) af køretøjet ikke ansvar efter stk. 1, hvis en anden person ved brugstyveri, berigelseskriminalitet eller på tilsvarende vis uberettiget var i besiddelse af køretøjet på gerningstidspunktet.

I medfør af § 118 c, stk. 6, kan der pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Efter § 118 c, stk. 7, kan der ikke fastsættes forvandlingsstraf for bødeansvaret efter stk. 1.

Det følger endvidere af § 118 c, stk. 8, at straffelovens § 50, stk. 3, ikke finder anvendelse for bøder pålagt efter stk. 1. Efter straffelovens § 50, stk. 3, kan en person, der er idømt en bøde, ikke kræve bøden betalt eller erstattet af andre. Bestemmelsen i færdselslovens § 118 c, stk. 8, indebærer, at hvis en ejer på objektivt grundlag pålægges en bøde efter stk. 1, selvom denne ikke har ført køretøjet, er forholdet mellem ejeren og føreren af civilretlig karakter. Det vil således kunne aftales mellem f.eks. biludlejnings- og delebilsselskaber og disses lejere, at lejerens efterfølgende til selskabet skal betale bøder pålagt selskabet på objektivt grundlag efter færdselslovens § 118 c, stk. 1, mens køretøjet har været i lejerens besiddelse.

Ifølge straffelovens § 25 kan en juridisk person straffes med bøde, når det er bestemt ved eller i medfør af lov.

Det følger af straffelovens § 26, stk. 1, at bestemmelser om strafansvar for selskaber m.v. omfatter, medmindre andet er bestemt, enhver juridisk person, herunder aktie-, anparts- og andelsselskaber, interessentskaber, foreninger, fonde, boer, kommuner og statslige myndigheder. Ifølge § 26, stk. 2, omfatter bestemmelser om strafansvar for selskaber m.v. enkeltmandsvirksomheder, for så vidt disse navnlig under hensyn til deres størrelse og organisation kan sidestilles med de i stk. 1 nævnte selskaber.

Det fremgår af bemærkningerne til straffelovens § 26, stk. 2, at strafansvar for en enkeltmandsvirksomhed ifølge bestemmelsen kun kan anvendes, hvor enkeltmandsvirksomheden klart kan sidestilles med et af de i § 26, stk. 1, nævnte selskaber, det vil sige aktie-, anparts- eller andelsselskaber. Det anføres videre, at bestemmelsen således forudsættes afgrænset til tilfælde, hvor enkeltmandsvirksomheden under hensyn til kompetence- og ansvarsfordeling og den praktiske arbejdsdeling er organiseret på en sådan måde, at det findes rigtigt og naturligt at sidestille virksomheden med en juridisk person, der kan ifalde strafansvar som sådan. Derudover anføres det, at det bør anses for en forudsætning, at enkeltmandsvirksomheden (på gerningstidspunktet) beskæftiger omkring 10-20 ansatte, og at dette gælder, uanset om en sådan mindre enkeltmandsvirksomhed vil kunne sidestilles med f.eks. et anpartsselskab med et tilsvarende antal ansatte, jf. Folketingstidende 1995-96, tillæg A, side 4060.

Strafansvar kan således i henhold til straffelovens § 26, stk. 2, ikke pålægges mindre enkeltmandsvirksomheder, der alene består af ejeren og et mindre antal ansatte. I sådanne situationer skal et strafansvar rettes mod virksomhedsejeren personligt.

Henvisningen i færdselslovens § 118 c, stk. 6, til reglerne i straffelovens kapitel 5 om strafansvar for selskaber (juridiske personer), medfører således, at strafansvaret i sager efter § 118 c, stk. 1, kun kan pålægges større enkeltmandsvirksomheder, hvorimod strafansvaret i sager efter § 118 c, stk. 1, skal rettes mod virksomhedsejeren personligt, hvis der er tale om mindre enkeltmandsvirksomheder.

Sager efter færdselslovens § 118 c, stk. 1, de såkaldte ejeransvarssager, behandles ved en automatiseret sagsbehandlingsproces i politiets sagsbehandlingssystem ATKS og politiets bødesystem, hvor udregning af bødens størrelse, dannelse af bødeforelæg og udsendelse af bødeforelægget til den person, virksomhed eller lignende, der står registreret som ejer (bruger) af køretøjet, sker automatisk uden involvering af manuel sagsbehandling. Oplysninger om et køretøjs ejer (bruger) findes via Motorregistret.

I tilfælde, hvor et køretøj er ejet af en virksomhed, er virksomheden registreret med firmanavn og CVR-nr. som ejer (bruger) i Motorregistret, uden at den personlige ejer

nødvendigvis er angivet ved navn og personnummer. Motorregistret indeholder endvidere ikke oplysninger om antal ansatte i de enkelte virksomheder.

Det er således ikke muligt ved den automatiserede sagsbehandling, der i dag finder sted for ejeransvarssagerne efter færdselslovens § 118 c, stk. 1, at skelne mellem større og mindre enkeltmandsvirksomheder, og i tilfælde, hvor der er tale om mindre enkeltmandsvirksomheder, at udstede bødeforelæggelse til virksomhedsejeren personligt på dennes personnummer.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

For høj hastighed er blandt de største ulykkesfaktorer i trafikken og har afgørende betydning for, om en ulykke sker. Samtidig øger for høj hastighed risikoen for alvorlige personskader eller død ved et færdselsuheld.

Det har således stor færdselssikkerhedsmæssig betydning, at de gældende hastighedsgrænser overholdes. Et væsentligt element til at sikre overholdelse af hastighedsgrænserne er politiets anvendelse af mobile og stationære ATK-enheder, der udgør en særlig effektiv kontrolmetode.

Overtrædelser af hastighedsgrænserne konstateret ved ATK er – modsat forseelser konstateret ved andre hastighedskontroller – kendetegnet ved, at køretøjet ikke straks bringes til standsning, hvorefter forseelsen umiddelbart foreholdes føreren.

Hvis ATK i befolkningen skal opfattes som et effektivt redskab mod hastighedsovertrædelser, er det vigtigt, at politiets sagsbehandling af ATK-sagerne er effektiv og hurtig. Hvis befolkningen får en opfattelse af, at konstaterede hastighedsovertrædelser ikke strafforfølges, eller at sagerne ekspederes langsomt, kan det have negativ indvirkning på færdselssikkerheden.

Den automatiserede sagsbehandlingsproces, der i dag finder sted via politiets sagsbehandlingssystem ATKS og politiets bødesystem, og som er mulig i kraft af reglerne om det betingede objektive ejeransvar, er en afgørende forudsætning for, at en meget stor del af hastighedsovertrædelser konstateret ved ATK sagsbehandles hurtigt og effektivt.

Overtrædelse af hastighedsgrænserne med op til 30 pct., der konstateres ved ATK, og som sker med et køretøj, der ejes af en enkeltmandsvirksomhed, er omfattet af reglerne om det betingede objektive ejeransvar for visse ATK-foerseelser i færdselslovens § 118 c, stk. 1. Dette gælder uanset enkeltmandsvirksomhedens størrelse.

På grund af straffelovens generelle regler om strafansvar

for juridiske personer og enkeltmandsvirksomheder er den konkrete enkeltmandsvirksomheds størrelse imidlertid som udgangspunkt afgørende for, om bødeansvaret i medfør af færdselslovens betingede objektive ejeransvar i ATK-sager skal rettes mod virksomheden eller virksomhedsejeren personligt.

Det er dog ikke muligt i den nuværende automatiserede sagsbehandlingsproces at skelne mellem større og mindre enkeltmandsvirksomheder, hvorfor det har vist sig vanskeligt at håndtere de pågældende sager.

Af hensyn til at sikre en effektiv sagsbehandling er det Justitsministeriets opfattelse, at alle sager, der er omfattet af reglerne om det betingede objektive ejeransvar for visse ATK-foerseelser i færdselslovens § 118 c, stk. 1, skal kunne behandles i den automatiserede sagsbehandlingsproces i politiets ATKS-system. Det gælder også for overtrædelser, der begås i køretøjer, som ejes af enkeltmandsvirksomheder.

Da vurderingen af, hvorvidt en enkeltmandsvirksomhed efter straffelovens § 26, stk. 2, kan sidestilles med et af de i stk. 1 nævnte selskaber er et konkret skøn på baggrund af kompetence- og ansvarsfordeling, den praktiske arbejdsdeling og antallet af ansatte i enkeltmandsvirksomheden, jf. pkt. 2.8.1, kan politiets it-systemer ikke foretage vurderingen. Justitsministeriet finder derfor, at der i stedet bør indføres en ordning, hvorefter enkeltmandsvirksomheders organisation og størrelse ikke skal være afgørende for, om det betingede objektive ejeransvar for visse ATK-foerseelser i færdselslovens § 118 c, stk. 1, skal pålægges virksomheden eller virksomhedens ejer personligt, men at det betingede objektive ejeransvar i alle tilfælde vil skulle kunne pålægges enkeltmandsvirksomheden.

Det bemærkes i den forbindelse, at ejeren af en enkeltmandsvirksomhed hæfter personligt for virksomhedens forpligtelser, hvorfor det i praksis næppe vil have afgørende betydning for hverken den enkelte virksomhedsejer eller statens inddrivelsesmuligheder, at bødeansvaret vil kunne pålægges enkeltmandsvirksomheden i stedet for virksomhedsejeren personligt.

2.8.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i færdselslovens § 118 c, stk. 6, indsættes et 2. punktum, hvoraf fremgår, at der uanset straffelovens § 26, stk. 2, kan pålægges enkeltmandsvirksomheder strafansvar efter reglerne i straffelovens §§ 25 og 27 uanset virksomhedens størrelse og organisation.

Den foreslåede ordning vil udgøre en fravigelse af straffelovens § 26, stk. 2, idet størrelsen på enkeltmandsvirksomheden i de omhandlede tilfælde ikke vil være afgørende for,

om enkeltmandsvirksomheden vil kunne pålægges strafansvar i medfør af færdselslovens § 118 c.

Den foreslåede ordning vil ikke indebære ændringer for større enkeltmandsvirksomheder. Det følger således allerede af den gældende bestemmelse i færdselslovens § 118 c, stk. 6, der henviser til straffelovens kapitel 5, at disse virksomheder kan pålægges strafansvar efter færdselslovens § 118 c, stk. 1.

For de mindre enkeltmandsvirksomheder vil den foreslåede ordning alene indebære, at strafansvaret efter § 118 c, stk. 1, kan pålægges virksomheden, i modsætning til de gældende regler, hvor strafansvaret skal pålægges virksomhedsejeren personligt.

Der foreslås ikke yderligere ændringer af færdselslovens § 118 c, hvilket indebærer, at alle øvrige gældende betingelser for pålæggelse af betinget objektivi ejersvar i ATK-sager fortsat vil være gældende for hastighedsforseelser, der begås i køretøjer, som ejes af en enkeltmandsvirksomhed. Der henvises herved nærmere til beskrivelsen af gældende ret i lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 2.8.1.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 3, nr. 1.

2.9. Udvidelse af anvendelsesområdet for ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, om personfarlig kriminalitet

2.9.1. Gældende ret

Ungdomskriminalitetsnævnet blev oprettet som følge af "Aftale om en reform af indsatsen mod ungdomskriminalitet – Alle handlinger har konsekvenser" af 29. juni 2018 mellem den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti. De nærmere regler om Ungdomskriminalitetsnævnet, herunder om behandling af sager i nævnet og nævnets kompetencer mv., er fastsat i lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, der trådte i kraft den 1. januar 2019.

Formålet med Ungdomskriminalitetsnævnet er at sikre en hurtig konsekvens af kriminelle handlinger og et målrettet fokus på at bringe børn og unge ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet. Ungdomskriminalitetsnævnet fastlægger individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10 til 17 år med henblik på at få barnet eller den unge ud af kriminalitet og tilbage i fællesskabet.

§ 2 i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (ungdomskriminalitetsloven) fastsætter lovens anvendelsesområde.

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, at loven finder anvendelse for unge i alderen 15 til 17 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er 1) idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet, eller 2) idømt fængselsstraf for anden alvorlig kriminalitet ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Endvidere følger det af bestemmelsens § 2, stk. 2, at ungdomskriminalitetsloven ligeledes finder anvendelse for børn og unge i alderen 10 til 14 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er 1) mistænkt for personfarlig kriminalitet eller 2) mistænkt for anden alvorlig kriminalitet ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Bestemmelsen indeholder således et alderskriterium, et opholdskriterium og et kriminalitetskriterium. Særligt for så vidt angår anden alvorlig kriminalitet omfattet af § 2, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, nr. 2, kræves det endvidere, at barnet eller den unge vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Ved »personfarlig kriminalitet« forstås i denne sammenhæng overtrædelser af bestemmelser i straffelovens kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme, straffelovens kapitel 26 om forbrydelser mod den personlige frihed, straffelovens § 119 om vold og trusler mod en person i offentlig tjeneste eller hverv, § 123 om vidnetrusler, § 180 om ildspåsættelse under skærpene omstændigheder, seksualforbrydelser omfattet af §§ 216-225, § 266 om trusler, § 281 om afpresning og § 288 om røveri, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 57.

Det afgørende ved vurderingen af, om et barn eller en ung kan henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet efter lovens § 2, stk. 2, er, om den eller de pågældende kriminelle handlinger efter praksis ville kunne udløse en fængselsstraf, hvis sagen blev behandlet som en straffesag mod en mindreårig. Vurderingen skal således ikke ske på baggrund af strafferammerne i de relevante strafbestemmelser, men på baggrund af en konkret vurdering, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 58.

Politiets eller domstolens henvisning af en sag til Ungdomskriminalitetsnævnet vil i alle sager skulle ske med udgangspunkt i karakteren af kriminaliteten og barnets eller den unges udsathed i forhold til at begå yderligere kriminalitet. I forhold til børn og unge, der begår personfarlig kriminalitet som f.eks. vold eller røveri, vil kriminalitetens karakter alene kunne begrunde henvisningen, da denne form

for kriminalitet i sig selv vil tale for iværksættelse af en særlig kriminalitetsforebyggende indsats over for barnet eller den unge, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 29.

2.9.2. Justitsministeriets overvejelser

Efter ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, kan et barn eller en ung henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, hvis den pågældende er mistænkt for eller idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet. Det fremgår nærmere af bemærkningerne til bestemmelsen, at personfarlig kriminalitet i denne sammenhæng omfatter overtrædelser af bestemmelser i straffelovens kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme, straffelovens kapitel 26 om forbrydelse mod den personlige frihed og straffelovens § 119 om vold og trusler mod en person i offentlig tjeneste eller hverv, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 57.

Siden ungdomskriminalitetsloven trådte i kraft den 1. januar 2019 er § 119 b blevet indsat i straffeloven ved lov nr. 1832 af 8. december 2020. Efter straffelovens § 119 b straffes den, der med genstande angriber nogen af de i § 119 nævnte personer, med bøde eller fængsel.

Justitsministeriet finder, at overtrædelser af straffelovens § 119 b i lighed med overtrædelser af f.eks. straffelovens § 119 udgør personfarlig kriminalitet, der bør være omfattet af anvendelsesområdet for ungdomskriminalitetsloven. Efter ministeriets vurdering bør begrebet »personfarlig kriminalitet« i ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, derfor udvides til også at omfatte overtrædelser af straffelovens § 119 b.

Det må dog antages, at overtrædelser af straffelovens § 119 b allerede i dag vil kunne være omfattet af ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, nr. 2, såfremt betingelsen om, at den unge vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet, også er opfyldt.

2.9.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre »personfarlig kriminalitet« til: »overtrædelse af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 og 26 samt §§ 119, 119 b, 123, 180, 216-225, 266, 281 og 288« i ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1. Der er tale om sproglige ændringer af lovteksten, der har til formål at udvide begrebet »personfarlig kriminalitet« til også at omfatte overtrædelser af straffelovens § 119 b.

Forslaget indebærer herved, at ungdomskriminalitetsloven efter § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, vil kunne finde anvendelse på børn og unge, der er mistænkt for eller idømt

fængselsstraf for at have overtrådt straffelovens § 119 b ved at angribe personer i offentlig tjeneste eller hverv. De pågældende sager vil derfor kunne henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, uanset om den pågældende samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet, jf. bestemmelsens stk. 1, nr. 2, og stk. 2, nr. 2.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 2.

2.10. Mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra nævnsbehandling

2.10.1. Gældende ret

Som det nærmere fremgår af pkt. 2.9.1 ovenfor, følger det af ungdomskriminalitetslovens § 2, at loven finder anvendelse på børn og unge i alderen 10 til 17 år.

Det bemærkes i den forbindelse, at 15-17-årige, der får en foranstaltningsdom fremfor en fængselsstraf, ikke vil kunne få deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Ungdomskriminalitetslovens § 2 fastsætter lovens anvendelsesområde på baggrund af et alderskriterium, et opholdskriterium og et kriminalitetskriterium. Loven giver imidlertid ikke i dag mulighed for efter et konkret skøn at undtage børn og unge, der formelt er omfattet af målgruppen for Ungdomskriminalitetsnævnet, selv om de lider af en svært nedsat psykisk funktionsevne, der bevirker, at det ikke er formålstjenligt at behandle sagen i nævnet.

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår af Justitsministeriets devaluering »Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet», at sager, der vedrører børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne er omfattet af Ungdomskriminalitetsnævnets målgruppe, men at der er en opfattelse af, at disse sager ikke i alle tilfælde er formålstjenlige at behandle i Ungdomskriminalitetsnævnet. Videre fremgår det, at der omfangsmæssigt vurderes at være tale om få sager, men at det samtidig er et stort problem, at sagerne ikke kan undtages fra behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. devalueringens side 67.

Der peges i den forbindelse bl.a. på, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne ikke vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen, og at deltagelsen i nævnsmødet kan være en belastning for det pågældende barns eller den unges mentale helbred. Videre peges på, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne

i vidt omfang i forvejen modtager omfattende social støtte efter serviceloven, hvorfor et af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsat forbedringsforløb med dertilhørende tilsyn ved ungekriminalforsorgen ikke vurderes at kunne forbedre den kriminalpræventive indsats.

Efter Justitsministeriets opfattelse illustrerer devalueringen, at det ikke i alle tilfælde vurderes formålstjenligt i forhold til den kriminalpræventive indsats, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne får deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, uanset at lovens kriminalitetskriterium mv. formelt er opfyldt.

Justitsministeriet finder derfor, at der i ungdomskriminalitetsloven bør indsættes en ny bestemmelse som § 36 a, hvorefter kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger efter lovens §§ 12-14 af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos et barn eller en ung. Ministeriet har herved lagt vægt på, at sådanne børn og unge af fagpersoner ikke vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen i nævnet, og at deltagelsen i nævnsmødet kan være en belastning for det pågældende barns eller den unges mentale helbred. Der er ligeledes lagt vægt på, at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne i vidt omfang i forvejen modtager omfattende social støtte efter serviceloven.

2.10.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i ungdomskriminalitetsloven som § 36 a, stk. 1, 1. pkt., hvorefter kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger, jf. §§ 12-14 (straksreaktion, forbedringsforløb eller tvangsmæssig anbringelse) af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge. Ungdomskriminalitetsnævnet træffer på baggrund af kommunens indstilling afgørelse herom, jf. den foreslåede bestemmelses 2. pkt.

Den foreslåede ændring indebærer, at kommunen under forberedelsen af sagen og indstillingen til Ungdomskriminalitetsnævnet vil skulle afdække barnets eller den unges særlige udfordringer, herunder barnets eller den unges eventuelle svært nedsatte psykiske funktionsevne med henblik på at afklare, om der er behov for, at Ungdomskriminalitetsnævnet undtager barnet eller den unge fra behandling i nævnet, uanset at kriterierne i ungdomskriminalitetslovens § 2 formelt er opfyldt.

Det forudsættes i den forbindelse, at kommunens indstilling til nævnet som udgangspunkt vil bygge på konklusionerne i den ungefaglige undersøgelse efter lovens § 31. Kommunen kan dog også uden at udarbejde en sådan undersøgelse indstille til nævnet, at sagen ikke skal behandles i nævnet, såfremt kommunen under sagens forberedelse, herunder gennem tidligere udarbejdet materiale vedrørende barnet el-

ler den unge, kan konstatere, at barnet eller den unge har en svært nedsat psykisk funktionsevne. Det forudsættes, at kommunens indstilling indgår som et væsentligt og tungtvæjende element i nævnets vurdering, selvom nævnet ikke er bundet af kommunens indstilling.

Ved »svært nedsat psykisk funktionsevne« forstås særligt børn eller unge, hvis psykiske udviklingsniveau er langt fra aldersmæssigt svarende, således at barnets eller den unges udvikling, herunder særligt den pågældendes modenhed (dvs. evnen til at handle klogt, ansvarsbevidst og selvstændigt) og evne til at forstå konsekvensen af sine handlinger, er betydeligt hæmmet. Målgruppen vil således bl.a. kunne omfatte børn og unge, der er diagnosticeret med infantil autisme, udviklingshæmning og lignende. Endvidere vil målgruppen kunne omfatte børn og unge, der er diagnosticeret med en opmærksomhedsforstyrrelse, eksempelvis ADHD eller autismspektrum-forstyrrelse, men vil også kunne omfatte børn og unge, som har betydelige psykiske udfordringer, uden at der foreligger en psykiatrisk diagnose.

Ved vurderingen af, om et barn eller en ung har svært nedsat psykisk funktionsevne, kan der særligt lægges vægt på, om barnets eller den unges evne til at fungere i hverdagen afviger betydeligt fra en gennemsnitlig person på samme alder, og om barnet eller den unge vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet. Der vil ligeledes kunne lægges vægt på, om et forløb fastsat i Ungdomskriminalitetsnævnet vurderes at kunne have en positiv effekt på barnets eller den unges fremadrettede udvikling og bidrage til, at barnet eller den unge bringes ud af kriminalitet, eller om deltagelsen i nævnsmødet mv. omvendt vurderes at være en belastning for barnets eller den unges mentale helbred, herunder i lyset af allerede igangsatte indsatser efter f.eks. serviceloven.

Det foreslås i ungdomskriminalitetslovens § 36 a, stk. 2, at Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse efter stk. 1 kan træffes af formanden eller en næstformand på skriftligt grundlag. Der er tale om en konkret vurdering i forhold til, om svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge med betydelig vægt taler for, at sagen ikke skal behandles af nævnet. Formanden eller en næstformand vil i den forbindelse kunne lægge vægt på de samme forhold, som kommunen kan lægge vægt i forbindelse med sin indstilling efter stk. 1.

I sager, hvor det konkret vurderes, at der bør ske nævnsbehandling af børn eller unge med svært nedsat psykisk funktionsevne, bør der efter omstændighederne tages højde herfor under behandlingen af sagen i Ungdomskriminalitetsnævnet, f.eks. ved at lade barnet deltage via videolink i et andet lokale eller lignende. I sådanne sager vil formanden eller næstformanden endvidere kunne træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet skal bistås af en børnesag-

kyndig, jf. den foreslåede § 6, stk. 3, samt bemærkningerne hertil nedenfor.

2.11. Øget mulighed for at anvende børnesagkyndige i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år

2.11.1. Gældende ret

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 6, stk. 1, at Ungdomskriminalitetsnævnet i sager vedrørende børn og unge i alderen 10 til 14 år bistås af en børnesagkyndig, jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3 og § 51, stk. 3. Den børnesagkyndige deltager i alle mundtlige nævnsmøder, men ikke i sager hvor der træffes afgørelse om formandskompetencen.

Det følger endvidere af § 6, stk. 2, at Ungdomskriminalitetsnævnet bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når der skal træffes afgørelse om 1) gennemførelse af en ungefaglig undersøgelse under ophold på institution, indlæggelse på et sygehus eller benyttelse af et børnehus, jf. § 32, 2) anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, jf. § 14, stk. 2-4, 3) anbringelse på delvist lukkede døgninstitutioner eller afdelinger, jf. § 15, 4) anbringelse på sikrede døgninstitutioner, jf. § 16, 5) anbringelse på særligt sikrede afdelinger, jf. § 17, 6) tilbageholdelse i forbindelse med anbringelse, jf. § 18, stk. 1, 7) samvær og kontakt, jf. § 18, stk. 2, eller § 32, stk. 2, 8) opretholdelse af en anbringelse uden samtykke, jf. § 23 og 9) ændring af anbringelsessted, jf. § 24.

Den børnesagkyndiges opgave er at sikre en yderligere faglig indsigt, men den pågældende deltager ikke som et nævnsmedlem og har således ikke stemmeret, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 61.

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet bemærker, at børnesagkyndige som udgangspunkt skal deltage på nævnsmøder, når sagen vedrører børn og unge i alderen 10 til 14 år, mens dette alene er tilfældet i særlige tilfælde, når det gælder unge i alderen 15 til 17 år.

Det fremgår af Justitsministeriets devaluering ”Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet”, at de fleste nævnsmedlemmer tilkendegiver, at afgrænsningen af de børnesagkyndiges deltagelse på nævnsmøder er vel-fungerende, mens få giver udtryk for et ønske om børnesagkyndiges deltagelse ved flere nævnsmøder. Enkelte nævnsmedlemmer nævner også eksempler på nævnsmøder med 15-17-årige, hvor en børnesagkyndig ekstraordinært har deltaget på grund af barnets eller den unges nedsatte psykiske funktionsevne, jf. side 41 og 56. Størstedelen af dommerne

(71 pct.) finder samtidig, at de børnesagkyndiges deltagelse styrker dialogen ved mere end 90 pct. af nævnsmøderne.

På denne baggrund finder Justitsministeriet, at der bør gives yderligere mulighed for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år, hvor det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

2.11.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indføre et nyt stk. 3 i ungdomskriminalitetslovens § 6, hvorefter formanden eller næstformanden kan træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet, ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde, skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

Ved vurderingen af om det skønnes »særdeles påkrævet af hensyn til den unge«, at Ungdomskriminalitetsnævnet bistås af en børnesagkyndig, vil der navnlig skulle lægges vægt på, om den unge har nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, uden at der dog er tale om en sådan svært nedsat psykisk funktionsevne, at den pågældende efter den foreslåede § 36 a i ungdomskriminalitetsloven bør undtages fra nævnsbehandling.

Det kan eksempelvis være i sager, hvor det konkret vurderes, at der bør ske nævnsbehandling af en ung med nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, fordi nævnsbehandlingen vurderes at kunne have en positiv effekt på den unges fremadrettede udvikling. I sådanne sager kan der være behov for yderligere faglig indsigt i forhold til, om den unges nedsatte psykiske funktionsevne eller andre psykiske udfordringer medfører, at den unge ikke vil profitere af en straksreaktion og/eller et forbedringsforløb.

Det ville være at anse som særdeles påkrævet at benytte en børnesagkyndig, såfremt den børnesagkyndige – udover at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge – er nødvendig for yderligere fagligt indsigt i forhold til, om den unges nedsatte psykiske funktionsevne eller andre psykiske udfordringer medfører, at den unge ikke vil profitere af en straksreaktion/og eller et forbedringsforløb.

Der vil ved vurderingen endvidere kunne lægges vægt på, om den gennemførte ungefaglige undersøgelse efter ungdomskriminalitetslovens § 31 vurderes at udgøre et tilstrækkeligt grundlag, således at der ikke er behov for yderligere faglig indsigt.

Det er alene formanden eller næstformanden, der vil kunne træffe afgørelse om at lade Ungdomskriminalitetsnævnet bistås af en børnesagkyndig.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende retstilstand.

2.12. Øget brug af straksreaktioner mv.

2.12.1. Gældende ret

Formålet med nævnsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet er at bringe barnet eller den unge ud af sin kriminelle løbebane og ikke at placere et strafferetligt ansvar. Ungdomskriminalitetsnævnet har i den forbindelse en række reaktionsmuligheder, herunder mulighed for at træffe afgørelse om en straksreaktion efter ungdomskriminalitetslovens § 12. Det fremgår nærmere af bestemmelsens stk. 1, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan pålægge et barn eller en ung en straksreaktion, som kan bestå i at bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde.

Det følger af bestemmelsens bemærkninger, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 36f, at straksreaktionen som udgangspunkt skal fastsættes ud fra principperne om "restorative justice" (genoprettende ret). Formålet med reaktionen er således at gøre den skete skade god igen, og at den, der primært skal forpligtes hertil, er en konkret person, nemlig gerningsmanden.

Det følger endvidere af forarbejderne, at der ikke kan opregnes en udtømmende liste over de straksreaktioner, som vil kunne anvendes, idet det ikke på forhånd er muligt at forudse, hvilken konkret reaktion der vil være bedst egnet i en konkret sag i forhold til barnet eller den unge og under hensyn til de lokale forhold.

En straksreaktion vil ifølge forarbejderne f.eks. kunne bestå i at rydde op efter begået hærværk, at vaske brandbiler, at gøre rent i boligforeninger eller hjælpe med at gøre rent i offentlige parker og områder. Ligeledes vil en straksreaktion kunne bestå i konfliktmægling, hvis et barn eller en ung har udøvet vold mod en anden, og hvor den forurettede og barnet eller den unge mødes under tilstedeværelsen af en neutral mægler.

Det afgørende er i den forbindelse, at straksreaktionen har et klart opdragende og dermed udviklingsmæssigt sigte, herunder at barnet eller den unge bringes til at forstå konsekvenserne af sine handlinger. Straksreaktionen indgår således i den forebyggende indsats og skal støtte barnet eller den unge i at ændre adfærd. Endvidere skal straksreaktionen være klart formuleret, så det er tydeligt, hvad barnet eller den unge skal gøre for at efterleve straksreaktionen.

De nærmere betingelser for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan pålægge barnet eller den unge en straksreaktion, er reguleret i ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2. Det

fremgår heraf, at det er en betingelse for pålæg af en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare.

Det fremgår nærmere af bestemmelsens bemærkninger, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 64, at adfærdsproblemer f.eks. kan være oplysninger om kriminalitet af et vist omfang eller grovhed, ulovligt skolefravær eller anden forsømmelse af undervisningspligten, alvorlige adfærds- eller tilpasningsproblemer, eller at barnet eller den unge forud for en sags behandling har nægtet at samarbejde med de relevante myndigheder om løsning af sine problemer.

Det er Ungdomskriminalitetsnævnets opgave at vurdere, om der er det tilstrækkelige grundlag for at pålægge et barn eller en ung en straksreaktion. Der skal foretages en konkret vurdering af barnets eller den unges forhold på baggrund af den ungefaglige undersøgelse, som kommunen har udarbejdet til sagen.

Straksreaktionen skal udføres hurtigst muligt efter Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse og skal have en kortere varighed. Ungdomskriminalitetsnævnet har i de sager, hvor der er fastsat straksreaktioner, pålagt barnet eller den unge at deltage i et møde med en konfliktrådsmægler eller konfliktmægler med henblik på at etablere konfliktmægling eller lignende.

En straksreaktion, der efter ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 1, er fastsat af Ungdomskriminalitetsnævnet, har ikke karakter af arbejde for en arbejdsgiver i henhold til lov nr. 2062 af 16. november 2021 om arbejdsmiljø (arbejdsmiljøloven). Dette skyldes, at en sådan straksreaktion vil indgå i den forebyggende indsats og have til formål at støtte barnet eller den unge i at ændre adfærd. Ved fastsættelsen af en straksreaktion vil der dog alligevel skulle tages hensyn til de særlige gældende regler om bl.a. arbejdstid mv. for børn og unge under 18 år.

Ungdomskriminalitetsloven indeholder ikke bestemmelser, der regulerer spørgsmålet om erstatningsforhold mv., såfremt et barn eller en ung kommer til skade eller pådrager sig sygdomme i forbindelse med udførelsen af en straksreaktion.

Spørgsmålet om eventuel erstatning for skader i denne forbindelse reguleres derfor af de almindelige regler i lov om arbejdsskadesikring, jf. lovbekendtgørelse nr. 376 af 31. marts 2020 med senere ændringer (arbejdsskadesikringsloven), som indeholder regler om erstatning og godtgørelse til tilskadekomne eller deres efterladte ved arbejdsskader. For at kunne tilkendes erstatning eller godtgørelse skal skaden

i medfør af lovens § 1, stk. 1, 2. pkt., være forårsaget af arbejdet eller de forhold, det foregår under, jf. lovens §§ 5-7, men arbejdsgiveren behøver ikke at have handlet ansvarspådragende. Ved en arbejdsskade forstås i medfør af lovens § 5 ulykke og erhvervssygdom.

Ved "ulykke" forstås efter arbejdsskadesikringslovens § 6, stk. 1, en personskade forårsaget af en hændelse eller en påvirkning, der sker pludseligt eller inden for 5 dage.

Ved "erhvervssygdomme" forstås efter arbejdsskadesikringslovens § 7, stk. 1, nr. 1, bl.a. sygdomme, som efter medicinsk dokumentation er forårsaget af særlige påvirkninger, som bestemte persongrupper gennem deres arbejde eller de forhold, det foregår under, er udsat for i højere grad end personer uden sådant arbejde.

Det afhænger af en konkret vurdering i den enkelte sag, om straksreaktioner fastsat af Ungdomskriminalitetsnævnet vil kunne blive anset som omfattet af arbejdsskadesikringsloven.

Det vil i den forbindelse f.eks. kunne tale herfor, hvis en af aktiviteterne skulle have været løst af egentlig arbejdskraft, såfremt den ikke var blevet udført af barnet eller den unge som en del af en straksreaktion. I sådanne situationer har aktiviteten således en værdi for den, der bliver udført arbejde hos, selvom der ikke er tale om et egentligt arbejdsforhold mellem en ansat og en arbejdsgiver. Hvis straksreaktionen ikke har karakter af at have værdi for den, der bliver udført arbejde hos, vil der ikke være grundlag for, at reaktionen er omfattet af arbejdsskadesikringsloven. Det kan f.eks. være i tilfælde, hvor der holdes møde med en konfliktmægler med henblik på at undersøge muligheden for mægling.

En offentlig myndighed eller privat virksomhed, der drager nytte af den aktivitet, et barn eller en ung udfører i forbindelse med en straksreaktion, betragtes som arbejdsgiver i arbejdsskadesikringslovens forstand, hvilket medfører en pligt til at sikre barnet eller den unge.

2.12.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår bl.a. af Justitsministeriets devaluering "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", at straksreaktioner i dag bliver benyttet i få sager i praksis. Fra 1. januar 2019 til 31. august 2020 blev der truffet afgørelse i 1.059 sager i Ungdomskriminalitetsnævnet. Heraf blev 24 sager afvist og 1.035 sager optaget til behandling, jf. side 63. Kun i 21 af disse sager er der truffet afgørelse om en straksreaktion. I fem af sagerne er der alene truffet afgørelse om straksreaktion, mens der i de resterende 16 desuden er truffet afgørelse om et forbedringsforløb. Alle sagerne var blevet henvist på baggrund af personfarlig

kriminalitet, og straksreaktionerne bestod i alle sager af konfliktmægling, jf. devalueringens side 67.

Som forklaring herpå peges der i devalueringen bl.a. på, at en af barriererne for den begrænsede brug af straksreaktioner er formuleringen i ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2, hvorefter det er en betingelse for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan pålægge en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare. Dette opfattes af nogle af nævnsmedlemmerne som et snævert anvendelsesområde, jf. devalueringens side 75.

Der peges i devalueringen endvidere på, at kommunerne sjældent indstiller til straksreaktioner. Nogle nævnsmedlemmer oplever derfor, at det er vanskeligt at træffe afgørelse om en straksreaktion om eksempelvis renholdelse af offentlige parker, hvis ikke kommunen på forhånd har undersøgt mulighederne herfor, og det er afklaret, at en sådan afgørelse kan realiseres. Der peges herudover også på, at en barriere for indstilling til straksreaktioner angår vurderingen af, at der i praksis ofte ikke vil være tale om en hurtig reaktion, hvis der er gået lang tid fra hændelsen, der har ført til henvisningen til Ungdomskriminalitetsnævnet, til afholdelse af nævnsmødet.

Endelig fremgår det af Justitsministeriets devaluering "Ungefaglige undersøgelser og indstillinger. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", at der blandt fagpersonerne er et manglende kendskab til, hvad straksreaktioner er, og hvad det vil sige at indstille til en straksreaktion, og at en barriere for den begrænsede brug af straksreaktioner angår tvivl om rammer og retningslinjer for brugen af straksreaktioner, herunder sammenhængen med arbejdsmiljølovgivningen og forsikringsmæssige forhold.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at straksreaktioner er et vigtigt forebyggende redskab, der er egnet til at få børn og unge til at forstå, at kriminelle handlinger har konsekvenser og herved hjælpe dem ud af en kriminel løbebane. Justitsministeriet finder det derfor ikke tilfredsstillende, at Ungdomskriminalitetsnævnet alene i 21 sager har truffet afgørelse om en straksreaktion. Efter ministeriets opfattelse bør anvendelsesområdet for straksreaktioner derfor udvides med henblik på at sikre, at kommunerne i langt videre omfang indstiller til brug af straksreaktion i de sager, som henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, og at nævnet i langt videre omfang end i dag pålægger straksreaktioner.

Det er Justitsministeriets vurdering, at en sådan øget brug af straksreaktioner bedst vil kunne opnås ved at ophæve ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2. En ophævelse vil således indebære, at det ikke længere er en betingelse for at pålægge en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om,

at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare. I stedet vil en straksreaktion skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor.

Det bemærkes i tilknytning hertil, at regeringen som en del af udspillet ”Et tryggere Danmark” af 14. november 2021 vil udarbejde et idékatalog med en række nye bud på mulige straksreaktioner. Formålet med idékataloget er at gøre straksreaktioner til et mere anvendeligt værktøj for kommunerne ved at give kommunerne en række konkrete bud på straksreaktioner, der vil kunne anvendes udover konfliktmægling.

Det er herudover Justitsministeriets opfattelse, at alle børn og unge, der udfører en straksreaktion, bør være sikret ret til erstatning eller godtgørelse i tilfælde af ulykker m.v., som forårsages i forbindelse med udførelse af en straksreaktion fastsat af Ungdomskriminalitetsnævnet. Det gælder også, selvom formålet med en straksreaktion ikke er, at en virksomhed skal drage nytte af den aktivitet, som barnet eller den unge udfører.

2.12.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at nyaffatte ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2. Nyaffattelsen vil indebære, at det ikke længere er en betingelse for at pålægge en straksreaktion efter bestemmelsens stk. 1, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare. I stedet vil en straksreaktion skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor. I den forbindelse vil Ungdomskriminalitetsnævnet bl.a. kunne tage udgangspunkt i den ungefaglige undersøgelse.

Det forudsættes således med ændringen, at Ungdomskriminalitetsnævnet fremadrettet alene vil skulle lægge vægt på de grundlæggende hensyn, der ligger til grund for reglerne om straksreaktioner, herunder navnlig at reaktionen skal have en opdragende karakter over for barnet eller den unge, og at reaktionen har et udviklingsmæssigt sigte, således at barnet eller den unge kommer til at opleve, at barnet eller den unge bidrager til et trygt og ordentligt samfund.

Ungdomskriminalitetsnævnet vil fortsat kunne lægge vægt på, om barnets eller den unges adfærd giver grundlag for at pålægge en straksreaktion. Oplysninger om kriminalitet, herunder af et vist omfang eller grovhed, ulovligt skolefravær eller anden forsømmelse af undervisningspligten, adfærds- eller tilpasningsproblemer, eller at barnet eller den unge forud for sagens behandling har nægtet eller undladt at samarbejde med de relevante myndigheder om løsning af

sine problemer, vil derfor fortsat kunne give grundlag for afgørelse om en straksreaktion.

Ungdomskriminalitetsnævnet vil i forbindelse med afgørelsen om, hvorvidt der skal pålægges en straksreaktion efter lovens § 12, stk. 1, skulle foretage en konkret helhedsvurdering af alle sagens oplysninger med henblik på at fastsætte den straksreaktion, som vurderes bedst egnet til at få barnet eller den unge til at indse konsekvenserne af kriminelle handlinger og understøtte barnet eller den unge i at komme væk fra den kriminelle løbebane. En pålagt straksreaktion skal være klart formuleret, så det er tydeligt, hvad barnet eller den unge skal gøre for at efterleve reaktionen.

Det er kommunen, som indstiller til en straksreaktion. Det forudsættes, at kommunerne i langt videre omfang end i dag vil skulle indstille til brug af straksreaktion i de sager, som henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 8.

Det foreslås at affatte et nyt stk. 2 i § 12 i ungdomskriminalitetsloven, hvorefter justitsministeren bemyndiges til at fastsætte regler om erstatning og godtgørelse til børn og unge for følger af skader, der pådrages ved udførelsen af en straksreaktion fastsat efter bestemmelsens stk. 1.

»Skade« skal forstås i overensstemmelse med begrebet ”personskade” i arbejdsskadesikringslovens § 6, stk. 1 og stk. 2, og omfatter således en personskade forårsaget af en hændelse eller påvirkning, der sker pludseligt eller inden for fem dage, jf. arbejdsskadesikringslovens § 6, stk. 1.

Det er en betingelse for erstatning, at den pågældende skade pådrages ved udførelsen af en straksreaktion. Herved forstås f.eks. situationer, hvor et barn eller en ung i forbindelse med udførelse af en straksreaktion pådrager sig skade i forbindelse med et fald eller lignende.

Det forudsættes, at der ved bekendtgørelse vil blive fastsat nærmere regler om, at den relevante offentlige myndighed yder erstatning og godtgørelse til børn og unge for følger af ulykkestilfælde, der pådrages under udførelse af en sådan straksreaktion. Dette indebærer, at barnet eller den unge efter omstændighederne vil kunne tildeles erstatning og/eller godtgørelse for ulykkestilfælde, uanset om straksreaktionen kan antages at have værdi for den, der bliver udført arbejde hos.

En kommende bekendtgørelse vil medføre, at børn og unge, der er underlagt en straksreaktion fra Ungdomskriminalitetsnævnet, klart vil være omfattet af reglerne i arbejdsskadesikringsloven. Dermed vil børn og unge kunne ydes erstatning og godtgørelse for en ulykke, som pådrages under udførelse af en straksreaktion.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 8.

2.13. Sekretariatsbistand til Ungdomskriminalitetsnævnet

2.13.1. Gældende ret

Det fremgår af ungdomskriminalitetslovens § 9, at politiet stiller sekretariatsbistand til rådighed for Ungdomskriminalitetsnævnet.

Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat har siden oprettelsen af nævnet i 2019 været organisatorisk forankret i Rigspolitiet, men virker i øvrigt uafhængigt af politiets arbejde. Nævnsekretariatets hovedopgave er at yde kvalificeret juridisk og praktisk servicering af Ungdomskriminalitetsnævnets formandskab, koordinationsudvalget og nævnets øvrige medlemmer. Sekretariatet forbereder sagerne til brug for nævnets behandling, herunder fremsendelse af sagen til nævnet, indhentning af udtalelse fra den ansvarlige kommune, fremsendelse af akter til barnet eller den unge og indkaldelse af de relevante personer til nævnsmøderne m.v.

Sekretariatet bistår endvidere med undersøgelse af juridiske problemstillinger, besvarelse af folketingsspørgsmål og henvendelser fra andre myndigheder eller institutioner og vil herudover bistå formandskabet med udfærdigelse af udkast til afgørelser vedrørende spørgsmål om genoptagelse af sager og andre henvendelser i konkrete sager, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 62.

Det fremgår af ungdomskriminalitetslovens § 8, at justitsministeren fastsætter Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden. Sekretariatets opgaver mv. er nærmere reguleret i bekendtgørelse nr. 32 af 9. januar 2019 om forretningsordenen for Ungdomskriminalitetsnævnet. I forretningsordenen er fastsat nærmere regler for bl.a. valg af formand, beskikelse af medlemmer, nævnets virksomhed, herunder generelle regler om nævnets behandling af sager mv. og retningslinjer for nævnets koordinationsudvalg.

2.13.2. Justitsministeriets overvejelser

Regeringen (Socialdemokratiet) og Dansk Folkeparti, Radi-

kale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige blev med aftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 enige om en reform af Rigspolitiet, der bl.a. indebærer, at der skal ske en halvering af Rigspolitiets størrelse, og at Rigspolitiet fremover skal fokusere på de klassiske styrelsesopgaver som øverste politimyndighed i Danmark. På denne baggrund er det Justitsministeriets vurdering, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat skal udskilles fra Rigspolitiet. Det er i den forbindelse forudsat i loven, at sekretariatsbetjeningen af Ungdomskriminalitetsnævnet fra den 1. januar 2023 vil blive overført fra politiet til Domstolsstyrelsen.

2.13.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at ungdomskriminalitetslovens § 9 nyaffattes således, at der til Ungdomskriminalitetsnævnet tilknyttes et sekretariat. Desuden foreslås som nyt stk. 2, at Domstolsstyrelsen varetager Ungdomskriminalitetsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

Den foreslåede ordning bygger på den ordning, som gælder for Domstolsstyrelsens varetagelse af sekretariatsfunktionen for Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 26, stk. 3. Denne forankring vil bl.a. indebære, at Domstolsstyrelsen stiller administrativ bistand og it til rådighed. Sekretariatet kan oplyse sagerne, foretage de nødvendige høringer, udarbejde sagsfremstillinger, redegørelser for hidtidig rets- og nævnspraksis og begrundede indstillinger, alt efter reglerne i forretningsordenen og nævnets nærmere bestemmelse i de enkelte sager.

Sekretariatsbetjeningen af Ungdomskriminalitetsnævnet overføres fra politiet til Domstolsstyrelsen den 1. januar 2023.

Efterfølgende ændringer vedrørende sekretariatsbetjeningen af nævnet, herunder myndighedsplacering, fysisk og geografisk placering samt organisering, skal drøftes med Ungdomskriminalitetsnævnets formand.

I den forbindelse foreslås det, at ungdomskriminalitetslovens § 8 nyaffattes således, at Ungdomskriminalitetsnævnet selv fastlægger sin forretningsorden. Idet den eksisterende § 8 er en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden, bortfalder den hidtidige forretningsorden automatisk den samme dag, som bemyndigelsen ophører, hvilket er den 1. januar 2023. Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden udarbejdes herefter af Ungdomskriminalitetsnævnet selv.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 6 og 7.

2.14. Øget mulighed for at træffe afgørelser på skriftligt grundlag

2.14.1. Gældende ret

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 42, stk. 1, 2. pkt., at Ungdomskriminalitetsnævnet afviser en sag, hvis den unge fylder 18 år senest 1 måned efter sagens behandling i nævnet. Bestemmelsen skal ses i lyset af lovens § 20, hvorefter foranstaltninger efter §§ 12-14 ophører, når den unge fylder 18 år. Der vil således i sådanne situationer være tale om, at nævnet enten ikke vil kunne fastsætte foranstaltninger på grund af § 20, eller at foranstaltninger tidsmæssigt ikke kan nå at blive iværksat og derved bidrage meningsfuldt til den unges udvikling henset til det meget korte forløb til det fyldte 18. år, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 104.

Endvidere følger det af ungdomskriminalitetslovens § 25, stk. 1, at sager for Ungdomskriminalitetsnævnet skal fremmes med den fornødne hurtighed. Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 88, at dette indebærer, at sagerne skal behandles uden unødigt ophold, og at det forudsættes, at en sag vedrørende en 10 til 14-årig som udgangspunkt skal behandles senest 4 uger efter politiets henvisning af sagen til nævnet. Det forudsættes endvidere, at sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år henvist fra domstolene som udgangspunkt skal behandles senest 14 dage efter endelig dom.

Hvis den unge skal afsone en ubetinget fængselsstraf forudsættes det, at sagen som udgangspunkt skal behandles senest 14 dage før prøveløsladelses- eller løsladelsestidspunktet. Udgangspunktet kan fraviges, når der er tale om korte fængselsstraffe, hvor dette ikke tidsmæssigt vil være muligt.

2.14.2. Justitsministeriets overvejelser

Det fremgår bl.a. af Justitsministeriets devaluering "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet" side 33-34, at andelen af hovedsager (sager, der behandles ved nævnet for første gang), som ikke er behandlet inden for den forudsatte frist på senest 4 uger efter politiets henvisning af sagen for så vidt angår 10 til 14-årige og på senest 14 dage efter endelig dom for så vidt angår 15 til 17-årige, er steget i perioden fra 1. halvår 2019 til 3. kvartal 2020. Justitsministeriet finder dette problematisk i forhold til ungdomskriminalitetslovens § 25, stk. 1, hvorefter sager for Ungdomskriminalitetsnævnet skal fremmes med den fornødne hurtighed.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det er afgørende, at

der er en hurtig og mærkbar reaktion, når børn og unge begår kriminalitet. Barnet eller den unge skal ansvarliggøres og skal opleve, at kriminell adfærd har konsekvenser.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at de hidtidige erfaringer med behandlingen af sager i Ungdomskriminalitetsnævnet har vist, at nævnsprocessen kan smidiggøres og effektiviseres.

Justitsministeriet finder, at der i ungdomskriminalitetslovens § 42 bør indsættes et nyt stk. 2, der giver formanden eller en næstformand mulighed for at træffe skriftlig afgørelse om afvisning af sager, hvor den unge fylder 18 år senest 1 måned efter sagens behandling i nævnet, jf. § 42, stk. 1, 2. pkt.

2.14.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 2 i ungdomskriminalitetslovens § 42, hvorefter afvisning af en sag på baggrund af den unges alder, jf. stk. 1, 2. pkt., kan afgøres skriftligt af formanden eller en næstformand. Den foreslåede § 42, stk. 2, vil være en undtagelse til udgangspunktet om mundtlighed.

Den foreslåede ændring har til formål at sikre, at nævnets formand eller en næstformand på skriftligt grundlag kan afvise sager i de tilfælde, hvor Ungdomskriminalitetsnævnet – henset til det meget korte forløb til det fyldte 18. år – alligevel ikke vil kunne fastsætte foranstaltninger, der vil kunne bidrage meningsfuldt til den unges udvikling.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 17.

2.15. Mulighed for udsættelse af en sag inden nævnsmøde

2.15.1. Gældende ret

Kommunalbestyrelsen kan iværksætte en ungefaglig undersøgelse efter ungdomskriminalitetslovens § 31, når den unge ved dom er henvist til Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. lovens § 30, stk. 1, 1. pkt., jf. § 10, og når barnet eller den unge er henvist til nævnet, jf. lovens § 29, stk. 1, 1. pkt., jf. § 11.

Den ungefaglige undersøgelse skal i sager, der henvises efter lovens § 10, afsluttes tidnok til, at der kan sendes en indstilling til nævnet, jf. lovens § 34, senest 1 uge før nævnsmødet, jf. § 30, stk. 2, 1. pkt. Den ungefaglige undersøgelse skal i sager, der henvises efter lovens § 11, afsluttes

senest 3 uger efter modtagelsen af en anmodning fra Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. § 29, stk. 2, 1. pkt.

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 43, stk. 1, at Ungdomskriminalitetsnævnet beslutter, om en sag er tilstrækkeligt oplyst, og at Ungdomskriminalitetsnævnet kan udsætte en sag med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger.

Vurderer nævnet under mødet, at ikke alle relevante forhold er belyst, og kan de ikke belyses på mødet, f.eks. gennem opklarende spørgsmål til kommunens repræsentant eller parterne, kan nævnet udsætte sagen med henblik på, at der indhentes yderligere oplysninger, jf. ”Ud af kriminalitet og tilbage i trivsel – håndbog til behandling af sager omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet”, udgivet af Børne- og Socialministeriet sammen med Justitsministeriet, side 42.

2.15.2. Justitsministeriets overvejelser

Ungdomskriminalitetsnævnet har over for Justitsministeriet oplyst, at flere sager bliver udsat på nævnsmødet, fordi det på nævnsmødet kan konstateres, at der ikke er tilstrækkelige oplysninger til, at sagen kan afgøres. Dette fører bl.a. til, at der i praksis indkaldes til en række nævnsmøder, selvom sagen ikke er tilstrækkeligt oplyst, hvilket både medfører et øget tids- og ressourceforbrug for Ungdomskriminalitetsnævnets medlemmer og er til gene for barnet eller den unge, der som følge heraf skal møde op i nævnet flere gange end nødvendigt.

Justitsministeriet finder derfor, at der i ungdomskriminalitetslovens § 43, stk. 1, bør indsættes et 2. pkt. med henblik på at give mulighed for, at Ungdomskriminalitetsnævnets formand eller en næstformand forud for et nævnsmøde kan beslutte at udsætte en sag for at indhente yderligere oplysninger.

Efter Justitsministeriets opfattelse vil den pågældende ændring kunne bidrage til, at Ungdomskriminalitetsnævnets ressourcer i højere grad anvendes optimalt, hvilket på sigt må forventes at have en positiv effekt på den samlede sagsbehandlingstid i nævnet.

2.15.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 43, stk. 1, indsættes et nyt punktum, således at Ungdomskriminalitetsnævnets formand eller en næstformand forud for et nævnsmøde kan beslutte at udsætte en sag med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger.

Den foreslåede ændring indebærer, at formanden eller en næstformand vil kunne udsætte en sag forud for et nævns-

møde, hvis det konkret vurderes, at en sag ikke er tilstrækkeligt oplyst, og med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Et eksempel herpå kan være, at barnets eller den unges skoleforhold eller lignende ikke er tilstrækkeligt oplyst i den ungefaglige undersøgelse.

Sagen vil skulle udsættes, hvis det konkret vurderes, at sagen ikke er tilstrækkeligt belyst til, at sagen på nævnsmødet vil kunne afgøres.

Den foreslåede bestemmelse vil således indebære, at en formand eller en næstformand under sagens forberedelse vil kunne beslutte at udsætte sagens behandling, hvis det konstateres, at der f.eks. mangler oplysninger om barnets eller den unges skoleforhold eller lignende, der må anses for afgørende med henblik på at kunne træffe en afgørelse. Derimod vil sagen ikke skulle udsættes, hvis der alene er tale om mindre vigtige oplysninger, der f.eks. vil kunne afdækkes gennem spørgsmål til barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaverne under nævnsmødet.

En beslutning om udsættelse vil i praksis f.eks. kunne træffes på grundlag af en indstilling fra et nævnsmedlem, der i forbindelse med sagens forberedelse vurderer, at sagen ikke er tilstrækkeligt belyst til, at nævnet kan træffe afgørelse i sagen, ligesom formanden eller en næstformand også af egen drift vil kunne beslutte at udsætte sagen.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 18.

2.16. Smidigere overgang til den sociale indsats

2.16.1. Gældende ret

2.16.1.1. Fastsættelse af genbehandlingsfrister i sager med tvangsmæssige anbringelser

Ungdomskriminalitetsnævnet kan efter ungdomskriminalitetslovens § 13, stk. 1, 1. pkt., fastsætte et forbedringsforløb i form af en handleplan med en varighed af op til 2 år. For børn og unge i alderen 10 til 14 år kan varigheden under ganske særlige omstændigheder fastsættes til op til fire år, jf. bestemmelsens 2. pkt. Et sådant forbedringsforløb er et struktureret og kontrolleret fremadrettet forløb, som skal have til formål at bringe barnet eller den unge tilbage i trivsel og væk fra sin kriminelle løbebane.

Som led i et forbedringsforløb kan Ungdomskriminalitetsnævnet efter lovens § 14 under nærmere betingelser træffe afgørelse om, at et barn eller en ung skal anbringes uden for hjemmet på et anbringelsessted med samtykke fra forældre-

myndighedsindehaveren og en ung, der er fyldt 15 år, jf. stk. 1, eller uden samtykke fra forældremyndighedsindehaverne og en ung, der er fyldt 15 år, jf. stk. 2.

Efter lovens § 14, stk. 3, kan nævnet dog træffe afgørelse om, at barnet eller den unge skal anbringes uden for hjemmet efter stk. 2, selvom forældremyndighedsindehaverne og en ung, der er fyldt 15 år, giver samtykke til anbringelse efter stk. 1, når hensynet til barnet eller den unge på afgørende måde taler for det.

Endvidere kan Ungdomskriminalitetsnævnet i medfør af lovens § 14, stk. 4, uanset betingelserne i stk. 2, anbringe en ung, der er fyldt 15 år, uden for hjemmet efter stk. 1, hvis den unge giver samtykke til anbringelsen, anbringelsen må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges særlige behov, og problemerne ikke kan løses under den unges fortsatte ophold i hjemmet. Efter bestemmelsens stk. 5 skal nævnet i alle sager vedrørende grovere personfarlig kriminalitet overveje, om der er grundlag for at anbringe barnet eller den unge uden for hjemmet, jf. bestemmelsens stk. 1-4.

Ungdomskriminalitetslovens § 14 svarer til servicelovens §§ 52 og 58 og skal administreres i overensstemmelse hermed.

Ungdomskriminalitetslovens § 23 regulerer varigheden og opretholdelsen af en afgørelse om tvangsmæssig anbringelse efter § 14, stk. 2-4. Ungdomskriminalitetsnævnet skal altid, når nævnet træffer afgørelse om en tvangsmæssig anbringelse, tage stilling til varigheden og opretholdelsen (genbehandlingsfristen), hvilket vil sige tidspunktet for Ungdomskriminalitetsnævnets genbehandling af sagen for at påse, om betingelserne for den tvangsmæssige anbringelse fortsat er opfyldt, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 84.

Varigheden af en anbringelse efter § 14, stk. 2-4, ud over 1 år fra Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse forudsætter fornyet afgørelse i nævnet, jf. lovens § 23, stk. 1, 1. pkt. Det følger dog af bestemmelsens stk. 2, at såfremt barnet eller den unge har været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 14, stk. 2-4, ud over 2 år fra nævnets afgørelse fornyet afgørelse i nævnet.

Ungdomskriminalitetslovens § 23 svarer til servicelovens § 62, stk. 1-4, hvor det dog er kommunens børn- og ungeudvalg, der har kompetencen. Bestemmelsen skal således administreres i overensstemmelse hermed.

2.16.1.2. Kommunalbestyrelsens adgang til at træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i serviceloven

Reglerne om hjemgivelse (dvs. hvis forældremyndighedsindehaver ønsker, at barnet eller den unge kommer hjem og bor igen, eller den unge, der er over 15 år, ikke længere ønsker at være anbragt eller på initiativ fra kommunen) af et barn eller en ung, som er anbragt efter ungdomskriminalitetslovens § 14, følger af ungdomskriminalitetslovens § 22.

Det er i medfør af lovens § 22, stk. 1, 1. pkt., Ungdomskriminalitetsnævnet, som efter forelæggelse fra kommunalbestyrelsen træffer afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung, som er anbragt efter lovens § 14, stk. 2 (anbringelse uden for hjemmet uden samtykke), eller stk. 3 (anbringelse uden for hjemmet efter reglerne § 14, stk. 2, selv om forældremyndighedsindehaverne og en ung, der er fyldt 15 år, giver samtykke). Forelæggelsen kan ske efter begæring fra forældremyndighedsindehaverne eller den unge, der er fyldt 15 år, eller på kommunalbestyrelsens initiativ, jf. bestemmelsens 2. pkt.

Lovens § 22, stk. 2, fastsætter, at kommunalbestyrelsens forelæggelse skal indeholde en begrundet stillingtagen til, om der bør ske hjemgivelse, hjemgivelsesperiodens længde og indsatsen under og efter hjemgivelsesperioden efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 4.

Formålet med at fastsætte en hjemgivelsesperiode er at hindre, at en hjemgivelse sker pludseligt og uden forberedelse, så den er til skade for barnets eller den unges trivsel og udvikling. Det kan f.eks. være, at barnet eller den unge er ved at afslutte et igangværende skole- eller uddannelsesforløb på anbringelsesstedet, at barnet eller den unge har brug for tid til at vænne sig til at skulle hjem gennem hyppigere samvær med forældrene, eller at barnet eller den unge har brug for tid til at tage ordentligt afsked med venner og omsorgspersoner på anbringelsesstedet, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 82.

Bestemmelsens stk. 3 og 4 vedrører kommunalbestyrelsens mulighed for at afvise at behandle en sag om hjemgivelse af et anbragt barn eller ung, herunder hvis sagen om hjemgivelse er under behandling hos Ankestyrelsen eller retten, med henblik på at sikre stabilitet og ro omkring barnets eller den unges anbringelse, ligesom det er u hensigtsmæssigt, at flere instanser behandler sagen på samme tid.

Efter lovens § 22, stk. 5, kan kommunalbestyrelsen efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 1-4, træffe afgørelse om hjemgivelse af et barn eller en ung anbragt efter § 14, stk. 1, (anbringelse uden for hjemmet med samtykke), hvis forældremyndighedsindehaverne og en ung, der er fyldt 15 år, samtykker hertil.

Endelig fastsætter bestemmelsens stk. 6 bl.a. nærmere regler om, at kommunalbestyrelsen efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 1-4, kan træffe afgørelse om hjemgivelse af et barn

eller en ung anbragt efter § 14, stk. 4 (anbringelse uden for hjemmet af en ung, der er fyldt 15 år, hvor anbringelsen anses for at være af væsentlig betydning mv.), hvis barnet eller den unge giver samtykke til hjemgivelsen. Kommunalbestyrelsen skal straks orientere Ungdomskriminalitetsnævnet, hvis der træffes afgørelse om hjemgivelse, og kommunalbestyrelsen skal ved fastsættelsen af længden af hjemgivelsesperioden tage hensyn til, at nævnet skal have mulighed for at gennemgå kommunalbestyrelsens orientering om hjemgivelse, jf. stk. 6, 2. og 3. pkt.

De nærmere betingelser for hjemgivelse af et barn eller en ung efter ungdomskriminalitetslovens § 22 og fastsættelsen af længden for hjemgivelse fremgår således af servicelovens § 68, stk. 1-4.

Det følger af servicelovens § 68, stk. 1, at foranstaltninger efter lovens § 52, stk. 3 (kommunalbestyrelsens iværksættelse af hjælp inden for visse typer af tilbud, f.eks. ophold i dagtilbud eller anbringelse uden for hjemmet på et anbringelsessted), skal ophøre, når formålet er nået, når de ikke længere opfylder deres formål, eller når den unge fylder 18 år, jf. dog lovens §§ 76 og 76 a (tilbud til unge i alderen 18 til 22 år, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og hvis den unge er indforstået hermed).

Det fremgår endvidere af servicelovens § 68, stk. 2, at et anbragt barn eller en anbragt ung først kan hjemgives, efter at kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om hjemgivelse og om hjemgivelsesperiodens længde, jf. stk. 4. I særlige tilfælde kan kommunalbestyrelsen beslutte, at der ikke skal være en hjemgivelsesperiode.

I tilfælde, hvor forældremyndighedsindehaveren anmoder om at få hjemgivet et barn eller en ung, der er anbragt med samtykke efter lovens § 52, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen tage stilling til spørgsmålet om hjemgivelse senest 7 dage fra anmodningen fremsættes, jf. § 68, stk. 3. Det samme gælder, såfremt en ung over 15 år, der er anbragt med samtykke efter § 52, stk. 1, anmoder om at blive hjemgivet.

Endelig følger det af lovens § 68, stk. 4, at kommunalbestyrelsen skal fastsætte længden af en hjemgivelsesperiode. Hjemgivelsesperioden kan være op til 6 måneder, og længden skal fastsættes under hensyn til 1) muligheden for at sikre en skånsom og planlagt hjemgivelse for barnet eller den unge, 2) forberedelse af eventuel støtte til barnet eller den unge eller forældrene efter hjemgivelsen efter § 52, stk. 3, nr. 1, 3, 5 eller 6, og 3) kommunens mulighed for at foretage en vurdering af, om der er grundlag for at træffe afgørelse efter § 58 eller § 68 a i situationer, hvor forældrene har tilbagekaldt et samtykke til en frivillig anbringelse efter lovens § 52, stk. 3, nr. 7.

2.16.2. Justitsministeriets overvejelser

Ungdomskriminalitetsnævnet har over for Justitsministeriet oplyst, at der i praksis ses at være et u hensigtsmæssigt overlap mellem nævnets og Ankestyrelsens kompetence efter henholdsvis ungdomskriminalitetsloven og serviceloven. Efter det oplyste har Ankestyrelsen i flere sager vedrørende anbringelse uden samtykke ændret Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse, således at der efter ungdomskriminalitetslovens § 23 er blevet fastsat en genbehandlingsfrist, der ligger samtidig med eller efter det tidspunkt, hvor forbedringsforløbet efter Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse udløber. Ungdomskriminalitetsnævnet har endvidere oplyst, at Ankestyrelsen i flere sager har truffet afgørelse om, at en anbringelse skal vare ud over den periode, hvori forbedringsforløbet løber.

Dette skal ses i sammenhæng med retningslinjerne i ”Ud af kriminalitet og tilbage i travsel – håndbog til behandling af sager omfattet af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet”. Det fremgår af håndbogens kapitel 16 ”Overgang til det sociale system”, at såfremt et barn eller en ung, der er anbragt uden for hjemmet efter afgørelse fra Ungdomskriminalitetsnævnet, fortsat vurderes at skulle være anbragt uden for hjemmet, vil kommunen skulle træffe fornyet afgørelse herom eller forelægge en sådan afgørelse for børn- og unge-udvalget. En sådan afgørelse eller forelæggelse bør ske forud for afslutningen af forbedringsforløbet, så barnet eller den unge ikke oplever unødige brud i indsatsen ved at blive hjemgivet for kort tid efter at blive anbragt igen.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der på området er behov for at tilvejebringe en klarere kompetencefordeling mellem de involverede myndigheder og en tydeligere overgang fra kriminalitetsforebyggende indsatser iværksat efter ungdomskriminalitetsloven til sociale indsatser efter serviceloven.

Justitsministeriet vurderer desuden, at den løbende efterprøvelse af grundlaget for tvangsanbringelser bør lovfæstes med henblik på at styrke retssikkerheden på området og undgå en forkert administrativ praksis på området. Justitsministeriet finder i den forbindelse, at det bør fremgå direkte af ungdomskriminalitetslovens § 23 – og ikke alene af håndbogen – at en anbringelse efter lovens § 14, stk. 2-4, der af Ungdomskriminalitetsnævnet er fastsat som led i et forbedringsforløb, alene vil kunne opretholdes efter forbedringsforløbets udløb, hvis kommunens børn- og unge-udvalg træffer fornyet afgørelse herom efter reglerne i servicelovens § 62.

Herudover har Ungdomskriminalitetsnævnet over for Justitsministeriet oplyst, at der i praksis er tvivl om, hvem der træffer afgørelse om hjemgivelse af et anbragt barn eller ung i en situation, hvor hjemgivelsesprocessen ønskes igangsat i forbindelse med, at et forbedringsforløb fastsat af Ungdoms-

kriminalitetsnævnet efter ungdomskriminalitetslovens § 13 ophører. Det er i praksis tillige uklart, om der bør fastsættes en hjemgivelsesperiode for et barn eller en ung, hvis forbedringsforløb ophører.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at denne uklarhed hænger sammen med, at ungdomskriminalitetsloven i dag ikke i tilstrækkeligt omfang regulerer overgangen fra et forbedringsforløb, som er fastsat i medfør af loven, til det sociale system.

Justitsministeriet finder derfor, at der bør indsættes et nyt stk. 7 i ungdomskriminalitetslovens § 22, der fastsætter, at kommunalbestyrelsen – forud for et forbedringsforløbs ophør – har kompetence til at træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 1-4. Herved sikres det, at barnet eller den unge ikke oplever unødige brud i indsatsen. Hensigten med den foreslåede ændring er således at give kommunalbestyrelsen mulighed for at tilrettelægge et velovervejet hjemgivelsesforløb for barnet eller den unge, således at en hjemgivelse efter et forbedringsforløbs ophør ikke sker pludseligt og uden forberedelse til skade for barnets eller den unges trivsel og udvikling.

2.16.3. Den foreslåede ordning

2.16.3.1. Fastsættelse af genbehandlingsfrister i sager med tvangsmæssige anbringelser

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 5 i ungdomskriminalitetslovens § 23, hvorefter fornyet afgørelse, jf. stk. 1 eller 2, træffes af kommunens børn- og unge-udvalg efter reglerne i servicelovens § 62. Samtidig foreslås det at nyaffatte bestemmelsens stk. 1 og 2 således, at henvisningen til fornyet afgørelse i nævnet udgår.

Det foreslåede indebærer, at der ikke skal ske genbehandling i Ungdomskriminalitetsnævnet, hvis forbedringsforløbet er udløbet, og at kompetencen til at træffe afgørelse om fortsat anbringelse fremadrettet ligger hos kommunalbestyrelsen eller børn og unge-udvalget efter serviceloven.

Den foreslåede bestemmelse i ungdomskriminalitetslovens § 23, stk. 5, sammenholdt med de foreslåede justeringer af bestemmelsens stk. 1 og 2, indebærer, at en anbringelse efter lovens § 14, stk. 2-4, der af Ungdomskriminalitetsnævnet er fastsat som led i et forbedringsforløb, alene vil kunne opretholdes efter forbedringsforløbet udløb, hvis kommunens børn- og ungeudvalg træffer fornyet afgørelse herom efter reglerne i servicelovens § 62. Børn- og unge-udvalgets fornyede afgørelse skal foreligge inden udløbet af det af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsatte forbedringsforløb.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 12.

2.16.3.2. Kommunalbestyrelsens adgang til at træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i serviceloven

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 22 indsættes et nyt stk. 7, hvoraf det følger, at kommunalbestyrelsen forud for et forbedringsforløbs ophør, jf. § 13, har kompetence til at træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 1-4.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen inden udløbet af et af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsat forbedringsforløb efter lovens § 13 vil kunne træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 1-4, som fastsætter nærmere regler om hjemgivelse af et barn eller en ung og længden for en hjemgivelsesperiode.

Det forudsættes i den forbindelse, at hjemgivelsesperioden kan vare op til 6 måneder, og at en hjemgivelse ikke sker pludseligt og uden forberedelse, så den kan være til skade for barnets eller den unges trivsel og udvikling, jf. de i servicelovens § 68, stk. 4, oplyste hensyn.

Det forudsættes endvidere, at Ungdomskriminalitetsnævnet i forbindelse med kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse skal orienteres herom.

Det forudsættes endeligt, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelse om hjemgivelse, ligeledes skal træffe afgørelse om anbringelse, således at anbringelsen i den del af hjemgivelsesperioden, der ligger efter udløb af forbedringsforløbet har hjemmel i serviceloven.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 9.

2.17. Forældremyndighedsindehaverens kompetencer

2.17.1. Gældende ret

Ungdomskriminalitetslovens § 31 indeholder nærmere regler for den ungefaglige undersøgelse. Det følger af bestemmelsens stk. 1, 1. pkt. at den ungefaglige undersøgelse gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaverne og barnet eller den unge. Efter bestemmelsens 2. pkt. skal undersøgelsen gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger.

Det fremgår endvidere af lovens § 31, stk. 4, 2. pkt., at kommunen, såfremt det er nødvendigt, skal lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.

Bestemmelsen i ungdomskriminalitetslovens § 31 svarer i det væsentligste til en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50. Servicelovens § 50, stk. 5, 4. pkt., giver dog – i modsætning til ungdomskriminalitetslovens § 31 – endvidere mulighed for, at kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, som foretages af en autoriseret psykolog.

Det fremgår af bemærkningerne til servicelovens § 50, stk. 5, 4. pkt., jf. Folketingstidende 2019-20, A, L 68 som fremsat, side 25, at bestemmelsen har til formål at sikre, at hvis kommunen som led i en børnefaglig undersøgelse iværksætter en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren f.eks. for at belyse forældrekompetencer, skal undersøgelsen foretages af en autoriseret psykolog. Det fremgår endvidere, at bestemmelsens formål er at øge kvaliteten af eventuelle psykologiske undersøgelser af forældremyndighedsindehaveren ved børnefaglige undersøgelser med henblik på at styrke det faglige grundlag for kommunernes afgørelser om foranstaltninger, herunder i sager om anbringelse af børn og unge uden for hjemmet uden samtykke.

Det er kommunen, som i medfør af bestemmelsen vurderer, om der er behov for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren som led i den børnefaglige undersøgelse, jf. nærmere Folketingstidende 2019-20, L 68 som fremsat, side 28.

Bestemmelsen i ungdomskriminalitetslovens § 33 vedrører resultatet af den ungefaglige undersøgelse, som kommunalbestyrelsen har iværksat. Det følger af bestemmelsens 1. pkt., at den ungefaglige undersøgelse skal resultere i en begrundet indstilling om, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger om en straksreaktion, et forbedringsforløb eller en anbringelse uden for hjemmet efter §§ 12-14, jf. § 34.

Det følger endvidere af lovens § 33, 2. pkt., at der, hvis barnet eller den unge i forvejen er underlagt foranstaltninger efter § 52 i serviceloven (kommunens afgørelse om at iværksætte hjælp inden for forskellige typer af tilbud, herunder bl.a. ophold i dagtilbud eller lignende), desuden skal tages stilling til, om disse foranstaltninger bør videreføres.

Det følger af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 97, at det skal vurderes, om den umiddelbare vurdering af barnets eller den unges behov for støtte bakkes op af resultaterne af den ungefaglige undersøgelse, ligesom der i beslutningen om, hvilken konkret støtte der skal iværksættes, skal tages højde for, hvis barnet eller den unge allerede er under-

lagt foranstaltninger, som det kan være hensigtsmæssigt at fortsætte.

Derudover følger det af § 33, 3. pkt., at indstillingen skal indeholde oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaverne og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningerne, og om forhold i familien eller i dennes omgivelser kan bidrage til at bringe barnet eller den unge tilbage i trivsel. Bestemmelsen har bl.a. til formål at tydeliggøre, om der ses enighed og motivation hos barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaverne til den givne foranstaltning og sikre, at der redegøres for de forhold, der taler for, at en foranstaltning er egnet, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 97.

Bestemmelsen i ungdomskriminalitetslovens § 34 vedrører indholdet af kommunens indstilling til brug for Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse.

Det følger af § 34, stk. 1, at indstillingen til Ungdomskriminalitetsnævnet skal omfatte den ungefaglige undersøgelse, jf. § 31, herunder en beskrivelse af de foranstaltninger, jf. §§ 12-14, som foreslås iværksat.

Det følger endvidere af bestemmelsens stk. 2, at en indstilling om anbringelse uden for hjemmet, jf. § 14 eller § 14, jf. §§ 15-17, herudover skal indeholde 1) en beskrivelse af, at betingelserne for anbringelse i § 14 eller i § 14, jf. §§ 15-17, anses for opfyldt, og af de ressourcer hos den unge, familien og netværket, som kan bidrage til at bringe barnet eller den unge tilbage i trivsel under anbringelsen, 2) en beskrivelse af den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter, og 3) den unges holdning til den påtænkte anbringelse.

Efter § 34, stk. 3, 1. pkt., skal indstillingen indeholde oplysning om, hvorvidt kommunen indstiller, at der skal indkaldes ressourcepersoner til mødet, og barnets eller den unges og forældremyndighedsindehaverens holdning hertil. Endelig følger det af § 34, stk. 3, 2. pkt., at hvis barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaverne har anmodet om deltagelse af ressourcepersoner, som kommunen ikke indstiller, skal dette og begrundelsen herfor fremgå af indstillingen.

Bestemmelsen i ungdomskriminalitetslovens § 34 svarer i det væsentligste til servicelovens § 59, som fastsætter krav til, hvad kommunens indstilling til børn- og unge-udvalget om anbringelse uden for hjemmet efter servicelovens § 58 skal omfatte. Servicelovens § 59, stk. 1, nr. 2, indeholder dog endvidere et krav om, at kommunen ved indstilling om anbringelse uden for hjemmet har foretaget en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om

barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning.

Det fremgår i den forbindelse af bemærkningerne til bestemmelsen, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 24, at det forudsættes, at vurderingen af forældremyndighedsindehaverens kompetencer foretages på grundlag af den børnefaglige undersøgelse og sagens oplysning i øvrigt. Det fremgår endvidere, at kommunen skal sammenfatte de relevante eksisterende oplysninger i den børnefaglig undersøgelse og sagen i øvrigt, så det sikres, at kommunens samlede vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, herunder med støtte, fremgår tydeligt af indstillingen til børn- og unge-udvalget, så udvalget ikke selv skal uddrage disse, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 24.

2.17.2. Justitsministeriets overvejelser

Ungdomskriminalitetsloven giver ikke i dag mulighed for, at der i forbindelse med den ungefaglige undersøgelse efter lovens § 31 kan foretages en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Ligeledes indeholder ungdomskriminalitetsloven ikke direkte krav om, at der i kommunalbestyrelsens indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet om anbringelse uden for hjemmet skal indgå en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov.

Justitsministeriet finder, at det i visse sager kan være hensigtsmæssigt, at der foretages en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, herunder særligt i de sager hvor barnets eller den unges familieforhold skal belyses i den ungefaglige undersøgelse. En psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren vil endvidere efter Justitsministeriets opfattelse kunne bidrage positivt til at få belyst barnets eller den unges familieforhold, ligesom en hensigtsmæssig tilrettelagt inddragelse af forældremyndighedsindehaveren vil kunne styrke den ungefaglige undersøgelses kvalitet.

Justitsministeriet finder, at den pågældende ordning bør gennemføres ved at indsætte et 3. pkt. i ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4, der giver kommunen mulighed for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Det bør i den forbindelse fastsættes, at den psykologiske undersøgelse vil skulle foretages af en autoriseret psykolog.

Justitsministeriet finder samtidig, at det i ungdomskriminalitetslovens § 34, stk. 2, bør fastsættes, at kommunalbestyrelsens indstilling til Ungdomskriminalitetsnævnet om anbringelse uden for hjemmet endvidere skal indeholde en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at

drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov.

Herved sikres der dokumentation for, hvilke forhold hos forældremyndighedsindehaveren kommunalbestyrelsen lægger vægt på og/eller vurderer som udslagsgivende for indstillingen om anbringelse uden samtykke. Dette vurderes samtidig at ville styrke forældremyndighedsindehavernes retssikkerhed.

De foreslåede ændringer vil samtidig indebære, at retstilstanden efter ungdomskriminalitetsloven i højere grad svarer til serviceloven.

2.17.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4, indsættes et 3. pkt., hvorefter kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Iværksætter kommunen en sådan undersøgelse, skal den foretages af en autoriseret psykolog.

Forslaget indebærer, at kommunen som led i den ungefaglige undersøgelse vil kunne iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Forslaget indebærer samtidig, at hvis kommunen iværksætter en sådan undersøgelse, vil det skulle være en autoriseret psykolog, som foretager undersøgelsen. Dette kan f.eks. være relevant for at belyse forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om den pågældendes særlige behov.

Baggrunden for, at den psykologiske undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren skal foretages af en autoriseret psykolog, er, at lov om psykologer m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 1534 af 1. juli 2021, fastsætter en række faglige krav, som psykologer skal leve op til at for kunne meddeles autorisation, ligesom autoriserede psykologer har pligt til bl.a. at udvise omhu og være upartiske ved udfærdigelse af erklæringer, som de afgiver i deres egenskab af autoriserede psykologer, jf. § 16 i lov om psykologer. Autoriserede psykologer er endvidere underlagt Psykolognævnets tilsyn og tilsynsforanstaltninger, jf. lovens kapitel 1 b.

Den psykologiske undersøgelse vil så vidt muligt skulle gennemføres i samarbejde med den pågældende forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge, jf. ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 1. Bestemmelsen vil således ikke give kommunen mulighed for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren ved brug af en autoriseret psykolog, hvis der ikke foreligger samtykke hertil fra forældremyndighedsindehaveren.

Den foreslåede bestemmelse i ungdomskriminalitetslovens

§ 31, stk. 4, 3. pkt., vil herefter indholdsmæssigt svare til servicelovens § 50, stk. 5, 4. pkt.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Det foreslås endvidere at indsætte et nyt nr. 4 i ungdomskriminalitetslovens § 34, stk. 2, hvorefter en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning, skal indgå i en indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter lovens § 14 eller § 14, jf. §§ 15-17.

Det forudsættes, at vurderingen af forældremyndighedsindehaverens kompetencer vil kunne foretages på grundlag af den ungefaglige undersøgelse og sagens oplysning i øvrigt, og uden at kommunen vil skulle foretage en række supplerende undersøgelser mv., som kommunen ikke også foretager efter de gældende regler. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen allerede efter de gældende regler i ungdomskriminalitetslovens § 32, stk. 2, er forpligtet til at anlægge en helhedsvurdering, der som udgangspunkt bl.a. skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold. Kommunalbestyrelsen er endvidere allerede efter gældende ret forpligtet til at afdække ressourcer og problemer hos barnet eller den unge, familien og netværket, jf. lovens § 31, stk. 3, 1. pkt.

Den foreslåede ændring vil således alene betyde, at kommunalbestyrelsen skal sammenfatte de relevante eksisterende oplysninger i den ungefaglig undersøgelse og sagen i øvrigt, så det sikres, at kommunens samlede vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, herunder med støtte, fremgår tydeligt af indstillingen til Ungdomskriminalitetsnævnet. Dette skal sikre, at forældremyndighedsindehaverens retssikkerhed og grundlaget for kommunalbestyrelsens og børn- og unge-udvalgets afgørelse styrkes.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand. Det bemærkes i den forbindelse særligt, at den foreslåede ordning således ikke vil medføre ændringer af kravene til en ungefaglig undersøgelse efter ungdomskriminalitetslovens § 31, herunder til kommunalbestyrelsens undersøgelse af barnets eller den unges familieforhold og afdækning af ressourcer og problemer hos barnet eller den unge og familien. Det vil således fortsat være op til kommunen ud fra en konkret og individuel vurdering at tage stilling til, hvordan disse forhold i en given sag skal belyses, herunder om der eventuelt er behov for at foretage f.eks. en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer.

Den foreslåede bestemmelse i ungdomskriminalitetslovens § 34, stk. 2, nr. 4, vil herefter i det væsentligste svare til servicelovens § 59.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 6, nr. 13 og nr. 15.

2.18. Præcisering af retsgrundlaget for danske myndigheders og domstoles samarbejde med EPPO

2.18.1. Gældende ret

Der er en række muligheder for, at danske myndigheder og domstolene kan anmode om og yde retshjælp til andre landes myndigheder. Visse af disse er kommet til udtryk i retsakter vedtaget i Europarådet, herunder Europarådets konvention om gensidig retshjælp, samt i EU-retshjælpskonventionen. Der findes også en række øvrige regler vedrørende samarbejdet på det strafferetlige område mellem EU-medlemsstater, herunder Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurene for overgivelse mellem medlemsstaterne, Rådets rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale og Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA af 30. november 2009 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter om udøvelse af jurisdiktion i straffesager. Implementeringen af de nævnte regler i dansk ret omtales nedenfor under de enkelte retsakter. Det bemærkes, at opregningen af de nævnte regler vedrørende retshjælpsamarbejde ikke er udtømmende.

Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) har i medfør af Rådets forordning 2017/1939 af 12. oktober 2017 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om oprettelse af Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO-forordningen) mulighed for at overtage efterforsknings- og retsforfølgningskompetencen fra de EU-medlemsstater, der deltager i samarbejdet om EPPO, vedrørende lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser. Hidtil har 22 EU-medlemslande tilsluttet sig det forstærkede samarbejde om EPPO.

Danmark har ikke mulighed for at deltage i det forstærkede samarbejde, da EPPO-forordningen er omfattet af retsforbeholdet, hvilket indebærer, at den ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

I det følgende redegøres for EPPO, herunder rammerne for EPPO's samarbejde med EU-medlemsstater, der ikke deltager i EPPO, samt i relevant omfang for retsgrundlaget for Danmarks samarbejde med øvrige EU-lande på det strafferetlige område.

2.18.1.1. EPPO-forordningen

Ved Rådets forordning 2017/1939 af 12. oktober 2017 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om oprettelse af Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) blev oprettet en uafhængig anklagemyndighed i Den Europæiske Union, som har kompetence til at efterforske og retsforfølge lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser.

EPPO er oprettet som et EU-organ, jf. EPPO-forordningens artikel 3, stk. 1, og er uafhængig, jf. artikel 6.

EPPO har to niveauer. Det centrale niveau udgøres af et centralt kontor ved EPPO's hovedsæde, og det centrale kontor udgøres af kollegiet, de permanente afdelinger, den europæiske chefanklager, de europæiske vicechefanklagere, de europæiske anklagere og den administrerende direktør, jf. artikel 8, stk. 3. Det decentrale niveau udgøres af europæiske delegerede anklagere, der befinder sig i medlemsstaterne, jf. artikel 8, stk. 4. De europæiske delegerede anklagere handler på vegne af EPPO i deres respektive medlemsstater og har samme beføjelser som de nationale anklagere med hensyn til efterforskning, retsforfølgning og indbringelse af sager for domstolene, ud over og med forbehold af de specifikke beføjelser og den status, som de tildeles, og på de betingelser, der fastsættes i forordningen, jf. artikel 13, stk. 1.

De europæiske delegerede anklagere følger de anvisninger og instrukser, som den permanente afdeling, som er ansvarlig for sagen, giver dem, samt instrukserne fra den tilsynsførende europæiske anklager, jf. artikel 13, stk. 2.

EPPO's saglige kompetence er beskrevet i artikel 22 i EPPO-forordningen. Det fremgår bl.a. heraf, at EPPO som udgangspunkt har kompetence med hensyn til de strafbare handlinger til skade for Unionens finansielle interesser, som fremgår af direktiv (EU) 2017/1371 om strafferetlig bekæmpelse af svig rettet mod Den Europæiske Unions finansielle interesser som gennemført i national ret, jf. artikel 22, stk. 1. EPPO's territoriale og personelle kompetence er beskrevet i artikel 23, hvor det fremgår, at EPPO bl.a. har kompetence, hvor en lovovertrædelse helt eller delvis blev begået på en eller flere medlemsstaters område.

EPPO-forordningen bygger på en ordning med delt kompetence mellem EPPO og de nationale myndigheder for så vidt angår bekæmpelse af lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser. Hvis EPPO beslutter at udøve sin kompetence, udøver de kompetente nationale myndigheder ikke deres egen kompetence i forbindelse med den samme strafbare adfærd, jf. artikel 25, stk. 1.

Det fremgår af EPPO-forordningens artikel 105, stk. 3, om forbindelser med EU-medlemsstater, der ikke deltager i et forstærket samarbejde om oprettelse af EPPO, at de medlemsstater, der deltager i det forstærkede samarbejde om

EPPO, underretter EPPO som kompetent myndighed med henblik på gennemførelse af gældende EU-retsakter om retligt samarbejde i straffesager, der henhører under EPPO's kompetence, i deres forbindelser med EU-medlemsstater, der ikke deltager i et forstærket samarbejde om oprettelse af EPPO. Det er således forudsat i EPPO-forordningen, at ikke-deltagende medlemsstater som Danmark vil skulle samarbejde med EPPO på grundlag af de allerede eksisterende EU-retsakter, som hidtil har dannet grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstaters myndigheder på området for gensidig retshjælp i straffesager.

Der arbejdes aktuelt på at indgå en samarbejdsaftale med EPPO, der skal sikre klare rammer for samarbejdet med EPPO. Denne samarbejdsaftale forventes ligeledes at være baseret på en forudsætning om, at samarbejdet med EPPO sker på grundlag af de allerede eksisterende retsakter, som er baggrunden for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater på området for gensidig retshjælp i straffesager. Grundlaget for aftaleudkastet er EPPO-forordningens artikel 99, stk. 3, hvoraf det fremgår, at EPPO kan indgå samarbejdsordninger med bl.a. myndigheder i de EU-medlemsstater, der ikke deltager i et forstærket samarbejde om oprettelse af EPPO, og artikel 105, stk. 3, om forbindelser med EU-medlemsstater, der ikke deltager i et forstærket samarbejde om oprettelse af EPPO, hvoraf det som nævnt følger, at de deltagende medlemsstater underretter EPPO som kompetent myndighed med henblik på gennemførelse af gældende EU-retsakter om retligt samarbejde i straffesager, der henhører under EPPO's kompetence, i deres forbindelser med EU-medlemsstater, der ikke deltager i et forstærket samarbejde om oprettelse af EPPO. Ifølge EPPO-forordningens artikel 99, stk. 3, skal de nævnte samarbejdsordninger være af teknisk og/eller operationel karakter og navnlig tage sigte på at lette samarbejdet og udvekslingen af oplysninger mellem parterne i ordningerne, og samarbejdsordningerne må ikke have retligt bindende virkninger for Unionen eller dens medlemsstater.

I det følgende omtales en række af de retsakter, der skal ligge til grund for samarbejdet mellem danske myndigheder og domstole og EPPO, og reguleringen heri af, hvilke myndigheder der er kompetente til at anmode om og yde retshjælp.

2.18.1.2. Europarådets konvention om gensidig retshjælp samt EU-retshjælpskonventionen

Anmodninger mellem Europarådslande, herunder EU-lande, om gensidig retshjælp i straffesager kan fremsættes på grundlag af bl.a. den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager (1959-konventionen), jf. bekendtgørelse nr. 18 af 17. juli 1963 (Lovtidende C), med tilhørende tillægsprotokol af 17. marts 1978 (1978-tillægsprotokollen), jf. bekendtgørelse nr. 82 af 4. september 1986 (Lovtidende C), og tillægsprotokol af 8. november

2001 (2001-tillægsprotokollen), jf. bekendtgørelse af 12. juli 2007.

Hverken 1959-konventionen eller 1978-tillægsprotokollen er selvstændigt inkorporeret i dansk lovgivning, men det er fastslået i retspraksis, at retsanmodninger, der har karakter af straffeprocessuelle tvangsindgreb, f.eks. beslaglæggelse af bevismidler til brug for straffesager i udlandet, kan iværksættes med hjemmel i retsplejeloven eller dennes analogi, idet det afgørende er, om foranstaltningen ville kunne foretages i en tilsvarende straffesag her i landet, jf. pkt. 2 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 141, fremsat den 27. februar 2002, jf. Folketingstidende 2001-2002 (2. samling), tillæg A, side 3339. Gennemførelsen af 2001-tillægsprotokollen i dansk ret krævede visse lovændringer, der blev vedtaget ved lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf m.v. (Gennemførelse af EU-retshjælpskonventionen, den 2. tillægsprotokol til Europarådets retshjælpskonvention og EU-rammeafgørelse om fælles efterforskningshold).

Den 29. maj 2000 vedtog og undertegnede EU-landene en konvention om gensidig retshjælp i straffesager (2000-konventionen), der supplerer Europarådets konvention og bestemmelserne om gensidig retshjælp i straffesager i Schengen-konventionen. Formålet med 2000-konventionen er at styrke det retlige samarbejde mellem EU-landene, navnlig ved at gøre samarbejdet mere smidigt og effektivt. Gennemførelsen af 2000-konventionen i dansk ret krævede ligeledes visse lovændringer, herunder ændringer af retsplejeloven, der blev vedtaget ved lov nr. 258 af 8. maj 2002 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om konkurrence- og forbrugerforhold på telemarkedet og lov om international fuldbyrdelse af straf m.v. (Gennemførelse af EU-retshjælpskonventionen, den 2. tillægsprotokol til Europarådets retshjælpskonvention og EU-rammeafgørelse om fælles efterforskningshold). Den 16. oktober 2001 tiltrådte bl.a. Danmark en tillægsprotokol til 2000-konventionen (2001-tillægsprotokollen).

2.18.1.3. Øvrige relevante retsakter om samarbejde mellem EU-medlemsstaterne på det strafferetlige område

Der findes en række EU-retsakter, der vedrører samarbejdet mellem EU-medlemsstaterne på det strafferetlige område, og som ligeledes har snitflader til samarbejdet med EPPO.

Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 regulerer den europæiske arrestordre og procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne. Rammeafgørelsen er gennemført i dansk ret ved lov nr. 433 af 10. juni 2003 om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere og lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige (Gennemførelse af EU-rammeafgørelse om den

europæiske arrestordre m.v., der er en ændringslov til den dagældende udleveringslov. Den dagældende udleveringslov blev ved lov nr. 117 af 11. februar 2020 erstattet af en ny udleveringslov.

Den 22. juli 2003 vedtog Rådet rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale. Rammeafgørelsen trådte i kraft den 2. august 2003. Rammeafgørelsen er gennemført i dansk ret ved lov nr. 1434 af 22. december 2004 om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union (EU-fuldbyrdelsesloven).

Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA af 30. november 2009 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter om udøvelse af jurisdiktion i straffesager tager sigte på at forebygge situationer, hvor den samme person er genstand for parallelle straffesager i forskellige medlemsstater vedrørende de samme faktiske forhold, ved at indføre en mekanisme, som løser tilfælde, hvor to eller flere medlemsstater har jurisdiktion i forhold til en lovovertrædelse og ønsker at benytte deres jurisdiktion til at foretage retsforfølgning. Rammeafgørelsen fastlægger således proceduren for, hvordan kompetente myndigheder kontakter hinanden, når der er rimelig grund til at antage, at der føres en parallel straffesag i et andet EU-land. Den fastsætter også rammen for, hvordan disse myndigheder kan indlede direkte høringer, hvis der foreligger parallelle sager, med henblik på at finde en løsning, der kan forhindre de negative konsekvenser af sådanne parallelle sager.

Danske rets bestemmelser om dansk straffemyndighed findes i straffelovens §§ 6-12, som bygger på grundlæggende jurisdiktionsprincipper, som også kendes fra lovgivningen i andre EU-medlemsstater. Herudover indeholder dansk lovgivning ikke bestemmelser om, hvorvidt det er Danmark eller et andet land, der skal indlede retsforfølgning i forhold til en strafbar handling, som er omfattet af både dansk og udenlandsk straffemyndighed.

Rigsadvokaten vurderede i forbindelse med rammeafgørelsens vedtagelse, at principperne i rammeafgørelsen allerede blev efterlevet i praksis i anklagemyndigheden. Rigsadvokaten har på baggrund af rammeafgørelsen udarbejdet et afsnit i Rigsadvokatmeddelelsen om Konkurrerende straffemyndighed i internationale straffesager, som har til formål at give en samlet beskrivelse af, hvordan anklagemyndigheden skal håndtere viden om, at en straffesag samtidig føres i et eller flere lande ud over Danmark (cirkulæreskrivelse nr. 10503 af 15. september 2016).

2.18.1.4. EPPO's status i henhold til retsakterne på området for gensidig retshjælp i straffesager

De ovenfor gennemgåede retsakter (den europæiske konven-

tion af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager, konventionen af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager, Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, Rådets rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale og Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA af 30. november 2009 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter om udøvelse af jurisdiktion i straffesager) og den relevante implementering heraf er vedtaget inden oprettelsen af EPPO. Der tages derfor ikke i de pågældende regler stilling til EPPO som en kompetent myndighed.

Som omtalt under pkt. 2.18.1.1 i de almindelige bemærkninger, fremgår det dog af EPPO-forordningens artikel 105, stk. 3, om forbindelser med EU-medlemsstater, der ikke deltager i et forstærket samarbejde om oprettelse af EPPO, at de deltagende medlemsstater underretter EPPO som kompetent myndighed med henblik på gennemførelse af gældende EU-retsakter om retligt samarbejde i straffesager, der henhører under EPPO's kompetence, i deres forbindelser med EU-medlemsstater, der ikke deltager i et forstærket samarbejde om oprettelse af EPPO.

EPPO-forordningen er som nævnt omfattet af retsforbeholdet, hvilket indebærer, at den ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

2.18.2. Justitsministeriets overvejelser

Som det fremgår af gennemgangen under pkt. 2.18.1 i de almindelige bemærkninger, findes der en række regler, der danner baggrund for, at danske myndigheder og domstole kan anmode om retshjælp fra andre landes myndigheder og tilsvarende yde retshjælp til andre landes myndigheder. Som det ligeledes fremgår under pkt. 2.18.1 i de almindelige bemærkninger, har EPPO mulighed for at overtage efterforsknings- og retsforfølgingskompetencen fra de EU-medlemsstater, der deltager i samarbejdet om EPPO, vedrørende lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser. Hidtil har 22 EU-medlemsstater tilsluttet sig dette forstærkede samarbejde. Danmark har ikke mulighed for at deltage i det forstærkede samarbejde, da EPPO-forordningen er omfattet af retsforbeholdet, hvilket indebærer, at den ikke er bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

EPPO-forordningen bygger på en forudsætning om, at ikke-deltagende medlemsstater som Danmark vil samarbejde med EPPO på grundlag af de allerede eksisterende EU-retsakter, som danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater på området for gensidig retshjælp i straffesager, jf. herved også gennemgangen under pkt. 2.18.1.4. i de almindelige bemærkninger. Den samarbejdsaftale, der aktuelt forhandles om med EPPO, jf. pkt. 2.18.1 i de almindelige bemærkninger, forventes ligeledes

at være baseret på en forudsætning om, at samarbejdet med EPPO sker på baggrund af de allerede eksisterende retsakter, som danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater på området for gensidig retshjælp i straffesager, navnlig den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager, EU-retshjælpskonventionen, Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, Rådets rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale og Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA af 30. november 2009 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter om udøvelse af jurisdiktion i straffesager.

Som nævnt finder EPPO-forordningen ikke anvendelse i Danmark, hvorfor grundlaget for danske myndigheders og domstolens samarbejde med EPPO skal findes i de pågældende eksisterende retsakter, implementeringen heraf i dansk ret og dansk ret i øvrigt.

Det er i den forbindelse Justitsministeriets vurdering, at retsgrundlaget bør præciseres, således at der skabes en klar lovhjemmel til, at danske myndigheder og domstole kan samarbejde med EPPO som kompetent myndighed inden for rammerne af den regulering, der danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater på området for gensidig retshjælp i straffesager.

2.18.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås på den baggrund, at det præciseres, at danske myndigheder og domstole kan behandle anmodninger om retshjælp fra og fremsende anmodninger om retshjælp til Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) efter almindelige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager. Det foreslås endvidere, at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Når der i den foreslåede bestemmelse henvises til de almindelige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager, menes der hermed de eksisterende regler, som er gennemgået overordnet ovenfor under punkt 2.18.1, herunder de nævnte eksisterende Europaråds- og EU-retsakter samt den nationale lovgivning, der i relevant omfang implementerer disse. Eventuelle fremtidige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager vil dog også være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse vil alene kunne anvendes til at fastsætte regler om, hvornår der kan samarbejdes med EPPO som kompetent myndighed i henhold til de pågældende regler, dvs. til at klargøre, hvornår der efter de almindelige regler om gensidig retshjælp i straffesager (sammenholdt med den foreslåede bestemmelse) kan samar-

bejdes med EPPO. I den forbindelse kan der bl.a. afklares praktiske spørgsmål med tilknytning til samarbejdet med EPPO, navnlig proceduremæssige spørgsmål om, i hvilke tilfælde der efter de gældende regler skal samarbejdes med EPPO, og i så fald hvordan, og i hvilke tilfælde der efter de gældende regler fortsat skal samarbejdes med de enkelte medlemsstaters myndigheder.

Ordningen er således baseret på, at samarbejdet med EPPO skal ske på grundlag af de allerede eksisterende regler, som danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstaters myndigheder på området for gensidig retshjælp i straffesager, jf. herved også gennemgangen under pkt. 2.18.1 i de almindelige bemærkninger, samt eventuelle nye regler herom.

Hvad angår det fremtidige samarbejde mellem Danmark og EPPO i henhold til retshjælpskonventionerne, forventes det på den baggrund, at justitsministeren vil fastsætte nærmere regler om, at EPPO kan anses for kompetent myndighed i henhold til disse konventioner og den nationale lovgivning, der i relevant omfang implementerer disse.

Hvad angår det fremtidige samarbejde mellem Danmark og EPPO i henhold til de øvrige retsakter, der er nævnt ovenfor under punkt 2.18.1 (det vil sige Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, Rådets rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale og Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA af 30. november 2009 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter om udøvelse af jurisdiktion i straffesager), forventes det, at justitsministeren vil fastsætte nærmere regler om, at EPPO kan anses for kompetent myndighed i henhold til disse retsakter og den nationale lovgivning, der i relevant omfang implementerer disse.

3. Forholdet til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventionens (EMRK) artikel 10, stk. 1, har enhver ret til ytringsfrihed. Artikel 10 omfatter udtrykkeligt såvel ytringer i form af oplysninger om faktiske forhold som tilkendegivelser af personlige meninger. Beskyttelsen omfatter dog ifølge praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol ikke ytringer, der truer med eller tilskynder til vold, eller ytringer, der er udtryk for ekstremt had eller forhånelse af andre persongrupper.

Beskyttelse af ytringsfriheden efter artikel 10 er ikke ubegrænset. Der kan foretages indgreb i ytringsfriheden, hvis indgrebet er foreskrevet ved lov og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed,

territorial integritet eller offentlig tryghed, for at forebygge uorden eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden, for at beskytte andres gode navn og rygte eller rettigheder, for at forhindre udspreddelse af fortrolige oplysninger, eller for at sikre domsmagtens autoritet og upartiskhed, jf. artikel 10, stk. 2.

Justitsministeriet finder, at lovforslagets § 2, nr. 8-10 (forslag til ændring af retsplejelovens § 791 d om blokering af hjemmesider), vil kunne indebære indgreb i rettighederne efter EMRK artikel 10, jf. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 18. december 2012 i sagen Ahmet Yildirim mod Tyrkiet og dom af 1. december 2015 i sagen Cengiz m.fl. mod Tyrkiet. Det er imidlertid Justitsministeriets vurdering, at ændringerne kan gennemføres inden for rammerne af denne artikel. Der er herved lagt vægt på, at der med den foreslåede bestemmelse indføres lovhjælp til indgrebene, som forfølger en række saglige formål, herunder forebyggelse af uorden eller forbrydelse.

Ved vurderingen af, om den foreslåede bestemmelse er nødvendig i et demokratisk samfund (proportional), er der lagt vægt på, at der gælder en række betingelser for blokering af en hjemmeside. Ifølge den foreslåede ændring af retsplejelovens § 791 d, stk. 1, skal der således være grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af en af de nævnte straffelovsbestemmelser. Endvidere fastslår retsplejelovens § 791 d, stk. 3, et proportionalitetsprincip, hvorefter blokering ikke må foretages, hvis den står i misforhold til sagens betydning og den ulempe, indgrebet må antages at medføre. Som det fremgår af pkt. 2.1.3 ovenfor, vil der således skulle foretages en proportionalitetsafvejning, inden der træffes afgørelse om blokering.

Det vil bl.a. skulle indgå i denne vurdering, at det på nuværende tidspunkt alene er teknisk muligt ved hjælp af DNS-blokering at blokere en hel hjemmeside, selvom det kun er en del af indholdet på hjemmesiden, der udgør en lovovertrædelse omfattet af den foreslåede ordning. Det indebærer, at det f.eks. ikke med en DNS-blokering er muligt at blokere en profil på et socialt medie, og det må derfor generelt antages at være et uproportionalt indgreb at blokere hele det sociale medie. I den forbindelse kan der henvises til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 18. december 2012 i sagen Ahmet Yildirim mod Tyrkiet, hvor Domstolen fandt, at det var i strid med legalitetskravet i EMRK artikel 10 at blokere al adgang til hostingsiden Google Sites med henvisning til indholdet på en enkelt brugers webside, som Google Sites hostede. Det må antages at følge af dommen, at der ved vurderingen af, om der kan ske blokering af en hjemmeside, bl.a. skal tages hensyn til mængden af information, der gøres utilgængelig, og den afledte effekt af blokeringen (præmis 66).

Det forudsættes endvidere, at politiet – hvis politiet bliver

bekendt med, at grundlaget for blokeringen ikke længere er til stede – hurtigst muligt skal fjerne blokeringen.

Der er endvidere lagt vægt på, at det følger af den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 791 d, stk. 2, at afgørelse om blokering af en hjemmeside træffes af domstolene ved en konkret begrundet kendelse. Det foreslås dog af hensyn til effektivt at kunne begrænse visse straffelovsovertrædelser, der begås via tidskritiske phishing-kampagner, at politiet i disse tilfælde skal kunne træffe beslutning om blokering, hvis indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes. I sådanne tilfælde, hvor det konkret vurderes, at der er tale om et tilstrækkeligt tidskritisk forhold, vil der imidlertid fortsat være efterfølgende domstolskontrol, idet politiet snarest muligt og senest inden 24 timer efter indgrebets iværksættelse skal forelægge sagen for retten.

4. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre yderligere udgifter i omegnen af 0,3 mio. kr. årligt til beskikkelse af børnesagkyndige.

Lovforslaget forventes i øvrigt ikke at medføre økonomiske konsekvenser for det offentlige af betydning. Eventuelle begrænsede merudgifter vil blive håndteret inden for myndighedernes eksisterende økonomiske rammer.

Lovforslaget har ikke i øvrigt implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige.

I forhold til principperne for digitaliseringsklar lovgivning er det Justitsministeriets vurdering, at lovforslaget efterlever princippet om sammenhæng på tværs – ensartede begreber og genbrug af data (princip 4). Lovforslaget er således udformet sådan, at der i videst muligt omfang er en ensartet begrebsanvendelse på tværs af bl.a. de pågældende love, der ændres i lovforslaget. Derudover vurderes lovforslaget at efterleve princippet om tryk og sikker datahåndtering (princip 5), idet der bl.a. i forslaget om optagelse og videregivelse af personfotografier i forbindelse med opholds- og kontaktforbud sker en tydeliggørelse af hjemmelsgrundlaget for politiets videregivelse af sådanne personfotografier. De øvrige principper er efter Justitsministeriets vurdering ikke relevante.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet, og principperne for agil erhvervsrettet regulering ses ikke at være relevante i relation til de i lovforslaget foreslåede bestemmelser.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører ingen administrative konsekvenser for borgerne.

7. Klimamæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ingen klimamæssige konsekvenser.

8. Miljø- og naturmæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ingen miljø- og naturmæssige konsekvenser.

9. Forholdet til EU-retten

9.1. Udvidelse af politiets mulighed for at offentliggøre fotografier mv. mhp. identifikation af vidner

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 820 fastsætter – som anført under lovforslagets pkt. 2.7.3 – nærmere betingelser for, hvornår politiet må offentliggøre fotografier mv. af en formodet gerningsperson med henblik på identifikation af vidner. Betingelserne består af et kvalificeret mistankekrav, et kvalificeret kriminalitetskrav og et indikationskrav.

Bestemmelsen indebærer en behandling af personoplysninger omfattet af retshåndhævelsesdirektivet (direktiv 2016/680 af 27. april 2016), som Danmark har tilsluttet sig i oktober 2016. Retshåndhævelsesdirektivet er gennemført i retshåndhævelsesloven (lov nr. 410 af 27. april 2017).

Efter retshåndhævelsesdirektivets artikel 4 skal der fastsættes nogle grundlæggende principper for kompetente myndigheders behandling af personoplysninger om, at personoplysninger bl.a. skal være tilstrækkelige, relevante og ikke omfatte mere end, hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil de behandles.

Efter direktivets artikel 8 skal det fastsættes, at behandling af personoplysninger kun er lovlig, hvis og i det omfang behandlingen er nødvendig for, at en kompetent myndighed kan udføre en opgave bl.a. med henblik på efterforskning og strafforfølgning af strafbare handlinger. Er der tale om særlige kategorier af personoplysninger, herunder f.eks. oplysninger om race, etnisk oprindelse eller seksuelle forhold, må behandling af oplysningerne kun behandles til sådanne formål, når det er strengt nødvendigt, jf. artikel 10.

Retshåndhævelsesdirektivets artikel 4, 8 og 10 er gennemført i retshåndhævelseslovens §§ 4, 5, 9 og 10.

Retshåndhævelsesdirektivet fastsætter minimumsstandarder for beskyttelse af den registreredes rettigheder og friheds-

rettigheder med hensyn til kompetente myndigheders behandling af personoplysninger og forhindrer således ikke medlemsstaterne i at fastsætte højere standarder, jf. herved direktivets artikel 1, stk. 3. Det er på den baggrund fastsat i retshåndhævelsesloven, at regler i anden lovgivning, som giver den registrerede en bedre retsstilling, går forud for reglerne i retshåndhævelsesloven, jf. lovens § 2.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 820 rejser således ikke spørgsmål i forhold til retshåndhævelsesdirektivet.

9.2. Præcisering af retsgrundlaget for danske myndigheders og domstoles samarbejde med EPPO

Formålet med lovforslagets pkt. 2.18 om præcisering af retsgrundlaget for danske myndigheders og domstoles samarbejde med EPPO er at skabe et klart retsgrundlag for, at danske myndigheder og domstole kan samarbejde med Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO), der er et EU-organ, inden for rammerne af den regulering, der danner rammen for danske myndigheders og domstoles samarbejde med andre EU-medlemsstater på området for retshjælp mv. i straffesager. Baggrunden herfor er, at Danmark pga. retsforbeholdet ikke deltager i det forstærkede samarbejde om EPPO og derfor skal samarbejde med EPPO på grundlag af det eksisterende retsgrundlag, som i dag danner rammen for danske myndigheders samarbejde med andre staters myndigheder på området.

10. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 3. marts 2022 til den 31. marts 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, 3F Fagligt Fælles Forbund, 3F Privat Service, Hotel og Restauration (3F PSHR), Advokatrådet, Advokatsamfundet, Alkohol og Samfund, Amnesty International, Ankestyrelsen, Autobranchen Danmark, Automobilbranchens Handels- og Industriforening, Bedsteforældre for Asyl, Beredskabsstyrelsen, Business Danmark, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Cyklistforbundet, Danes Worldwide, Danmarks Biblioteksforening, Danmarks Motor Union, Danmarks Rejsebureau Forening, Danmarks Tekniske Universitet – Institut for Transport (DTU Transport), Dansk Bilbrancheråd, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Bilforhandler Union, Dansk Erhverv, Dansk Flygtningehjælp, Dansk Industri (DI), Dansk IT, Dansk Kørelærer-Union, Dansk Køreskole Forening, Dansk Mobilitet, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Standard, Dansk Transport & Logistik (DTL), Danske Advokater, Danske Biludlejere, Danske Kørelæreres Landsforbund, Danske Motorcyklister, Danske Rederier, Danske Regioner, Danske Revisorer, Danske Seniorer, Datatilsynet, De Danske Bilimportører, Den

Danske Dommerforening, Den Danske Helsinki-Komité for Menneskerettigheder, Den Katolske Kirke i Danmark, Det Kriminalpræventive Råd, DFUNK – Dansk Flygtningehjælp Ungdom, DI, Digitaliseringsstyrelsen, DIGNITY – Dansk Institut Mod Tortur, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommer-fuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Falck Danmark A/S, Familieretshuset, Finans og Leasing, Flygtningenævnet, Folkehøjskolernes Forening i Danmark, Folketingets Ombudsmand, Forbrugerombudsmanden, Forbrugerrådet TÆNK, Forenede Danske Motorejere (FDM), Foreningen af Frie Kørelærere, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Udlændingeretsadvokater, Forsikring & Pension, Frie Danske Lastbilvogmænd (FDL), Færøernes landsstyre, HK/Danmark, Håndværksrådet, Indvandrermedicinsk klinik, Institut for Menneskerettigheder, International Transport Danmark (ITD), IT-Branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, Kirkernes Integrationstjeneste, KL, Knud Vilby (på vegne af Fredsfonden), Kvindernes Internationale Liga for Fred og Frihed (Kvindefredsligaen), Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Køreprøvesagkyndiges Landsforening, Landdistrikternes Fællesråd, Landsforeningen Adoption & Samfund, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af Polio Trafik- og Ulykkeskadede, Landsforeningen KRIM, Landsforeningen Landsbyerne i Danmark, Landsorganisation af kvindekrisecentre (LOKK), Mellemløkkigt Samvirke, NOAH-Trafik, Naalakkersuisut (Grønlands landsstyre), Odense Universitetshospital, Pension Danmark, Plums Fond for fred, økologi og bæredygtighed (Tidl. Fredsfonden), Politiforbundet, PROSA, PRO-Vest, Refugees Welcome, Retspolitisk Forening, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rigsrevisionen, Røde Kors, Rådet for Bæredygtig Trafik, Rådet for Digital Sikkerhed, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for Sikker Trafik, SikkerhedsBranchen, SOS Racisme, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Trafikforskningsgruppen ved Aalborg Universitet, Udlændingenævnet, Veteranallertklubben Aktiv, Ægteskab uden grænser, Ældre Sagen, Aalborg Universitet (Juridisk Fakultet), Aarhus Universitet (Juridisk Fakultet).

Et udkast til lovforslag har desuden i perioden fra den 4. marts 2022 til den 1. april 2022 været sendt i høring hos følgende organisationer:

Dansk Journalistforbund, Danske Medier, DR, TV 2 Danmark.

Et udkast til lovforslag har endelig i perioden fra den 15. marts 2022 til den 31. marts 2022 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

BUPL, Børnehjælpsdagen, Børne- og Kulturchefforeningen, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danmarks Lærerforening, Dansk Psykolog Forening, Dansk Psykiatrisk Selskab, Foreningen af Døgn- og Dagtilbud (FADD), Foreningen af

Institutionschefer og Områdechefer m.fl., Foreningen af Socialchefer, ForældreLANDSforeningen (FBU), Fængselsforbundet i Danmark, Kriminalforsorgsforeningen, Landsforeningen for SocialpædagogerLivsværk – Børn med vilje, LOS – De Private Sociale Tilbud, Plejefamiliernes Landsforening, Red Barnet, Rådet for Socialt Udsatte, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, SSP-samarådet, Ungdommens Røde Kors.

været i offentlig høring forud for fremsættelsen af lovforslaget. Det beror på, at der er tale om et mindre præciserende element af mere teknisk karakter, som det af tidsmæssige grunde ikke har været muligt at få med i høringen over det samlede lovforslag, og at dette element bør vedtages i denne samling, således at det danske retsgrundlag for samarbejdet mellem danske myndigheder og domstole og EPPO præciseres hurtigst muligt. Lovforslagets pkt. 2.18 blev dog sendt i høring i Domstolsstyrelsen den 8. april 2022.

Lovforslagets pkt. 2.18 om præcisering af retsgrundlaget for danske myndigheders samarbejde med EPPO har ikke

11. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		Lovforslaget forventes at medføre yderligere udgifter i omegnen af 0,3 mio. kr. årligt til beskikkelse af børnesagskyndige.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	<p>Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 820 fastsætter nærmere betingelser for, hvornår politiet må offentliggøre fotografier mv. af en formodet gerningsperson med henblik på identifikation af vidner, hvilket indebærer en behandling af personoplysninger omfattet af retshåndhævelsesdirektivet.</p> <p>Retshåndhævelsesdirektivet fastsætter minimumsstandarder for beskyttelse af den registreredes rettigheder og frihedsrettigheder med hensyn til kompetente myndigheders behandling af personoplysninger og er gennemført i retshåndhævelsesloven. Da direktivet ikke forhindrer medlemsstaterne i at fastsætte højere standarder end dem, der er fastsat i direktivet, rejser den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 820 ikke spørgsmål i forhold til retshåndhævelsesdirektivet.</p> <p>Herudover indeholder lovforslaget ingen EU-retlige aspekter.</p>	
Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA X	NEJ

Til § 1

Til nr. 1

I straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, er der hjemmel til, at politiet kan videregive visse personoplysninger til nærmere bestemte personer uden for politiet, i det omfang det er nødvendigt for at håndhæve hhv. et kontaktforbud efter § 79 b, stk. 1, jf. stk. 3, et opholdsforbud efter § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller et opholdsforbud efter § 236, stk. 1, nr. 1.

I bemærkningerne til hver af bestemmelserne er det præciseret, at de oplysninger, som politiet kan videregive, bl.a. omfatter vedkommendes billede.

Det foreslås, at der i straffeloven indsættes en ny § 79 d.

Det fremgår af foreslåede § 79 d, *stk. 1*, at de oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, bl.a. omfatter fotografier af de pågældende personer, herunder 1) personfotografier optaget i medfør af det foreslåede stk. 2, 2) personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72, 3) personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b, og 4) personfotografier optaget af kriminalforsorgsområdet i medfør af retsplejelovens § 776 a eller straffuldbyrdeslovens § 61.

Der er med bestemmelsen ikke tiltænkt nogen materiel ændring i forhold til gældende ret. Personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72 eller § 776 a, personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b samt personfotografier optaget efter straffuldbyrdeslovens § 61 kan således allerede efter gældende ret videregives i medfør af straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13. Denne retstilstand videreføres.

Det bemærkes, at opstillingen i det foreslåede § 79 d, stk. 1, ikke er udtømmende. Hvis det vurderes at være nødvendigt, vil politiet som hidtil også kunne videregive personfotografier optaget af politiet eller andre myndigheder efter andre bestemmelser, når behandlingen foretages med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed, jf. retshåndhævelseslovens § 1, stk. 1. Tilsvarende vil politiet som hidtil også kunne videregive personfotografier optaget af politiet eller andre myndigheder efter andre bestemmelser, når behandlingen sker på baggrund af lov og er nødvendig og forholdsmæssig i forhold til dette efterfølgende formål, jf. retshåndhævelseslovens § 5, stk. 1.

Den foreslåede bestemmelse i § 79 d, *stk. 2*, indebærer, at politiet med henblik på videregivelse vil kunne optage per-

sonfotografier af personer, der ved endelig dom 1) er dømt for en eller flere af de overtrædelser, som er nævnt i § 79 b, stk. 1, 2) er idømt et opholdsforbud efter § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller 3) er idømt et opholdsforbud efter § 236, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil kunne anvendes i de tilfælde, hvor politiet ikke er i besiddelse af personfotoграфи af den pågældende person, eller hvor de fotografier, som politiet er i besiddelse af, ikke er anvendelige til videregivelse i medfør af straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13. Det sidste kunne f.eks. være tilfældet, hvor de personfotografier, som politiet er i besiddelse af, kan afsløre oplysninger om det strafbare forhold, som vedkommende er dømt for, eller hvis de pågældende personfotografier ikke længere er vellignende.

Bestemmelsen kan først anvendes, når der foreligger endelig dom om det forhold, der medfører, at oplysninger om vedkommende kan videregives efter straffelovens § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13.

Det er derimod ikke en betingelse for fotooptagelsen, at der er en aktuel anledning til at videregive oplysninger efter de nævnte bestemmelser. Politiet vil således efter bestemmelsen være berettiget til at optage fotos af en person, der ved endelig dom er idømt et opholdsforbud efter straffelovens § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller § 236, stk. 1, 1. pkt., eller som ved endelig dom er dømt for en af de overtrædelser, som er nævnt i § 79 b, stk. 1, og som således vil være omfattet af eventuelle kontaktforbud, som andre personer måtte være eller blive idømt i medfør af § 79 b, stk. 1, jf. stk. 3, med henblik på et eventuelt fremtidigt behov for videregivelse.

Politiet vil i medfør af bestemmelsen være berettiget til at opsøge den dømte på vedkommendes bopæl eller andre steder, hvor politiet måtte få kendskab til, at den dømte opholder sig, med henblik på at optage et personfotoграфи af den pågældende.

Den foreslåede bestemmelse i § 79 d, *stk. 3*, indebærer, at optagelse af personfotografier efter stk. 2 skal foretages i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 792 e, stk. 1 og 2, og dermed i overensstemmelse med proportionalitets- og skånsomhedsgrundsætningerne.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Det følger af retsplejelovens § 41 f, stk. 2, 1, pkt., at ankla-

gemyndigheden efter anmodning udleverer kopi af anklageskrift eller retsmødebegæring til de personer, der er nævnt i § 41 f, stk. 1, dvs. redaktører og redaktionelle medarbejdere ved skrifter omfattet af § 1, nr. 1, i medieansvarsloven, ved radio- eller fjernsynsforetagender omfattet af § 1, nr. 2, i medieansvarsloven og ved massemedier omfattet af § 1, nr. 3, i medieansvarsloven.

Det følger af retsplejelovens § 41 e, stk. 1, 2. pkt., at anmodninger om aktindsigt i et større antal sager kan afslås, medmindre anmodningen er rimeligt begrundet, herunder når der søges aktindsigt til brug for videnskabelig forskning eller journalistisk eller redaktionelt arbejde. Det bemærkes, at den særlige adgang til at anmode om aktindsigt i et større antal sager ikke kun gælder for danske massemedier, men derimod – ligesom for den videnskabelige forsknings vedkommende – er udformet generelt, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 638.

Bestemmelsen i § 41 e, stk. 1, 2. pkt., finder ikke anvendelse på anmodninger om aktindsigt omfattet af retsplejelovens § 41 f, stk. 2.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 41 f, stk. 2, 2. pkt., indsættes en henvisning til § 41 e, stk. 1, 2. pkt., således at denne bestemmelse fremover vil finde tilsvarende anvendelse på anmodninger om aktindsigt omfattet af retsplejelovens § 41 f, stk. 2.

Ændringen vil indebære, at det fremover bliver muligt at stille krav om, at anmodninger om aktindsigt i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring skal være rimeligt begrundet. Anmodninger i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring, der ikke er rimeligt begrundede, vil således kunne afslås. Det er i den forbindelse uden betydning, om der er tale om én anmodning i et større antal anklageskrifter og retsmødebegæring eller mange samtidige anmodninger i et mindre antal anklageskrifter og retsmødebegæring, som samlet udgør et større antal.

Det vil som udgangspunkt bero på en konkret vurdering, hvad der udgør et ”større antal anklageskrifter og retsmødebegæring”. Det forudsættes dog, at der i almindelighed vil skulle være tale om anmodninger i et ikke uvæsentligt antal anklageskrifter eller retsmødebegæring. Der kan i den forbindelse lægges vægt på, om anmodningen eksempelvis tager udgangspunkt i offentliggjorte retslistor, eller om ansøgningen i øvrigt er så bredt formuleret og omfatter så mange sager, at den allerede af den grund ikke kan anses for rimeligt begrundet. Det forudsættes i øvrigt, at den foreslåede bestemmelse vil blive administreret i overensstemmelse med retsplejelovens § 41 e, stk. 1, 2. pkt.

Er en anmodning om aktindsigt i anklageskrifter eller retsmødebegæring i øvrigt rimeligt begrundet, vil der ikke

kunne meddeles afslag, uanset hvor mange anklageskrifter eller retsmødebegæring der konkret er anmodet om aktindsigt i. Anmodningen vil som udgangspunkt være rimeligt begrundet, hvis der søges om aktindsigt til brug for almindeligt journalistisk eller redaktionelt arbejde. Dette skal ses i sammenhæng med, at adgangen til aktindsigt i anklageskrifter og retsmødebegæring bl.a. har til formål at sikre, at pressen har mulighed for at vurdere, om en konkret sag kan have offentlighedens interesse, og for i givet fald at omtale sagen forud for hovedforhandling og dom. Anklagemyndigheden forudsættes således at udvise betydelig tilbageholdenhed med at afvise anmodninger om aktindsigt fra redaktionelle medier.

Dog vil ikke alle anmodninger, som indgives af et massemedie, eller hvor formålet i øvrigt angives at være journalistisk eller redaktionelt arbejde, uden videre kunne anses for rimeligt begrundede. Sådanne anmodninger vil således også kunne afvises efter en samlet vurdering. Anmoder samme ansøger f.eks. på ugentlig basis og til flere politikredse samtidig om aktindsigt i et større antal anklageskrifter eller retsmødebegæring, vil det således i almindelighed ikke skulle anses for rimeligt begrundet, medmindre der er indikationer på, at ansøgningerne reelt er til journalistisk eller redaktionelt arbejde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Som det fremgår af gennemgangen under pkt. 2.18.1 i de almindelige bemærkninger, findes der en række regler, der danner baggrund for, at danske myndigheder og domstole kan anmode om retshjælp fra andre landes myndigheder og tilsvarende yde retshjælp til andre landes myndigheder.

I medfør af EPPO-forordningen har EPPO mulighed for at overtage efterforsknings- og retsforfølgingskompetencen fra de EU-medlemsstater, der deltager i samarbejdet om EPPO, vedrørende lovovertrædelser, der skader Unionens finansielle interesser. Danmark har ikke mulighed for at deltage i det forstærkede samarbejde om EPPO, da EPPO-forordningen er omfattet af retsforbeholdet.

EPPO-forordningen bygger på en forudsætning om, at ikke-deltagende medlemsstater som Danmark vil skulle samarbejde med EPPO på grundlag af de allerede eksisterende EU-retsakter, som hidtil har dannet grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstaters myndigheder på området for gensidig retshjælp i straffesager, og det er forventningen, at samarbejdsaftalen med EPPO ligeledes vil være baseret på en forudsætning om, at samarbejdet med EPPO sker på baggrund af de allerede eksisterende retsakter, som danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater på om-

rådet for gensidig retshjælp i straffesager, navnlig den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager, EU-retshjælpskonventionen, Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, Rådets rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale og Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA af 30. november 2009 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter om udøvelse af jurisdiktion i straffesager. Der henvises herom til pkt. 2.18.1 i de almindelige bemærkninger.

Som det fremgår under pkt. 2.18.1, finder EPPO-forordningen ikke anvendelse i Danmark, hvorfor grundlaget for danske myndigheders og domstoles samarbejde med EPPO skal findes i de pågældende eksisterende retsakter, implementeringen heraf i dansk ret og dansk ret i øvrigt.

Det er i den forbindelse Justitsministeriets vurdering, at retsgrundlaget bør præciseres, således at der skabes en klar lovhjemmel til, at danske myndigheder og domstole kan samarbejde med EPPO som en kompetent myndighed inden for rammerne af den regulering, der danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater.

Det fremgår af den foreslåede bestemmelse i § 107 a, at danske myndigheder og domstole kan behandle anmodninger om retshjælp fra og fremsende anmodninger om retshjælp til Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) efter almindelige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager, og at justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.

Den foreslåede bestemmelse i 1. pkt. indebærer, at det præciseres, at danske myndigheder og domstole kan behandle anmodninger om retshjælp fra Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO) og ligeledes fremsende anmodninger om retshjælp til EPPO efter almindelige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager.

Når der i bestemmelsen henvises til de almindelige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager, menes der hermed de eksisterende regler, som er gennemgået overordnet ovenfor under punkt 2.18.1 i de almindelige bemærkninger, herunder de nævnte eksisterende Europaråds- og EU-retsakter samt den nationale lovgivning, der i relevant omfang implementerer disse. Eventuelle fremtidige regler om staters gensidige retshjælp i straffesager vil dog også være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i 2. pkt. vil alene kunne anvendes til at fastsætte regler om, hvornår der kan samarbejdes med EPPO i henhold til de pågældende regler, dvs. til at klargøre, hvornår der efter de almindelige regler om gensidig retshjælp i straffesager (sammenholdt

med den foreslåede bestemmelse i 1. pkt.) kan samarbejdes med EPPO. I den forbindelse kan der bl.a. afklares praktiske spørgsmål med tilknytning til samarbejdet med EPPO, navnlig proceduremæssige spørgsmål om, i hvilke tilfælde der efter de gældende regler skal samarbejdes med EPPO, og i så fald hvordan, og i hvilke tilfælde der efter de gældende regler fortsat skal samarbejdes med de enkelte medlemsstaters myndigheder.

Ordningen er således baseret på, at samarbejdet med EPPO skal ske på grundlag af de allerede eksisterende regler, som hidtil har dannet grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstaters myndigheder på området for gensidig retshjælp i straffesager, jf. herved også gennemgangen under pkt. 2.18.1 i de almindelige bemærkninger, samt eventuelle nye regler herom.

Hvad angår det fremtidige samarbejde mellem Danmark og EPPO i henhold til retshjælpskonventionerne, forventes det på den baggrund, at justitsministeren ved bekendtgørelse vil fastsætte nærmere regler om, at EPPO kan anses for kompetent myndighed i henhold til disse konventioner og den nationale lovgivning, der i relevant omfang implementerer disse.

Hvad angår det fremtidige samarbejde mellem Danmark og EPPO i henhold til de øvrige retsakter, der er nævnt ovenfor under punkt 2.18.1 (det vil sige Rådets rammeafgørelse 2002/584/RIA af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne, Rådets rammeafgørelse 2003/577/RIA af 22. juli 2003 om fuldbyrdelse i Den Europæiske Union af kendelser om indefrysning af formuegoder eller bevismateriale og Rådets rammeafgørelse 2009/948/RIA af 30. november 2009 om forebyggelse og bilæggelse af konflikter om udøvelse af jurisdiktion i straffesager), forventes det, at justitsministeren ved bekendtgørelse vil fastsætte nærmere regler om, at EPPO kan anses for kompetent myndighed i henhold til disse retsakter og den nationale lovgivning, der i relevant omfang implementerer disse.

Til nr. 3-5

Det fremgår af retsplejelovens § 788, stk. 1, at der efter afslutningen af et indgreb i meddelelshemmeligheden skal gives underretning om indgrebet, jf. dog stk. 4 og 5. Har den person, til hvem underretning efter stk. 2 skal gives, været mistænkt i sagen, skal der tillige gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

Som følge af henvisningen i § 791 a, stk. 8, 2. pkt., til § 788, stk. 1, stk. 2, nr. 1, og stk. 3 og 4, omfatter underretningsforpligtelsen desuden indgreb ved gps-overvågning efter § 791 a, stk. 5, nr. 2.

Det fremgår af § 788, stk. 2, nr. 1, at underretningen ved telefonaflytning og teleoplysning gives til indehaveren af den pågældende telefon. Efter § 788, stk. 3, gives underretningen af den byret, som har truffet afgørelse om indgrebet. Underretningen gives snarest muligt, såfremt politiet ikke senest 14 dage efter udløbet af det tidsrum, for hvilket indgrebet har været tilladt, har fremsat begæring om undladelser af eller udsættelse med underretning.

Det følger af § 788, stk. 4, at hvis underretningen vil være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelseshemmeligheden, eller taler hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 788, stk. 2, nr. 2, således at ”og” udgår. Det foreslås endvidere at foretage en ændring af retsplejelovens § 788, stk. 2, nr. 3, således at ”forsendelsen” ændres til ”forsendelsen, og”. Ændringerne skal ses i sammenhæng med det foreslåede nr. 4 i § 788, stk. 2, i retsplejeloven.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 788, stk. 2, indsættes et nr. 4, hvor det præciseres, at ved registrering af en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat gives underretning til personen, hvis færden registreres, samt til kendte brugere af det køretøj eller den ejendom, registreringen angår.

Det foreslåede nr. 4 vil indebære, at ved registrering af en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat vil underretning skulle gives til personen, hvis færden registreres, samt til kendte brugere af det køretøj eller den ejendom, registreringen angår.

Ved ”kendte brugere” af køretøjer og ejendom forstås personer, som politiet har grund til at antage har brugt køretøjet eller ejendommen i den pågældende periode. Det vil som udgangspunkt i forhold til køretøjer omfatte et køretøjs registrerede ejer og brugere, medmindre politiet har konkrete holdepunkter for at antage, at den eller de pågældende personer ikke har anvendt køretøjet i den pågældende periode.

Til nr. 6-7

Det følger af retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 2. pkt., at retsplejelovens §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 1, § 788, stk. 3 og 4, samt § 791 finder anvendelse på politiets teleobservation efter § 791 a, stk. 5, og dermed også stk. 5, nr. 2.

Der gælder således i dag bl.a. krav om retskendelse, om at der skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, og om efterfølgende underretning, når politiet som straffeprocessuelt tvangsindgreb foretager teleobservation ved at indhente oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages benyttet af en mistænkt, eller på anden måde ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat at registrere en mistænks færden eller en anden persons færden, hvis den pågældende har tilknytning til en mistænkt eller til samme køretøj eller ejendom som en mistænkt eller lignende.

Det følger af retsplejelovens § 788, stk. 1, 1. pkt., at der efter afslutningen af et indgreb i meddelelseshemmeligheden skal gives underretning om indgrebet, jf. dog stk. 4 og 5. Det følger af bestemmelsens 2. pkt., at såfremt den person, til hvem underretning skal gives, har været mistænkt i sagen, skal der tillige gives underretning herom og om, hvilken lovovertrædelse mistanken har angået.

I medfør af retsplejelovens § 788, stk. 3, 1. pkt., skal underretningen gives af den byret, som har truffet afgørelse efter § 783.

Det følger af retsplejelovens § 788, stk. 4, 1. pkt., at vil underretning som nævnt i stk. 1-3 være til skade for efterforskningen eller til skade for efterforskningen i en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan danne grundlag for et indgreb i meddelelseshemmeligheden, eller taler hensynet til beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder eller omstændighederne i øvrigt imod underretning, kan retten efter begæring fra politiet beslutte, at underretning skal undlades eller udsættes i et nærmere fastsat tidsrum, der kan forlænges ved senere beslutning.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 791 a, stk. 8, 2. pkt., så reglerne i retsplejelovens §§ 783-785, § 788, stk. 3, samt § 791 ikke finder anvendelse på politiets registrering af en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat efter § 791 a, stk. 5, nr. 2. Samtidig foreslås der indsat et nyt 3. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, hvorefter § 788, stk. 1, det foreslåede § 788, stk. 2, nr. 4, i retsplejeloven, og § 788, stk. 4, 1. pkt., finder anvendelse på politiets registrering af en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat efter § 791 a, stk. 5, nr. 2. Dog sådan at underretning efter retsplejelovens § 788, stk. 1, i disse tilfælde gives af politiet, ligesom kompetencen til at træffe beslutning om at undlade eller udsætte underretning i et nærmere fastsat tidsrum efter § 788, stk. 4, i disse tilfælde tilkommer politiet, jf. dog 4. pkt. Det foreslås endelig at indsætte et nyt 4. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, hvorefter reglerne i lovens §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 4, og § 788, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse, hvis politiet

med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat skal tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over.

Det foreslåede 3. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, vil indebære, at politiet kan registrere en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat, jf. § 791 a, stk. 5, nr. 2, uden retskendelse efter retsplejelovens § 783, ligesom der ikke skal beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører, efter § 784, forudsat at placeringen eller monteringen af en gps eller et andet lignende apparat ikke sker i boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller på eller i andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over.

Indgrebet vil fortsat være betinget af, at det må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskravet), og at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover (kriminalitetskravet).

Samtidig vil der – i lighed med politiets observation, jf. § 791 a, stk. 1, og øvrig teleobservation, jf. § 791 a, stk. 5, nr. 1 – fortsat gælde en almindelig proportionalitetsregel i relation til indgrebet. Indgrebet må derfor ikke foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, vil være et uforholdsmæssigt indgreb.

Ligeledes skal der fortsat ske efterfølgende underretning, hvis politiet har iværksat registrering af en mistænks eller anden persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat efter § 791 a, stk. 5, nr. 2. Underretningen, der i dag gives af retten, jf. retsplejelovens § 788, stk. 3, 1. pkt., vil dog skulle gives af politiet, da der som følge af ophævelse af kravet om retskendelse ikke vil ske involvering af domstolene. Tilsvarende vil kompetencen til at undlade eller udsætte underretning i et nærmere fastsat tidsrum, som i dag tilkommer retten, jf. retsplejelovens § 788, stk. 4, 1. pkt., i disse tilfælde tilkomme politiet.

Det foreslåede 4. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, vil indebære, at den gældende retstilstand, herunder kravet om, at der som udgangspunkt skal ske indhentelse af forudgående retskendelse, opretholdes for så vidt angår de tilfælde, hvor politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat skal tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over.

Afgrænsningen af, i hvilke tilfælde politiet selv kan træffe afgørelse om placering eller montering af gps eller et andet lignende apparat, er baseret på princippet i retsplejelovens § 796, stk. 1 og 2, jf. § 793, stk. 1, hvorefter politiet kan træffe afgørelse om ransagning af ikke-aflåste genstande samt lokaliteter uden for husrum, som en mistænkt har rådighed over, mens afgørelse om ransagning i andre tilfælde træffes ved rettens kendelse. Begreberne ”boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande” og ”andre genstande eller lokaliteter uden for husrum”, skal således forstås i overensstemmelse med de tilsvarende begreber i retsplejelovens § 793, stk. 1. Politiet vil dermed skulle gå frem efter det foreslåede 4. pkt., hvis det f.eks. er nødvendigt at bryde ind i en bil for at anbringe udstyr, eller hvis det er nødvendigt at bryde ind i en garage for at anbringe udstyr på en bil.

Der vil kunne opstå situationer, hvor politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat har behov for at tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, uden at skulle afvente retskendelse. Det foreslås på den baggrund, at politiet i tilfælde, hvor indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, fortsat skal kunne træffe beslutning om at foretage indgrebet med efterfølgende forelæggelse af indgrebet for retten til godkendelse, jf. retsplejelovens § 783, stk. 4.

Det foreslåede 4. pkt. i retsplejelovens § 791 a, stk. 8, indebærer endvidere, at retten fortsat i de tilfælde, hvor der skal indhentes retskendelse, vil skulle beskikke en indgrebsadvokat for den person, indgrebet vedrører, jf. retsplejelovens §§ 784 og 785.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 791 a, stk. 5 eller stk. 8, eller af den gældende retstilstand i forhold til politiets indgreb i øvrigt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Efter retsplejelovens § 791 d, stk. 1, kan der ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i (terrorisme), 119 (vold og trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste) eller 119 a (chikane mod personer i offentlig tjeneste).

Ved »blokering« forstås en ordning, der er rettet mod danske internetudbydere med henblik på direkte DNS-blokering

fra udbyderens side af hjemmesider med ulovligt materiale. DNS-blokering medfører, at forsøg på at opnå adgang til siden automatisk afvises af internetudbyderen. Det er dog muligt at omgå en blokering af en hjemmeside for en person med en vis teknisk indsigt.

Kravet om, at der skal være »grund til at antage«, skal forstås i overensstemmelse med det tilsvarende udtryk i retsplejelovens §§ 803 og 804 om beslaglæggelse over for ikke-mistænkte og edition, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 192 som fremsat, side 32.

Kravet om, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i, 119 eller 119 a indebærer, at siden skal indeholde tekst, video eller lyd mv., der udgør en sådan overtrædelse, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 192 som fremsat, side 32.

Efter § 791 d, stk. 2, træffes afgørelse om blokering af en hjemmeside af retten ved kendelse efter politiets begæring. I kendelsen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Blokering må ikke foretages, såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og den ulempe, som indgrebet må antages at medføre, jf. bestemmelsens stk. 3.

Det påhviler udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og administratorer af internetdomæner at bistå politiet ved gennemførelsen af kendelser efter stk. 2. Afviser udbyderen eller administratoren uden lovlige grund at bistå politiet, finder bestemmelsen i retsplejelovens § 178 tilsvarende anvendelse, jf. bestemmelsens stk. 4.

Fremsætter den, mod hvem indgrebet retter sig, anmodning herom, skal politiet snarest muligt forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet skal opretholdes, jf. bestemmelsens stk. 5.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 791 d, stk. 1, indsættes en henvisning til straffelovens § 263, stk. 1 (uberettiget adgang til et datasystem), § 263 a (udbredelse af adgang til et datasystem), § 264 d, stk. 2 (uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende private forhold under særligt skærpende omstændigheder), §§ 279 og 300 a (hhv. forsættelig og groft uagtsomt bedrageri), 279 a (databedrageri), 281 (afpresning), 290 (hæleri), 290 a (hvidvask) eller 301 (uberettiget anvendelse af betalingsoplysninger).

Forslaget indebærer, at der på samme måde som for hjemmesider, hvorfra der begås overtrædelser af straffelovens §§ 114-114 i (terrorisme), 119 (vold og trusler om vold mod personer i offentlig tjeneste) eller 119 a (chikane mod

personer i offentlig tjeneste) fremover efter en konkret vurdering vil kunne ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 1, § 263 a, § 264 d, stk. 2, §§ 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301.

Vurderingen af, om der er »grund til at antage«, at der fra hjemmesiden begås en af de pågældende straffelovsovertrædelser, skal foretages ud fra sagens samlede omstændigheder, herunder fremtoningen af domænenavnet og hjemmesiden. Det kan i den forbindelse bl.a. indgå, om domænenavnet eller hjemmesidens titel har stor lighed med en hjemmeside for en myndighed, organisation, concessioneret virksomhed eller lignende, og om besøgende på hjemmesiden opfordres til at indtaste NemID-oplysninger, cpr-nummer og/eller kreditkortoplysninger. Andre oplysninger på hjemmesiden kan ligeledes indgå i vurderingen, herunder forkert/falsk cvr-nummer og kontaktoplysninger, der henviser til forkerte/falske adresser mv. Det kan ligeledes indgå, om besøgende opfordres til at rette henvendelse via f.eks. e-mail eller telefon til kontaktoplysninger, der er falske eller har stor lighed med en dansk myndigheds kontaktoplysninger.

Registreringen af et domænenavn vil ikke i sig selv give grund til at antage, at der begås en af de pågældende lovovertrædelser, idet registreringen ikke nødvendigvis vil være strafbar. Det forudsættes, at hjemmesiden har et indhold i form af lyd, tekst, video, links, tekniske indretninger eller lignende, der udgør en overtrædelse af de pågældende bestemmelser. Domænenavnet vil dog som nævnt ovenfor indgå som et moment i den samlede vurdering.

Kravet om, at der fra hjemmesiden begås en af de pågældende lovovertrædelser, indebærer, at hjemmesiden på blokeringsstidspunktet skal have et indhold, der udgør en overtrædelse. Blokering vil dermed ikke kunne ske med henvisning til, at tidligere indhold på hjemmesiden, som nu er fjernet, udgjorde en overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 1, § 263 a, § 264 d, stk. 2, §§ 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301.

Der vil i medfør af retsplejelovens § 791 d, stk. 3, skulle foretages en proportionalitetsafvejning inden, der træffes afgørelse om blokering, og blokering må således ikke foretages, såfremt indgrebet står i misforhold til sagens betydning og den ulempe, som indgrebet må antages at medføre.

Det skal bl.a. indgå i vurderingen, at det på nuværende tidspunkt alene er teknisk muligt ved hjælp af DNS-blokering at blokere en hel hjemmeside, også selvom det kun er en del af indholdet på hjemmesiden, der udgør en lovovertrædelse. Det skal derfor indgå i vurderingen, om det efter en konkret vurdering vil være for indgribende at blokere en hel hjemmeside, hvis det kun er en lille del af indholdet

på siden, der er ulovligt. Det vil f.eks. ikke i dag være teknisk muligt alene at DNS-blokere en profil på et socialt medie. Med en DNS-blokering er det således kun på nuværende tidspunkt muligt at blokere hele det sociale medie, hvilket generelt må antages at være et disproportionalt indgreb. Tilsvarende må det i almindelighed antages at være et disproportionalt indgreb at blokere en hel hjemmeside, hvis der i et kommentarspor eller lignende er linket til en hjemmeside, hvorfra der udsendes phishing-kampagner eller videregives indhold i strid med straffelovens § 264 d, stk. 2. Det skal indgå i vurderingen, om den hjemmeside, det overvejes at blokere, må antages at være oprettet med det formål at begå en af de omfattede straffelovsovertrædelser, eller om der må antages at være tale om en hjemmeside med et legitimt formål, som af tredjemand forsøges anvendt til at begå en af de omfattede straffelovsovertrædelser. I den forbindelse kan det indgå i vurderingen, om ejeren af hjemmesiden trods henvendelse fra politiet ikke fjerner indhold på undersider eller i kommentarspor eller lignende, hvor der f.eks. er linket til en hjemmeside, hvorfra der udsendes phishing-kampagner, eller hvorpå der findes indhold, som udgør en overtrædelse af straffelovens § 264 d, stk. 2.

Det skal endvidere indgå i vurderingen, om der er grundlag for at antage, at en phishing-kampagne alene kan nå ud til et meget begrænset antal potentielle ofre, eller at der alene er risiko for, at de pågældende bliver franarret et meget lille beløb.

Yderligere skal grovheden af den straffelovsovertrædelse, der antages at blive begået fra hjemmesiden, inddrages i proportionalitetsafvejningen.

Reglerne om beslaglæggelse i retsplejelovens kapitel 74 vil – som det er tilfældet med de nuværende regler – blive opretholdt ved siden af den foreslåede udvidelse af blokeringsbestemmelsen. Det vil således fortsat være muligt for politiet at beslaglægge hjemmesider efter reglerne i retsplejelovens kapitel 74. Eftersom det på nuværende tidspunkt alene er teknisk muligt ved hjælp af en DNS-blokering at blokere en hel hjemmeside, vil der kunne være tilfælde, hvor de foreslåede regler om blokering ikke vil kunne finde anvendelse som følge af kravet om proportionalitet i retsplejelovens § 791 d, stk. 3, men hvor det efter en konkret vurdering kan være proportionalt at gå frem efter reglerne om beslaglæggelse i retsplejelovens kapitel 74, eftersom det er muligt alene at beslaglægge bestemte dokumenter på hjemmesiden og ikke hele hjemmesiden. Reglerne om beslaglæggelse forudsættes således anvendt, når denne fremgangsmåde vurderes praktisk anvendelig.

Der foreslås ingen ændringer i betingelserne og fremgangsmåden for at kunne blokere en hjemmeside, jf. dog den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 791 d, stk. 6. Politiet skal dermed i overensstemmelse med gældende ret bl.a. hurtigst muligt foranledige, at en blokering fjernes, hvis politiet bliver bekendt med, at grundlaget for en kendelse

om blokering ikke længere er til stede, ligesom politiet ved blokering forudsættes at foretage underretning af den, som indgrebet retter sig mod, jf. pkt. 2.1.1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Efter retsplejelovens § 791 d, stk. 1, kan der ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i, 119 eller 119 a.

Efter § 791 d, stk. 2, træffes afgørelse om blokering af en hjemmeside af retten ved kendelse efter politiets begæring. I kendelsen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Det påhviler udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og administratorer af internetdomæner at bistå politiet ved gennemførelsen af kendelser efter stk. 2. Afviser udbyderen eller administratoren uden lovlig grund at bistå politiet, finder bestemmelsen i retsplejelovens § 178 tilsvarende anvendelse, jf. bestemmelsens stk. 4.

Med lovforslagets § 2, nr. 10, foreslås der indsat et nyt stk. 6 i retsplejelovens § 791 d, hvorefter politiet kan træffe beslutning om blokering, såfremt øjemedet med blokeringen efter det foreslåede stk. 1 vedrørende straffelovens § 263, stk. 1, §§ 263 a, 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301, ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes.

Det foreslås på den baggrund, at retsplejelovens § 791 d, stk. 4, ændres, sådan at det også i de tilfælde, hvor politiet træffer beslutning om blokering på øjemedet, påhviler udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og administratorer af internetdomæner at bistå politiet ved gennemførelsen af blokeringen. Henset til at politiets beslutning om blokering vil blive truffet efter den foreslåede § 791 d, stk. 6, udgår henvisningen til bestemmelsens stk. 2.

Til nr. 10

Efter retsplejelovens § 791 d, stk. 1, kan der ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i, 119 eller 119 a.

Efter § 791 d, stk. 2, træffes afgørelse om blokering af en hjemmeside af retten ved kendelse efter politiets begæring. I kendelsen anføres de konkrete omstændigheder i

sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for indgrebet er opfyldt. Kendelsen kan til enhver tid omgøres.

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 6* i retsplejelovens § 791 d, hvorefter politiet kan træffe beslutning om blokering, såfremt øjemedet med blokeringen efter den foreslåede *stk. 1* vedrørende straffelovens § 263, *stk. 1*, §§ 263 a, 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301 ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes.

Forslaget indebærer, at politiet vil kunne iværksætte indgrebet ud fra en øjemedsbetragtning, hvis der er en grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens § 263, *stk. 1*, §§ 263 a, 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301, og øjemedet ville forspildes, såfremt retskendelse skulle afventes.

Det vil bero på en konkret vurdering, om indgrebets øjemed ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes.

Bestemmelsen vil dog særlig være relevant i tilfælde, hvor politiet kan konstatere, at en phishing-kampagne er nået ud til en stor personkreds, eller hvor der er tale om falske myndighedssider, hvor de besøgende anmodes om at indtaste MitID eller kreditkortoplysninger.

Det foreslås, at politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse vil skulle forelægge sagen for retten. Retten skal ved kendelse afgøre, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Rigsadvokaten. Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.

Det bemærkes, at det ved beslutninger om blokering på øjemed i første række vil være overladt til politiet at foretage den fornødne proportionalitetsafvejning, jf. retsplejelovens § 791 d, *stk. 3*, og bemærkningerne til § 2, nr. 7. Det vil i afvejningen skulle indgå, at indgrebet i disse tilfælde foretages uden forudgående forelæggelse for domstolene.

Også i tilfælde hvor politiet træffer beslutning om blokering på øjemedet, skal politiet hurtigst muligt foranledige, at en blokering fjernes, hvis politiet bliver bekendt med, at grundlaget for en kendelse om blokering ikke længere er til stede, ligesom politiet ved blokering forudsættes at foretage underretning af den, som indgrebet retter sig mod, jf. pkt. 2.1.1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Retsplejelovens kapitel 75 a om andre efterforskningskridt indeholder regler for politiets mulighed for at offentliggøre fotos af en formodet gerningsperson.

Efter retsplejelovens § 818, *stk. 1*, må politiet kun offentliggøre signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at fastlægge identiteten af en formodet gerningsmand, såfremt 1) den pågældende med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse, der er undergivet offentlig påtale, og 2) offentliggørelsen må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, herunder for fastlæggelsen af den pågældendes identitet, eller for at forebygge yderligere lovovertrædelse.

Offentliggørelse af et fotografi af den formodede gerningsmand må kun finde sted, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende har begået en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, jf. bestemmelsens *stk. 2*.

Efter bestemmelsens *stk. 3* må offentliggørelse som nævnt i *stk. 1* og *2* dog ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelser og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Afgørelse om offentliggørelse som nævnt i *stk. 1* og *2* træffes af politiet, jf. bestemmelsens *stk. 4*.

Det følger af retsplejelovens § 819, *stk. 1*, at hvis der er særligt bestyrket mistanke om, at en person, hvis identitet er politiet bekendt, har begået en lovovertrædelse, der efter loven kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, kan politiet efterlyse den pågældende gennem presse, radio, fjernsyn eller ved anden form for offentlig efterlysning, såfremt dette må antages at være af afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Ved efterlysning som nævnt i *stk. 1* kan der gives oplysninger om den påsigtede kriminalitet og om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl. Ved efterlysningen kan der tillige ske offentliggørelse af et fotografi af den pågældende, jf. bestemmelsens *stk. 2*.

Efterlysning må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelser og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. bestemmelsens *stk. 3*. Afgørelse om efterlysning træffes af politiet, jf. bestemmelsens *stk. 4*.

Retsplejeloven indeholder ikke i dag regler om offentliggørelse af fotos mv. af en formodet gerningsperson med henblik på at identificere vidner til en forbrydelse.

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i retsplejelovens § 820, stk. 1, om, at politiet, hvis der er en særligt bestyrket mistanke om, at en person, hvis identitet er politiet bekendt, har begået en lovovertrædelse, der efter denne lov kan medføre fængsel i 6 år eller derover, kan offentliggøre et fotografi, et signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at identificere den pågældende, i presse, radio, fjernsyn eller anden form for medie, med henblik på at identificere vidner, såfremt vidnernes forklaringer må antages at være af afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Forslaget indebærer, at politiets mulighed for at offentliggøre et fotografi, et signalement eller andre oplysninger, som er egnede til at fastlægge identiteten på en formodet gerningsperson, udvides til at omfatte sager, hvor offentliggørelsen har til formål at finde frem til den angiveligt forurettede eller andre vidner til den påsigtede kriminalitet. Offentliggørelse vil således kunne ske, selvom politiet er bekendt med vedkommendes identitet og opholdssted.

Oplysninger, der er »egne til at fastlægge identiteten«, omfatter bl.a. oplysninger om alder, højde, særlige kendetegn mv. De såkaldte fantombilleder – dvs. billeder, der er konstrueret af politiet på baggrund af oplysninger fra vidner – vil også være omfattet af reguleringen. Oplysningerne kan også angå en bil af et bestemt mærke, som den formodede gerningsperson sættes i forbindelse med, oplysninger om gerningspersonens »modus operandi« (fremgangsmåde) eller lignende.

Kravet om, at der skal foreligge en »særligt bestyrket mistanke«, indebærer, at der skal være en meget høj grad af sandsynlighed for, at vedkommende er skyldig i en lovovertrædelse, der kan medføre straf i 6 år eller derover.

Kravet om, at vidnets forklaring skal være af »afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge nye lovovertrædelser«, indebærer bl.a., at indgrebet kun må anvendes, hvis de øvrige oplysninger i sagen ikke er tilstrækkeligt til at kunne fastslå, om der er begået en forbrydelse, og det vurderes, at vidnet vil kunne bidrage med yderligere oplysninger til brug herfor.

Det kan f.eks. været tilfældet, hvis politiet har fundet videomateriale på den formodede gerningspersons telefon af en potentiel overtrædelse af straffelovens § 216, hvor det er afgørende at høre forklaringen fra den person, som optræder på videoen.

Det foreslås i § 820, stk. 2, at politiet ved offentliggørelsen af fotografier som nævnt i stk. 1, vil kunne give oplysninger om den påsigtede kriminalitet og om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl.

Bestemmelsen indebærer, at politiet samtidig med offentliggørelsen af et fotografi vil kunne give oplysninger om kriminalitet, som den pågældende er mistænkt for at have begået samt oplysninger om vedkommendes navn, stilling og bopæl.

Politiet vil skulle foretage en konkret vurdering af, hvor mange oplysninger det er nødvendigt at offentliggøre for at kunne identificere potentielle vidner.

Det forudsættes i den forbindelse, at det i størstedelen af tilfældene vil være tilstrækkeligt at offentliggøre et fotografi i kombination med oplysninger om den påsigtede kriminalitet, således at det alene vil være relevant at offentliggøre oplysninger om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl, hvis der foreligger særlige omstændigheder.

Det foreslås i § 820, stk. 3, at offentliggørelse som nævnt i stk. 1, ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Forslaget indebærer, at der vil skulle foretages en proportionalitetsvurdering, inden politiet beslutter at offentliggøre signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at identificere vedkommende, eller et fotografi af den formodede gerningsperson.

Offentliggørelse må således ikke foretages, hvis mindre indgribende foranstaltninger er tilstrækkelige til at kunne identificere angivelige vidner. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis politiet gennem offentliggørelse af oplysninger om forbrydelsens karakter eller gerningsstedet vil kunne finde frem til de angivelige vidner. På tilsvarende vis skal det indgå i vurderingen, om det vil være tilstrækkeligt at offentliggøre navn, stilling eller bopæl på den formodede gerningsperson. Endvidere skal det indgå, om det vil være tilstrækkeligt at foretage offentliggørelse i en snævrere kreds, f.eks. hvis der er grund til at antage, at de relevante vidner har tilknytning til en bestemt forening eller lignende. Yderligere forudsættes det, at politiet ikke vil foretage offentliggørelse, såfremt der ikke er en vis sandsynlighed for, at det vil kunne medvirke til at identificere vidner. Dette vil eksempelvis ikke være tilfældet, såfremt politiet har en stærk formodning for, at de relevante vidner ikke længere befinder sig i Danmark.

Det foreslås i § 820, stk. 4, at politiet træffer afgørelse om offentliggørelse.

Forslaget indebærer, at politiet vil kunne beslutte at offentliggøre et fotografi af den formodede gerningsperson uden forudgående retskendelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Det følger af færdselslovens § 118 c, stk. 1, at for overtrædelser af §§ 42 og 43 eller anden hastighedsgrænse fastsat ved færdselstavler eller anden afmærkning konstateret ved hastighedskontrol, hvor køretøjet ikke bringes til standsning (automatisk trafikkontrol), som ikke kan medføre frakendelse af førerretten eller kørselsforbud efter kapitel 18, og som ikke er omfattet af § 125, stk. 2, nr. 5, pålægges ejeren (brugeren) af køretøjet bødeansvar efter § 118, stk. 1-3, selv om den pågældende ikke var fører, og selv om overtrædelserne ikke kan tilregnes den pågældende som forsætlig eller uagtsom.

Bestemmelsen, der indebærer et såkaldt betinget objektivi- t ejers ansvar, omfatter alene hastighedsovertrædelser, der er konstateret ved automatisk trafikkontrol (ATK), og hvor hastighedsovertrædelserne er på højst 30 pct.

I medfør af § 118 c, stk. 6, kan der pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

For så vidt angår enkeltmandsvirksomheder indebærer henvisningen til straffelovens kapitel 5, at et bødesvar efter færdselslovens § 118 c, stk. 1, kan pålægges større enkeltmandsvirksomheder, hvorimod bødeansvaret skal pålægges virksomhedsejeren personligt, hvis der er tale om en mindre enkeltmandsvirksomhed.

Det foreslås, at der i færdselslovens § 118 c, stk. 6, indsættes et nyt 2. pkt., hvoraf det fremgår, at der uanset straffelovens § 26, stk. 2, kan pålægges enkeltmandsvirksomheder strafansvar efter reglerne i straffelovens §§ 25 og 27 uanset virksomhedens størrelse og organisation.

Den foreslåede bestemmelse vil indebære en fravigelse af straffelovens § 26, stk. 2, idet størrelsen på enkeltmandsvirksomheden i de omhandlede tilfælde ikke vil være afgørende for, om virksomheden vil kunne pålægges strafansvar i medfør af færdselslovens § 118 c.

Den foreslåede bestemmelse vil således have den betydning for mindre enkeltmandsvirksomheder, at et bødeansvar efter § 118 c, stk. 1, vil kunne pålægges virksomheden, i modsætning til de gældende regler, hvor strafansvaret skal pålægges virksomhedsejeren personligt.

Den foreslåede bestemmelse medfører ikke ændringer af

de materielle betingelser for pålæggelse af bødeansvar i færdselslovens § 118 c, stk. 1-3, og stk. 5, ligesom den foreslåede bestemmelse ikke medfører ændringer af § 118 c, stk. 4, og stk. 7-9.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

Det følger af hjemrejselovens § 14, stk. 1, at en udlænding kan varetægtsfængsles, når der er bestemte grunde til at anse varetægtsfængsling for nødvendig for at sikre udlændingens tilstedeværelse under sagen og under eventuel appel, indtil den pågældende kan udsendes som følge af en eventuel beslutning om udvisning, og mindst en af følgende betingelser er opfyldt: 1) udlændingen ikke har fast bopæl her i landet, og der er begrundet mistanke om, at udlændingen har begået en lovovertrædelse, der kan medføre udvisning ved dom, eller 2) udlændingen er indrejst i strid med et indrejseforbud.

Det følger af hjemrejselovens § 14, stk. 2, at en udlænding, som har indgivet ansøgning om opholdstilladelse i medfør af udlændingelovens § 7, og som er udvist ved endelig dom efter udlændingelovens §§ 22-24, kan varetægtsfængsles med henblik på at sikre asylansøgerens udsendelse som følge af beslutningen om udvisning.

I medfør af hjemrejselovens § 14, stk. 3, 1. pkt., finder retsplejelovens bestemmelser om varetægtsfængsling og foranstaltninger, der træder i stedet herfor, i øvrigt anvendelse.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 4 i hjemrejselovens § 14, som fastslår, at retten kan bestemme, at en udlænding deltager i et retsmøde efter § 14, stk. 1 eller 2, om varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70 alene med henblik på udsendelse som følge af beslutning ved endelig dom om udvisning ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Forslaget indebærer, at en udlænding fremover vil skulle deltage i det retsmøde, hvor der efter dom og endt afsoning første gang tages stilling til, om betingelserne for varetægtsfængsling efter hjemrejselovens § 14, stk. 1 eller 2, er opfyldt, ved anvendelse af telekommunikation med billede.

Det vil dog være en betingelse, at retten henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder finder det ubetænkeligt at anvende telekommunikation med billede.

Den foreslåede bestemmelse omfatter ikke efterfølgende retsmøder, hvor der skal tages stilling til fristen for varetægtsfængslingen, da retsplejelovens § 748 b i medfør af hjemrejselovens § 14, stk. 3, 1. pkt., allerede finder anvendelse på disse retsmøder.

Det følger således af retsplejelovens § 748 b, stk. 1, 1. pkt., at retten kan bestemme, at en sigtet, der er undergivet varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70, deltager i et retsmøde om forlængelse af fristen for varetægtsfængslingen eller foranstaltningen ved anvendelse af telekommunikation med billede (herefter videokommunikation), når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Dette gælder dog bl.a. ikke for retsmøder, hvor der første gang skal tages stilling til varetægtsfængsling, jf. retsplejelovens § 748 b, stk. 1., 2. pkt.

Det er efter forslaget ikke en betingelse, at udlændingen giver sit samtykke til deltagelse i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede. Retten kan således træffe bestemmelse om en sådan deltagelse, selv om udlændingen ønsker at være personligt til stede, og selv om en sådan personlig tilstedeværelse ved retsmødet ikke vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.

Udlændingens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede kan alene ske, når det er ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder. Dette vil bero på en konkret helhedsvurdering. I denne vurdering bør bl.a. udlændingens og den beskikkede advokats begrundelse for et ønske om udlændingens personlige deltagelse indgå.

Udlændingens deltagelse ved anvendelse af telekommunikation med billede vil som udgangspunkt forudsætte, at der inden retsmødet er beskikket en advokat for udlændingen.

Det foreslås herudover, at der indsættes et nyt *stk. 5* i hjemrejselovens § 14, hvorefter den beskikkede advokat, såfremt en udlænding deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, jf. det foreslåede *stk. 4*, skal deltage i retsmødet på samme sted som udlændingen, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at den beskikkede advokat i stedet møder frem i retten eller deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end udlændingen.

Den beskikkede advokat vil i disse tilfælde således kunne deltage i retsmødet 1) via videokommunikation fra samme sted som udlændingen, 2) ved at møde frem i retten eller 3) via videokommunikation fra et andet sted end udlændingen.

Endvidere foreslås det, at der indsættes et nyt *stk. 6* i hjem-

rejselovens § 14, hvorefter anklageren, såfremt en udlænding deltager i et retsmøde om varetægtsfængsling efter § 14, stk. 1 eller 2, ved anvendelse af telekommunikation med billede, deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet.

De foreslåede bestemmelser i *stk. 5* og *6* om henholdsvis den beskikkede advokats og anklagerens deltagelse via videokommunikation i et retsmøde om varetægtsfængsling efter § 14, stk. 1 eller 2, svarer i det væsentlige til reglerne i retsplejelovens § 748 b, stk. 2 og 3.

Den beskikkede advokat vil som udgangspunkt altid skulle møde frem i retten, hvis udlændingen er til stede i retten. Hvis udlændingen deltager via videokommunikation, vil advokaten alene kunne deltage fra et andet sted end udlændingen, hvis retten finder det ubetænkeligt. Det vil bero på en konkret helhedsvurdering, om det vil være ubetænkeligt, at advokaten deltager fra et andet sted end udlændingen.

Det er dog en forudsætning for, at udlændingens advokat kan deltage i retsmødet via videokommunikation fra et andet sted end udlændingen, at udlændingen og den beskikkede advokat har adgang til direkte og fortrolig kommunikation med hinanden. Herudover må udlændingens og advokatens ønsker om advokatens placering indgå med betydelig vægt.

Hvis udlændingen og advokaten ikke deltager i retsmødet fra samme sted, bør retten ved retsmødets begyndelse vejlede udlændingen om muligheden for at få en pause med henblik på drøftelser med sin advokat. Den direkte og fortrolige kommunikation mellem udlændingen og advokaten må i sådanne situationer således sikres ved særlige foranstaltninger, f.eks. ved at de begge får mulighed for at gå til et tilstødende lokale og derfra tale uforstyrret sammen via en særskilt og ikke overvåget telefon- eller videoforbindelse. Udlændingen og advokaten skal endvidere have mulighed for at udveksle dokumenter i fortrolighed, f.eks. via en opsætning af videoudstyr der tillader dokumentfremvisning.

Den foreslåede bestemmelse i *stk. 6* indebærer, at såfremt udlændingen deltager i retsmødet via videokommunikation, vil den mødende anklager på samme vis kunne deltage i retsmødet via videokommunikation, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet, f.eks. fordi retten i en konkret sag finder, at det er betænkeligt, at anklageren deltager i retsmødet via videokommunikation. Dette vil, som ved vurderingen efter retsplejelovens § 748 b, stk. 2, bero på en konkret helhedsvurdering, om det undtagelsesvist er betænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1

Det følger af politilovens § 3, 1. pkt., at politiet uden for de tilfælde, hvor indgreb er hjemlet i anden lovgivning, alene kan foretage indgreb over for borgerne i det omfang, det følger af bestemmelserne i lovens kapitel 3. Politiloven hjemler således en række indgreb, som politiet kan foretage over for borgerne som led i politiets opgavevaretagelse i forbindelse med orden og sikkerhed (§§ 4-6 b), offentlige forsamlinger og opløb (§§ 7-9) og svage og udsatte persongrupper (§§ 10-13).

Politiet har ikke efter gældende ret mulighed for at foretage stikprøvevis undersøgelse af en person, der ikke er mistænkt for en forbrydelse, og dennes ejendele med henblik på at undersøge for besiddelse af eksplosivstoffer.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i § 5 a i politiloven.

Det følger af det foreslåede § 5 a, stk. 1, at politiet på steder, hvor der efter lov om knive og blankvåben m.v. § 1 gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande med henblik på at kontrollere, om vedkommende er i besiddelse af eksplosivstoffer.

Efter det foreslåede § 5 a, stk. 2, kan besigtigelse og undersøgelse som nævnt i stk. 1 ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.

Det følger af det foreslåede § 5 a, stk. 3, 1. pkt., at beslutningen om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 træffes af politidirektøren eller den, som denne bemyndiger hertil.

Efter det foreslåede § 5 a, stk. 3, 2. pkt., skal beslutningen være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for.

Det følger af det foreslåede § 5 a, stk. 4, at politiet vil kunne tilbageholde en person, der undersøges i medfør af stk. 1, i det tidsrum, der er nødvendigt til gennemførelse af undersøgelsen.

Beslutningen om stikprøvekontrol efter den foreslåede § 5 a, stk. 3, 1. pkt., er undergivet de samme betingelser som beslutningen om visitation mv. efter politilovens § 6, stk. 3, jf. pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede § 5 a betyder således, at politiet ved visitationszoner, som etableres efter den foreslåede § 5 a, stk. 3, uden mistankegrundlag og uden samtykke hertil kan foretage stikprøvekontrol af, om en person er i besiddelse af eller har været i kontakt med eksplosivstoffer.

Med bestemmelsen vil politiet kunne anvende særligt prøvetagningsudstyr til brug for undersøgelsen, herunder såkaldte "swipes" bestående af en serviet, vatpind eller lignende, der kan teste for eksplosivstoffer på personer, disse personers tøj og andre genstande. Dette prøvetagningsudstyr vil give politiet mulighed for at få en hurtig indikation af besiddelse af eksplosivstoffer.

Politiet vil således efter den foreslåede bestemmelse kunne aftørre en persons legeme samt tøj, som den pågældende er iført. Der vil endvidere være adgang til at aftørre andet tøj og genstande, herunder køretøjer, der befinder sig på det sted, der undersøges. Politiet kan således med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eksplosivstoffer, undersøge og aftørre f.eks. tasker, kufferter og biler, som personer, der befinder sig på stedet, er i besiddelse af. Fsva. indgrebets intensitet vurderes den besigtigelse eller undersøgelse, der vil kunne foretages i medfør af den foreslåede § 5 a at kunne sidestilles med den besigtigelse og undersøgelser, der kan foretages i medfør af politilovens § 6.

Betingelserne i § 5 a, stk. 2, skal forstås i overensstemmelse med betingelserne efter politilovens § 6, stk. 2, jf. pkt. 2.4.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Politiet vil efter den foreslåede § 5 a, stk. 4, således kunne tilbageholde en person, hvis tøj og andre genstande er blevet aftørret, indtil der efter få minutter foreligger et prøvesvar på, hvorvidt der er udslag for eksplosivstoffer. Bestemmelsen giver derimod ikke politiet adgang til at indbringe personer til prøveafgivelse eller undersøgelser på f.eks. en politistation eller til at tilbageholde den pågældende, indtil særligt prøvetagningsudstyr kommer til stede. Det bemærkes, at denne adgang går videre end politiets beføjelser i forbindelse med visitation for våben efter politilovens § 6, hvilket hænger sammen med, at der i forbindelse med stikprøvekontroller for eksplosivstoffer – modsat ved visitation for våben – er behov for at afvente prøvesvaret på, hvorvidt der er udslag for eksplosivstoffer.

Besigtigelse og undersøgelse efter bestemmelsen kan ske med henblik på at kontrollere, om nogen på steder, hvor der efter knivloven gælder forbud mod at besidde eller bære knive mv., besidder eksplosivstoffer. Formålet skal således være at undersøge, om nogen besidder eksplosivstoffer. Der kan ikke efter bestemmelsen foretages visitation mv. med henblik på at undersøge, om nogen f.eks. er i besiddelse af ulovlige euforiserende stoffer eller redskaber, som kan anvendes ved indbrud. Visitationer med dette formål vil skulle

ske under iagttagelse af retsplejelovens bestemmelser om legemsbesigtigelse mv.

Adgangen til at foretage besigtigelse efter den foreslåede bestemmelse vil være afgrænset til offentligt tilgængelige steder, uddannelsessteder, i ungdomsklubber, fritidsordninger og lignende, sådan som disse begreber anvendes i knivlovens § 1. Der vil således ikke kunne foretages besigtigelse eller undersøgelse efter den foreslåede bestemmelse i boliger, private garager eller andre steder, hvor det ikke er forbudt at besidde eller bære knive mv.

Da der er tale om et politimæssigt indgreb uden for straffeprocessen, indebærer politiets besigtigelse efter den foreslåede bestemmelse ikke, at den, der besigtiges, herved får status som sigtet. Findes der imidlertid under besigtigelsen ulovlige eksplosivstoffer, der kan danne grundlag for sigtelse for et strafbart forhold, vil de straffeprocessuelle regler herefter skulle anvendes, herunder retsplejelovens regler om sigtede personers rettigheder og om beslaglæggelse mv.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til nr. 1

Det følger af § 1, 3. pkt., i lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (ungdomskriminalitetsloven), at barnets eller den unges synspunkter altid skal inddrages med passende vægt i overensstemmelse med, alder og modenhed.

Det foreslås, at »« i ungdomskriminalitetslovens § 1, 3. pkt., udgår. Der er alene tale om en justering af sproglig karakter, som ikke ændrer på gældende ret.

Til nr. 2

Det fremgår af ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, at loven finder anvendelse for unge i alderen 15 til 17 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet (nr. 1) eller idømt fængselsstraf for anden alvorlig kriminalitet ved overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet (nr. 2).

Det fremgår af ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 2, at loven finder anvendelse for børn i alderen 10 til 14 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er mistænkt for personfarlig kriminalitet (nr. 1) eller mistænkt for anden alvorlig kriminalitet ved

overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, og som samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet (nr. 2).

Bestemmelsen indeholder således et alderskriterium, et opholdskriterium og et kriminalitetskriterium. Særligt for så vidt angår anden alvorlig kriminalitet omfattet af § 2, stk. 1, nr. 2, og stk. 2, nr. 2, kræves det endvidere, at barnet eller den unge vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet.

Ved personfarlig kriminalitet forstås i denne sammenhæng overtrædelser af bestemmelser i straffelovens kapitel 25 om forbrydelser mod liv og legeme, straffelovens kapitel 26 om forbrydelser mod den personlige frihed, straffelovens § 119 om vold og trusler mod en person i offentlig tjeneste eller hverv, § 123 om vidnetrusler, § 180 om ildspåsættelse under skærpende omstændigheder, seksualforbrydelser omfattet af §§ 216-225, § 266 om trusler, § 281 om afpresning og § 288 om røveri, jf. nærmere Folketingstidende 2018-19, 1. samling, A, L 84 som fremsat, side 57.

Med lovforslagets § 1, nr. 2, foreslås det at ændre »personfarlig kriminalitet« til: »overtrædelse af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 og 26 samt §§ 119, 119 b, 123, 180, 216-225, 266, 281 og 288« i ungdomskriminalitetslovens § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1.

Der er tale om sproglige ændringer af lovteksten, der har til formål at udvide begrebet »personfarlig kriminalitet« til også at omfatte overtrædelser af straffelovens § 119 b. Forslaget indebærer, at ungdomskriminalitetsloven efter § 2, stk. 1, nr. 1, og stk. 2, nr. 1, vil kunne finde anvendelse på børn og unge, der er mistænkt for eller idømt fængselsstraf for at have overtrådt straffelovens § 119 b ved at angribe personer i offentlig tjeneste eller hverv. De pågældende sager vil derfor kunne henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, uanset om den pågældende samtidig vurderes at være i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet, jf. bestemmelsens stk. 1, nr. 2, og stk. 2, nr. 2.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 5, stk. 2, at nævnets afgørelser træffes på et møde ved stemmeflerhed, medmindre sagen kan afgøres af formanden eller en næstformand, jf. lovens § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, eller § 51, stk. 3. De nævnte bestemmelser giver

formanden eller en næstformand kompetence til at træffe afgørelse på skriftligt grundlag.

Det foreslås at ændre »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, eller § 51, stk. 3.« til: »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, § 36 a, stk. 2, § 42, stk. 2, eller § 51, stk. 3«.

Der er tale om en konsekvensrettelse som følge af, at der med lovforslaget, gives flere muligheder for, at formanden eller en næstformand kan træffe afgørelse på skriftligt grundlag.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Til nr. 4

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 6, stk. 1, at i sager vedrørende børn og unge i alderen 10 til 14 år bistås Ungdomskriminalitetsnævnet af en børnesagkyndig, jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, og § 51, stk. 3.

Det foreslås, at »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, og § 51, stk. 3.« i ungdomskriminalitetslovens § 6, stk. 1, ændres til »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, § 36 a, stk. 2, § 42, stk. 2, og § 51, stk. 3«.

Der er tale om en konsekvensrettelse som følge af, at der med lovforslaget gives flere muligheder for, at formanden eller en næstformand kan træffe afgørelse på skriftligt grundlag.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende retstilstand.

Til nr. 5

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 6, stk. 2, at Ungdomskriminalitetsnævnet bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når der skal træffes afgørelse om 1) gennemførelse af en ungefaglig undersøgelse under ophold på institution, indlæggelse på et sygehus eller benyttelse af et børnehus, jf. § 32, 2) anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, jf. § 14, stk. 2-4, 3) anbringelse på delvist lukkede døgninstitutioner eller afdelinger, jf. § 15, 4) anbringelse på sikrede døgninstitutioner, jf. § 16, 5) anbringelse på særligt sikrede afdelinger, jf. § 17, 6) tilbageholdelse i forbindelse med anbringelse, jf. § 18, stk. 1, 7) samvær og kontakt, jf. § 18, stk. 2 eller § 32, stk. 2, 8) opretholdelse af en anbringelse uden samtykke, jf. § 23 og 9) ændring af anbringelsessted, jf. § 24.

Det foreslås at indsætte et nyt stk. 3 i ungdomskriminalitetslovens § 6, hvorefter formanden eller næstformanden

kan træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet, ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde, skal bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

Forslaget har til formål at sikre, at børnesagkyndige endvidere vil kunne bistå Ungdomskriminalitetsnævnet i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det af formanden eller næstformanden skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

Ved vurderingen af om det skønnes »særdeles påkrævet af hensyn til den unge«, at Ungdomskriminalitetsnævnet bistås af en børnesagkyndig, vil der navnlig skulle lægges vægt på, om den unge har nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, uden at der dog er tale om en sådan svært nedsat psykisk funktionsevne, at den pågældende efter den foreslåede § 36 a bør undtages fra nævnsbehandling.

Det kan eksempelvis være i sager, hvor det konkret vurderes, at der bør ske nævnsbehandling af en ung med nedsat psykisk funktionsevne eller andre psykiske udfordringer, fordi nævnsbehandlingen vurderes at kunne have en positiv effekt på den unges fremadrettede udvikling. I sådanne sager kan der være behov for yderligere faglig indsigt i forhold til, om den unges nedsatte psykiske funktionsevne eller andre psykiske udfordringer medfører, at den unge ikke vil profitere af en straksreaktion og/eller et forbedringsforløb.

Det ville være at anse som særdeles påkrævet at benytte en børnesagkyndig, såfremt den børnesagkyndige – udover at kunne bidrage til en bedre dialog med den unge – er nødvendig for yderligere fagligt indsigt i forhold til, om den unges nedsatte psykiske funktionsevne eller andre psykiske udfordringer medfører, at den unge ikke vil profitere af en straksreaktion/og eller et forbedringsforløb.

Der vil ved vurderingen endvidere kunne lægges vægt på, om den gennemførte ungefaglige undersøgelse efter ungdomskriminalitetslovens § 31 vurderes at udgøre et tilstrækkeligt grundlag, således at der ikke er behov for yderligere faglig indsigt.

Det er alene formanden, der vil kunne træffe afgørelse om at lade Ungdomskriminalitetsnævnet bistås af en børnesagkyndig.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 8, at justitsministeren fastsætter Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden.

Det foreslås, at ungdomskriminalitetslovens § 8 nyaffattes, så Ungdomskriminalitetsnævnet selv fastsætter sin forretningsorden. Nyaffattelsen af ungdomskriminalitetslovens § 8 træder i kraft den 1. januar 2023, jf. den foreslåede § 7, stk. 2.

Idet ungdomskriminalitetslovens § 8 er en bemyndigelse til justitsministeren til at fastsætte Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden, bortfalder den hidtidige forretningsordenen automatisk 1. januar 2023. Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden udarbejdes herefter af Ungdomskriminalitetsnævnet selv.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets pkt. 2.13.3.

Til nr. 7

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 9, at politiet stiller sekretariatsbistand til rådighed for Ungdomskriminalitetsnævnet.

Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat har siden oprettelsen været organisatorisk forankret i Rigspolitiet, men virker i øvrigt uafhængigt af politiets arbejde. Regeringen (Socialdemokratiet) og Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti og Nye Borgerlige blev med aftalen om politiets og anklagemyndighedens økonomi 2021-2023 enige om en reform af Rigspolitiet, der bl.a. indebærer, at der skal ske en halvering af Rigspolitiets størrelse, og at Rigspolitiet fremover skal fokusere på de klassiske styrelsesopgaver som øverste politimyndighed i Danmark. På denne baggrund er det Justitsministeriets vurdering, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat skal udskilles fra Rigspolitiet.

Det foreslås, at ungdomskriminalitetslovens § 9 nyaffattes således, at der til Ungdomskriminalitetsnævnet tilknyttes et sekretariat. Desuden foreslås som nyt stk. 2, at Domstolsstyrelsen varetager Ungdomskriminalitetsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.

Denne forankring vil bl.a. indebære, at Domstolsstyrelsen stiller administrativ bistand og it til rådighed. Sekretariatet kan oplyse sagerne, foretage de nødvendige høringer, udarbejde sagsfremstillinger, redegørelser for hidtidig rets- og nævnspørelse og begrundede indstillinger, alt efter reglerne i forretningsordenen og nævnets nærmere bestemmelse i de enkelte sager.

Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat overflyttes fra

Rigspolitiet til Domstolsstyrelsen den 1. januar 2023, jf. den foreslåede § 7, stk. 3.

Efterfølgende ændringer vedrørende sekretariatsbetjeningen af nævnet, herunder myndighedsplacering, fysisk og geografisk placering samt organisering, skal drøftes med Ungdomskriminalitetsnævnets formand.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets pkt. 2.13.3.

Til nr. 8

Efter ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 1, kan Ungdomskriminalitetsnævnet pålægge barnet eller den unge en straksreaktion, som kan bestå i at bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde

Efter § 12, stk. 2, er det en betingelse for pålæg af en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnet eller den unges udvikling er i fare.

En straksreaktion efter ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 1, har ikke karakter af arbejde for en arbejdsgiver i henhold til lov nr. 2062 af 16. november 2021 om arbejdsmiljø (arbejds miljøloven).

Ungdomskriminalitetsloven indeholder ikke bestemmelser, der regulerer spørgsmålet om erstatningsforhold mv., såfremt et barn eller en ung kommer til skade eller pådrager sig sygdomme i forbindelse med udførelsen af en straksreaktion.

Spørgsmålet om eventuel erstatning for skader i denne forbindelse reguleres derfor af de almindelige regler i lov om arbejdsskadesikring, jf. lovbekendtgørelse nr. 376 af 31. marts 2020 med senere ændringer (arbejdsskadesikringsloven), som indeholder regler om erstatning og godtgørelse til tilskadekomne eller deres efterladte ved arbejdsskader. For at kunne tilkendes erstatning eller godtgørelse skal skaden i medfør af lovens § 1, stk. 1, 2. pkt., være forårsaget af arbejdet eller de forhold, det foregår under, jf. lovens §§ 5-7, men arbejdsgiveren behøver ikke at have handlet ansvarspådragende. Ved en arbejdsskade forstås i medfør af lovens § 5 ulykke og erhvervs sygdom.

Det foreslås for det første at nyaffatte den nuværende § 12, stk. 2, i ungdomskriminalitetsloven, således at det ikke længere er en betingelse for at pålægge en straksreaktion efter bestemmelsens stk. 1, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at

barnets eller den unges udvikling er i fare. I stedet vil en straksreaktion skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor. I den forbindelse vil Ungdomskriminalitetsnævnet bl.a. kunne tage udgangspunkt i den ungefaglige undersøgelse.

Det forudsættes i den forbindelse, at Ungdomskriminalitetsnævnet fremadrettet alene vil skulle lægge vægt på de grundlæggende hensyn, der ligger til grund for reglerne om straksreaktioner, herunder navnlig at reaktionen skal have en opdragende karakter over for barnet eller den unge, og at reaktionen har et udviklingsmæssigt sigte, således at barnet eller den unge kommer til at opleve, at barnet eller den unge bidrager til et trygt og ordentligt samfund.

Ungdomskriminalitetsnævnet vil fortsat kunne lægge vægt på, om barnets eller den unges adfærd giver grundlag for at pålægge en straksreaktion. Oplysninger om kriminalitet, herunder af et vist omfang eller grovhed, ulovligt skolefravær eller anden forsømmelse af undervisningspligten, adfærds- eller tilpasningsproblemer, eller at barnet eller den unge forud for sagens behandling har nægtet eller undladt at samarbejde med de relevante myndigheder om løsning af sine problemer, vil derfor fortsat kunne give grundlag for afgørelse om en straksreaktion.

Endvidere vil der fortsat kunne pålægges en straksreaktion, såfremt barnet eller den unge har udvist en adfærd omfattet af den ophævede bestemmelse i ungdomskriminalitetslovens § 12, stk. 2, idet den pågældende adfærd også fremadrettet vil være omfattet af anvendelsesområdet for straksreaktioner.

Det forudsættes, at kommunerne i langt videre omfang end i dag vil skulle indstille til brug af straksreaktion.

Ungdomskriminalitetsnævnet vil i forbindelse med afgørelsen om, hvorvidt der skal pålægges en straksreaktion efter lovens § 12, stk. 1, skulle foretage en konkret helhedsvurdering af alle sagens oplysninger med henblik på at fastsætte den straksreaktion, som vurderes bedst egnet til at få barnet eller den unge til at indse konsekvenserne af kriminelle handlinger og understøtte barnet eller den unge i at komme væk fra den kriminelle løbebane. En pålagt straksreaktion skal være klart formuleret, så det er tydeligt, hvad barnet eller den unge skal gøre for at efterleve reaktionen.

Det er kommunen, som indstiller til en straksreaktion. Det forudsættes, at kommunerne i langt videre omfang end i dag vil skulle indstille til brug af straksreaktion i de sager, som henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det foreslås for det andet at affatte et nyt § 12, stk. 2, i ungdomskriminalitetsloven, hvorefter justitsministeren be-

myndiges til at fastsætte regler om erstatning og godtgørelse til børn og unge for følger af skader, der pådrages ved udførelse af straksreaktioner fastsat efter bestemmelsens stk. 1.

»Skade« skal forstås i overensstemmelse med begrebet »personskade« i arbejdsskadesikringslovens § 6, stk. 1 og stk. 2, og omfatter således en personskade forårsaget af en hændelse eller påvirkning, der sker pludseligt eller inden for fem dage, jf. arbejdsskadesikringslovens § 6, stk. 1.

Det er en betingelse for erstatning, at det pågældende ulykkestilfælde pådrages ved udførelsen af en straksreaktion. Herved forstås f.eks. situationer, hvor et barn eller en ung i forbindelse med udførelse af en straksreaktion pådrager sig skade i forbindelse med et fald eller lignende.

Det forudsættes, at der ved bekendtgørelse vil blive fastsat nærmere regler om, at den relevante offentlige myndighed yder erstatning og godtgørelse til børn og unge for følger af ulykkestilfælde, der pådrages under udførelse af en sådan straksreaktion. Dette indebærer, at barnet eller den unge efter omstændighederne vil kunne tildeles erstatning og/eller godtgørelse for ulykkestilfælde, uanset om straksreaktionen kan antages at have værdi for den, der bliver udført arbejde hos.

Dette vil indebære, at børn og unge, der er underlagt en straksreaktion fra Ungdomskriminalitetsnævnet, klart vil være omfattet af reglerne i arbejdsskadesikringsloven. Dermed vil børn og unge kunne ydes erstatning og godtgørelse for ulykke, som pådrages under udførelse af en straksreaktion.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Ungdomskriminalitetslovens § 22 indeholder regler om hjemgivelse (dvs. hvis forældremyndighedsindehaver ønsker, at barnet eller den unge kommer hjem og bor igen, eller den unge, der er over 15 år, ikke længere ønsker at være anbragt, eller hvis hjemgivelse sker på initiativ fra kommunen) af et barn eller en ung, som er anbragt efter ungdomskriminalitetslovens § 14. De nærmere betingelser for hjemgivelse af et barn eller en ung efter ungdomskriminalitetslovens § 22 og fastsættelsen af længden for hjemgivelse fremgår af servicelovens § 68, stk. 1-4.

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 22 indsættes et nyt *stk.* 7, hvoraf det følger, at forud for, at et

forbedringsforløb fastsat i medfør af § 13 ophører, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i § 68, stk. 1-4, i lov om social service.

Formålet med den foreslåede ændring er at skabe klarhed over, hvem der træffer afgørelse om hjemgivelse af et anbragt barn eller ung i en situation, hvor hjemgivelsesprocessen ønskes igangsat i forbindelse med, at et forbedringsforløb fastsat af Ungdomskriminalitetsnævnet efter ungdomskriminalitetsloven ophører.

Forslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen inden udløbet af et af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsat forbedringsforløb efter lovens § 13 vil kunne træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i servicelovens § 68, stk. 1-4, som fastsætter nærmere regler om hjemgivelse af et barn eller en ung og længden for en hjemgivelsesperiode.

Det forudsættes i den forbindelse, at hjemgivelsesperioden kan vare op til 6 måneder, og at en hjemgivelse ikke sker pludseligt og uden forberedelse, så den kan være til skade for barnets eller den unges trivsel og udvikling, jf. de i servicelovens § 68, stk. 4, oplyste hensyn.

Det forudsættes endvidere, at Ungdomskriminalitetsnævnet i forbindelse med kommunalbestyrelsens afgørelse om hjemgivelse skal orienteres herom.

Det forudsættes endeligt, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med afgørelse om hjemgivelse, ligeledes skal træffe afgørelse om anbringelse, således at anbringelsen i den del af hjemgivelsesperioden, der ligger efter udløb af forbedringsforløbet, har hjemmel i serviceloven.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.16.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det fremgår af ungdomskriminalitetslovens § 23, stk. 1, 1. pkt., at opretholdelse af en anbringelse efter § 14, stk. 2-4, ud over 1 år fra Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse forudsætter fornyet afgørelse i nævnet, jf. dog stk. 2. Sagen forelægges af kommunalbestyrelsen, jf. bestemmelsens 2. pkt. Endvidere følger det af § 23, stk. 2, at har barnet eller den unge været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 14, stk. 2-4 (anbringelser uden for hjemmet), ud over 2 år fra Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse fornyet afgørelse i nævnet. Er sagen indbragt for Ankestyrelsen eller forelagt domstolene,

regnes fristen fra den endelige afgørelse eller dom, jf. bestemmelsens stk. 3, 1. pkt.

Det foreslås, at »i nævnet, jf. dog stk. 2. Sagen forelægges af kommunalbestyrelsen« i ungdomskriminalitetslovens § 23, *stk. 1, 1. pkt.*, udgår.

Til nr. 11

Det foreslås, at »i nævnet« i ungdomskriminalitetslovens § 23, stk. 2, udgår.

Der er tale om sproglige præciseringer som følge af ændringen af ungdomskriminalitetslovens § 23, stk. 5.

Til nr. 12

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 5* i ungdomskriminalitetslovens § 23, hvorefter fornyet afgørelse efter bestemmelsens stk. 1 eller 2, træffes af kommunens børn- og unge-udvalg efter reglerne i servicelovens § 62 inden forbedringsforløbets udløb, når en anbringelse uden samtykke skal opretholdes efter udløb.

Det foreslåede indebærer, at der ikke skal ske genbehandling i Ungdomskriminalitetsnævnet, hvis forbedringsforløbet er udløbet, og at kompetencen til at træffe afgørelse om fortsat anbringelse fremadrettet ligger hos kommunalbestyrelsen eller børn og unge-udvalget efter serviceloven.

Den foreslåede bestemmelse i § 23, stk. 5, sammenholdt med de foreslåede konsekvensændringer af § 23, stk. 1, 1. pkt., og § 23, stk. 2, indebærer, at en anbringelse efter lovens § 14, stk. 2-4, der af Ungdomskriminalitetsnævnet er fastsat som led i et forbedringsforløb, alene vil kunne opretholdes efter forbedringsforløbets udløb, hvis kommunens børn- og unge-udvalg træffer fornyet afgørelse herom efter reglerne i servicelovens § 62. Børn- og unge-udvalgets fornyede afgørelse skal foreligge inden udløbet af det af Ungdomskriminalitetsnævnet fastsatte forbedringsforløb.

Bestemmelsen har til formål at lovfæste den løbende efterprøvelse af grundlaget for tvangsanbringelser.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.16.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

De nærmere regler for den ungefaglige undersøgelse er fastsat i ungdomskriminalitetslovens § 31. Det fremgår nærmere

af § 31, stk. 4, at der som led i undersøgelsen skal indhentes oplysninger fra fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Er det nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog. Bestemmelsen giver imidlertid ikke mulighed for, at der i forbindelse med den ungefaglige undersøgelse kan foretages en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren.

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4, indsættes et 3. pkt., hvorefter kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Iværksætter kommunen en sådan undersøgelse, skal den foretages af en autoriseret psykolog.

Forslaget indebærer, at kommunen som led i den ungefaglige undersøgelse vil kunne iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Forslaget indebærer samtidig, at hvis kommunen iværksætter en sådan undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, vil det skulle være en autoriseret psykolog, som foretager undersøgelsen. Dette kan f.eks. være relevant for at belyse forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge og tage hånd om den pågældendes særlige behov.

Den psykologiske undersøgelse vil så vidt muligt skulle gennemføres i samarbejde med den pågældende forældremyndighedsindehaver og barnet eller den unge, jf. ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 1. Bestemmelsen vil således ikke give kommunen mulighed for at iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren ved brug af en autoriseret psykolog, hvis der ikke foreligger samtykke hertil fra forældremyndighedsindehaveren.

Den foreslåede bestemmelse i ungdomskriminalitetslovens § 31, stk. 4, 3. pkt., vil indholdsmæssigt svare til servicelovens § 50, stk. 5, 4. pkt.

Der er ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.17.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 33, 1. pkt., at den ungefaglige undersøgelse, jf. § 31, skal resultere i en begrundet indstilling om, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald af hvilken art disse bør være, jf. § 34. Det fremgår af lovens § 34, stk. 1., at indstillingen til Ungdomskriminalitetsnævnet skal omfatte den ungefaglige undersøgelse, jf. § 31, herunder en

beskrivelse af de foranstaltninger, jf. §§ 12-14, som foreslås iværksat.

De nærmere regler for den ungefaglige undersøgelse er fastsat i ungdomskriminalitetslovens § 31. Det fremgår dog af lovens § 32, stk. 1, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan beslutte, at den ungefaglige undersøgelse skal gennemføres under ophold på en institution, ved benyttelse af et børnehospital eller indlæggelse på et sygehus, herunder psykiatrisk afdeling, når det må anses for nødvendigt for at afgøre, om der er åbenbar risiko for alvorlig skade på barnets eller den unges sundhed eller udvikling.

Det foreslås, at henvisningen til »§ 31,« i ungdomskriminalitetslovens § 33, 1. pkt., og § 34, stk. 1, ændres til: »§§ 31 og 32,«.

Der er alene tale om en sproglig præcisering af lovteksten, der har til formål at understrege, at den ungefaglige undersøgelse – selvom denne som oftest vil være iværksat efter § 31 – tillige vil kunne iværksættes efter § 32, såfremt undersøgelsen skal gennemføres under en indlæggelse mv.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Til nr. 15

Bestemmelsen i ungdomskriminalitetslovens § 34 vedrører indholdet af kommunens indstilling til brug for Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse. Det følger af § 34, stk. 1, at indstillingen til Ungdomskriminalitetsnævnet skal omfatte den ungefaglige undersøgelse, jf. § 31, herunder en beskrivelse af de foranstaltninger, jf. §§ 12-14, som foreslås iværksat.

Det følger endvidere af bestemmelsens stk. 2, at en indstilling om anbringelse uden for hjemmet, jf. § 14 eller § 14, jf. §§ 15-17, herudover skal indeholde 1) en beskrivelse af, at betingelserne for anbringelse i § 14 eller i § 14, jf. §§ 15-17, anses for opfyldt, og af de ressourcer hos den unge, familien og netværket, som kan bidrage til at bringe barnet eller den unge tilbage i trivsel under anbringelsen, 2) en beskrivelse af den støtte og de initiativer, som er påtænkt for barnet eller den unge og dennes familie under anbringelsen uden for hjemmet og i tiden derefter, og 3) den unges holdning til den påtænkte anbringelse.

Det foreslås at indsætte et nyt nr. 4 i ungdomskriminalitetslovens § 34, stk. 2, hvorefter en vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter serviceloven eller anden relevant lovgivning, skal indgå i en indstilling om anbringelse uden for hjemmet efter lovens § 14 eller § 14, jf. §§ 15-17.

Det forudsættes, at vurderingen af forældremyndighedsindehaverens kompetencer vil kunne foretages på grundlag af den ungefaglige undersøgelse og sagens oplysning i øvrigt, og uden at kommunen vil skulle foretage en række supplerende undersøgelser mv., som kommunen ikke også foretager efter de gældende regler. Det bemærkes i den forbindelse, at kommunalbestyrelsen allerede efter de gældende regler i ungdomskriminalitetslovens § 32, stk. 2, er forpligtet til at anlægge en helhedsvurdering, der som udgangspunkt bl.a. skal omfatte barnets eller den unges udvikling og adfærd, familieforhold, skoleforhold, sundhedsforhold, fritidsforhold og venskaber og andre relevante forhold. Kommunalbestyrelsen er endvidere allerede efter gældende ret forpligtet til at afdække ressourcer og problemer hos barnet eller den unge, familien og netværket, jf. lovens § 31, stk. 3, 1. pkt.

Den foreslåede ændring vil således alene betyde, at kommunalbestyrelsen skal sammenfatte de relevante eksisterende oplysninger i den ungefaglig undersøgelse og sagen i øvrigt, så det sikres, at kommunens samlede vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at drage omsorg for barnet eller den unge, herunder med støtte, fremgår tydeligt af indstillingen til Ungdomskriminalitetsnævnet. Dette skal sikre, at forældremyndighedsindehaverens retssikkerhed og grundlaget for kommunalbestyrelsens og børn- og unge-udvalgets afgørelse styrkes.

Den foreslåede ændring vil samtidig indebære, at retstilstanden efter ungdomskriminalitetsloven i højere grad svarer til den gældende efter serviceloven.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand. Det bemærkes i den forbindelse særligt, at den foreslåede ordning således ikke vil medføre ændringer af kravene til en ungefaglig undersøgelse efter ungdomskriminalitetslovens § 31, herunder til kommunalbestyrelsens undersøgelse af barnets eller den unges familieforhold og afdækning af ressourcer og problemer hos barnet eller den unge og familien. Det vil således fortsat være op til kommunen ud fra en konkret og individuel vurdering at tage stilling til, hvordan disse forhold i en given sag skal belyses, herunder om der eventuelt er behov for at foretage f.eks. en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaverens forældrekompetencer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.17.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16

Ungdomskriminalitetslovens § 2 fastsætter lovens anvendelsesområde på baggrund af et alderskriterium, et opholdskriterium og et kriminalitetskriterium. Loven giver imidlertid ikke i dag mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra behandling ved Ungdoms-

kriminalitetsnævnet i de situationer, hvor de objektivt er omfattet af nævnets målgruppe.

Det bemærkes i den forbindelse, at 15-17-årige, der får en foranstaltningsdom fremfor en fængselsstraf, ikke vil kunne få deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i ungdomskriminalitetsloven som § 36 a, der giver mulighed for at børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne kan undtages fra at få deres sag behandlet ved Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det foreslås i § 36 a, *stk. 1, 1. pkt.*, at kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke iværksættes foranstaltninger, jf. §§ 12-14 (straksreaktion, forbedringsforløb eller tvangsmæssig anbringelse) af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge. Ungdomskriminalitetsnævnet træffer afgørelse om foranstaltninger efter §§ 12-14 på baggrund af kommunens indstilling herom, jf. den foreslåede bestemmelses 2. *pkt.*

Kommunen vil under forberedelsen af sagen og indstillingen til Ungdomskriminalitetsnævnet skulle afdække barnets eller den unges særlige udfordringer, herunder barnets eller den unges eventuelle svært nedsatte psykiske funktionsevne med henblik på at vurdere, om der er behov for, at barnet eller den unges sag skal undtages fra at blive behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet, uanset at kriterierne i lovens § 2 formelt er opfyldt.

Det forudsættes i den forbindelse, at kommunens indstilling til nævnet som udgangspunkt vil bygge på konklusionerne i den ungefaglige undersøgelse efter lovens § 31. Kommunen kan dog også uden at udarbejde en sådan undersøgelse indstille til nævnet, at sagen ikke skal behandles i nævnet, såfremt kommunen under sagens forberedelse, herunder gennem tidligere udarbejdet materiale vedrørende barnet eller den unge, kan konstatere, at barnet eller den unge har en svært nedsat psykisk funktionsevne. Det forudsættes, at kommunens indstilling indgår som et væsentligt og tungtvæjende element i nævnets vurdering, selvom at nævnet ikke er bundet af kommunens indstilling.

Ved »svært nedsat psykisk funktionsevne« forstås særligt børn eller unge, hvis psykiske udviklingsniveau er langt fra aldersmæssigt svarende, således at barnet eller den unges udvikling, herunder særligt den pågældendes modenhed (dvs. evnen til at handle klogt, ansvarsbevidst og selvstændigt) og evne til at forstå konsekvensen af sine handlinger, er betydeligt hæmmet. Målgruppen vil således bl.a. kunne omfatte børn og unge, der er diagnosticeret med infantil autisme, udviklingshæmning og lignende. Endvidere vil målgruppen kunne omfatte børn og unge, der er diagnosticeret med en opmærksomhedsforstyrrelse, eksempelvis ADHD

eller autismespektrum-forstyrrelse, men vil også kunne omfatte børn og unge som har betydelige psykiske udfordringer, uden at der foreligger en psykiatrisk diagnose.

Ved vurderingen af, om et barn eller en ung har svært nedsat psykisk funktionsevne kan der særligt lægges vægt på, om barnet eller den unges evne til at fungere i hverdagen afviger betydeligt fra en gennemsnitlig person på samme alder, og om barnet eller den unge vurderes at være kognitivt i stand til at forstå sagsprocessen i Ungdomskriminalitetsnævnet. Der vil ligeledes kunne lægges vægt på, om et forløb fastsat i Ungdomskriminalitetsnævnet vurderes at kunne have en positiv effekt på barnet eller den unges fremadrettede udvikling og bidrage til, at barnet eller den unge bringes ud af kriminalitet, eller om deltagelsen i nævnsmødet mv. omvendt vurderes at være en belastning for barnets eller den unges mentale helbred, herunder i lyset af allerede igangsatte indsatser efter f.eks. serviceloven.

Det foreslås endvidere i § 36 a, *stk. 2*, at Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse efter *stk. 1, 2. pkt.*, kan træffes af formanden eller en næstformand, og at sådanne afgørelser skal ske på skriftligt grundlag.

Der er tale om en konkret vurdering i forhold til, om svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge med betydelig vægt taler for, at sagen ikke skal behandles af nævnet. Formanden eller en næstformand vil i den forbindelse bl.a. kunne lægge vægt på en eventuel diagnose hos barnet eller den unge, at barnet eller den unge i forvejen modtager støtte fra kommunen efter f.eks. serviceloven, og at barnet eller den unge er anbragt på en institution og derigennem er tilknyttet en eller flere støttepersoner.

I sager, hvor det konkret vurderes, at der bør ske nævnsbehandling af børn eller unge med svært nedsat psykisk funktionsevne, bør der efter omstændighederne tages højde herfor under behandlingen af sagen i Ungdomskriminalitetsnævnet, f.eks. ved at lade en børnesagkyndig medvirke eller ved at lade barnet eller den unge deltage via videolink i et andet lokale. I sådanne sager vil formanden eller næstformanden endvidere kunne træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet skal bistås af en børnesagkyndig, jf. den foreslåede § 6, *stk. 3*, samt bemærkningerne hertil nedenfor.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 17

Det følger af ungdomskriminalitetsnævnets § 42, *stk. 1, 2. pkt.*, at Ungdomskriminalitetsnævnet afviser en sag, hvis

den unge fylder 18 år senest 1 måned efter sagens behandling i nævnet. Bestemmelsen skal ses i lyset af lovens § 20, hvorefter foranstaltninger efter §§ 12-14 ophører, når den unge fylder 18 år.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 2* i ungdomskriminalitetslovens § 42, hvorefter formanden eller en næstformand kan træffe afgørelse på skriftligt grundlag om afvisning af en sag på baggrund af den unges alder, jf. bestemmelsens *stk. 1, 2. pkt.*

Som konsekvens heraf bliver de gældende § 42, *stk. 2 og 3*, herefter *stk. 3 og 4*.

Den foreslåede ændring har til formål at sikre, at nævnets formand eller en næstformand på skriftligt grundlag kan afvise sager i de tilfælde, hvor Ungdomskriminalitetsnævnet – henset til det meget korte forløb til det fyldte 18. år – alligevel ikke vil kunne fastsætte foranstaltninger, der vil kunne bidrage meningsfuldt til den unges udvikling.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 18

Det følger af ungdomskriminalitetslovens § 43, *stk. 1*, at Ungdomskriminalitetsnævnet beslutter, om en sag er tilstrækkeligt oplyst, og at Ungdomskriminalitetsnævnet kan udsætte en sag med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger.

Det foreslås, at der i ungdomskriminalitetslovens § 43, *stk. 1*, indsættes et nyt 2. punktum således, at beslutning efter 1. pkt. kan træffes af formanden eller en næstformand.

Den foreslåede ændring indebærer, at formanden eller en næstformand under sagens forberedelse vil kunne udsætte en sag, hvis det konkret vurderes, at en sag ikke er tilstrækkeligt oplyst, og med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Et eksempel herpå kan være, at barnets eller den unges skoleforhold eller lignende ikke er tilstrækkeligt oplyst i den ungefaglige undersøgelse. Derimod vil sagen ikke skulle udsættes, hvis der alene er tale om mindre vigtige oplysninger, der f.eks. vil kunne afdækkes gennem spørgsmål til barnet eller den unge eller forældremyndighedsindehaverne under nævnsmødet.

Det forudsættes, at sagen vil skulle udsættes, hvis det konkret vurderes, at sagen ikke er tilstrækkeligt belyst til, at sagen på nævnsmødet vil kunne afgøres.

En beslutning om udsættelse vil i praksis f.eks. kunne træffes på grundlag af en indstilling fra et nævnsmedlem, der i forbindelse med sagens forberedelse vurderer, at sagen ikke er tilstrækkeligt belyst til, at nævnet kan træffe afgørelse i sagen, ligesom formanden eller en næstformand også af egen drift vil kunne beslutte at udsætte sagen.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.15.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Det foreslås, at loven skal træde i kraft den 1. juli 2022.

Det foreslås endvidere, at §§ 8 og 9 i lov om nr. 1705 af 17. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som ændret ved § 3 i lov nr. 2394 af 14. december 2021, træder i kraft den 1. januar 2023.

Endelig foreslås det, at § 107 a i retsplejeloven, som affattet ved denne lovs § 2, nr. 2, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Men den foreslåede ikrafttrædelsesbestemmelse sikres det, at der hurtigt skabes en klar hjemmel til, at danske myndigheder og domstole kan samarbejde med EPPO som kompetent myndighed inden for rammerne af den regulering, der danner grundlag for danske myndigheders samarbejde med andre EU-medlemsstater.

Til § 8

Bestemmelsen fastsætter lovens territoriale anvendelsesområde.

Det fremgår af den foreslåede *stk. 1*, at loven ikke skal gælde for Færøerne og Grønland. Efter den foreslåede *stk. 2*, kan §§ 4 og 5 ved kongelig anordning sættes helt eller delvist i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som henholdsvis færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Den foreslåede ændring af straffelovens § 79 d, jf. lovforslagets § 1, vil ikke gælde for Færøerne og Grønland. Færøerne overtog således pr. 1. marts 2010 lovgivningskompetencen på det strafferetlige område, mens der for Grønland gælder en særlig kriminallov.

De foreslåede ændringer af retsplejeloven, jf. lovforslagets § 2, vil heller ikke finde anvendelse for hverken Færøerne eller Grønland, da Færøerne og Grønland har egne retsplejelove.

Ifølge § 143 i færdselsloven gælder loven ikke for Færøerne og Grønland, og loven indeholder ikke en anordningsbestemmelse om, at lovens regler kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland. Lovforslagets § 3 vil derfor ikke finde anvendelse eller kunne sættes i kraft for Færøerne eller Grønland.

Det følger af hjemrejselovens § 31, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger. Det foreslås derfor, at lovens § 4 ikke gælder for Færøerne og Grønland, men ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Det foreslås endvidere, at lovens § 5 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Det følger af lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitets § 63, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland. Loven indeholder ikke en anordningsbestemmelse om, at lovens regler kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland. Derfor vil lovforslagets § 6 ikke finde anvendelse eller kunne sættes i kraft for hverken Færøerne eller Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1851 af 20. september 2021, som senest ændret ved § 2 i lov nr. 452 af 20. april 2022, foretages følgende ændring:

1. Efter § 79 c indsættes i 9. kapitel:

»§ 79 d. De oplysninger, som politiet kan videregive i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, omfatter bl.a. fotografier af de pågældende personer, herunder

- 1) personfotografier optaget i medfør af stk. 2,
- 2) personfotografier optaget i medfør af retsplejelovens kapitel 72,
- 3) personfotografier optaget eller registreret i medfør af udlændingelovens § 40 b, og
- 4) personfotografier optaget af kriminalforsorgen i medfør af retsplejelovens § 776 a eller straffuldbyrdelseslovens § 61.

Stk. 2. Politiet kan med henblik på videregivelse i medfør af § 79 b, stk. 8, § 79 c, stk. 5, og § 236, stk. 13, optage personfotografier af personer, der ved endelig dom

- 5) er dømt for en eller flere af de overtrædelser, som er nævnt i § 79 b, stk. 1,
- 6) er idømt et opholdsforbud efter § 79 c, stk. 1, jf. stk. 2, eller
- 7) er idømt et opholdsforbud efter § 236, stk. 1, nr. 1.

Stk. 3. Optagelse af personfotografier efter stk. 2 skal foretages i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 792 e, stk. 1 og 2.«

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1835 af 15. september 2021, som senest ændret ved § 1 i lov nr. 291 af 8. marts 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 41 f, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »§ 41 e,«: » stk. 1, 2. pkt., og«.

§ 41 f. ---

Stk. 2. Efter anmodning udleverer anklagemyndigheden kopi af anklageskrift eller retsmødebegæring til de i stk. 1 nævnte personer. § 41 b, stk. 3, nr. 1-3, og § 41 e, stk. 5, finder tilsvarende anvendelse. Dokumentet skal inden kopieringen anonymiseres, således at forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilken periode retten til aktindsigt gælder.

Stk. 3-7. ---

2. Efter § 107 indsættes i kapitel 10:

»§ 107 a. Danske myndigheder og domstole kan behandle anmodninger om retshjælp fra og fremsende anmodninger om retshjælp til Den Europæiske Anklagemyndighed (EP-PO) efter almindelige regler om stater gensidige retshjælp i straffesager. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler herom.«

§ 788. ---

Stk. 2. Underretning gives

1) ---

2) ved anden aflytning til den, der har rådighed over det sted eller det lokale, hvor samtalen er afholdt eller udtalelsen fremsat, og

3) ved brevåbning og brevstandsning til afsenderen eller modtageren af forsendelsen.

Stk. 3-5. ---

§ 791 a.

Stk. 1-7. ---

Stk. 8. Reglerne i § 782, stk. 2, §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 2, og § 788, stk. 3 og 4, § 789 samt § 791 finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 2 og 3 omhandlede tilfælde. Reglerne i §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 1, § 788, stk. 3 og 4, samt § 791 finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 5 omhandlede tilfælde.

§ 791 d. Der kan ske blokering af en hjemmeside, hvis der er grund til at antage, at der fra hjemmesiden begås en overtrædelse af straffelovens §§ 114-114 i, 119 eller 119 a.

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Det påhviler udbydere af elektroniske kommunikationsnet og -tjenester og administratorer af internetdomæner at bistå politiet ved gennemførelsen af kendelser efter stk. 2. Afviser udbyderen eller administratoren uden lovlig grund at bistå politiet, finder bestemmelsen i § 178 tilsvarende anvendelse.

Stk. 5. ---

3. I § 788, stk. 2, nr. 2, udgår »og«.

4. I § 788, stk. 2, nr. 3, ændres »forsendelsen.« til: »forsendelsen, og«.

5. I § 788, stk. 2, indsættes som *nr. 4*:

»4) ved registrering af en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat til personen, hvis færden registreres, samt til kendte brugere af det køretøj eller den ejendom, registreringen angår.«

6. I § 791 a, stk. 8, 2. pkt., ændres »stk. 5« til: »stk. 5, nr. 1.«.

7. I § 791 a, stk. 8, indsættes som 3. pkt. og 4. pkt.:

»Reglerne i § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 4, og § 788, stk. 4, 1. pkt., finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 5, nr. 2, omhandlede tilfælde, dog således at underretning i disse tilfælde gives af politiet, ligesom kompetencen til at træffe beslutning om at unklade eller udsætte underretning i et nærmere fastsat tidsrum i disse tilfælde tilkommer politiet, jf. dog 4. pkt. Skal politiet med henblik på placering eller montering af en gps eller et andet lignende apparat tilgå boliger og andre husrum og lignende eller indholdet af aflåste genstande eller tilgå andre genstande eller lokaliteter uden for husrum, som en person, der ikke er mistænkt, har rådighed over, finder reglerne i §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 4, og § 788, stk. 3 og 4, tilsvarende anvendelse.«

8. I § 791 d, stk. 1, ændres » eller 119 a« til: », 119 a, § 263, stk. 1, § 263 a, § 264 d, stk. 2, §§ 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301«.

9. I § 791 d, stk. 4, ændres »kendelser efter stk. 2« til: »blokeringer«.

10. I § 791 d indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Såfremt øjemedet med blokeringen efter stk. 1 vedrørende straffelovens § 263, stk. 1, §§ 263 a, 279, 279 a, 281, 290, 290 a, 300 a eller 301 ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om blokering. Ved beslutning efter 1. pkt. skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Rigsadvokaten. Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

11. Efter § 819 indsættes i *kapitel 75 a*:

»§ 820. Er der en særligt bestyrket mistanke om, at en person, hvis identitet er politiet bekendt, har begået en lovovertrædelse, der efter denne lov kan medføre fængsel i 6

år eller derover, kan politiet offentliggøre et fotografi, et signalement eller andre oplysninger, der er egnede til at identificere den pågældende, i presse, radio, fjernsyn eller anden form for medie, med henblik på at identificere vidner, såfremt vidnernes forklaringer må antages at være af afgørende betydning for strafforfølgningens gennemførelse eller for at forebygge yderligere lovovertrædelser af tilsvarende grovhed.

Stk. 2. I forbindelse med offentliggørelse af oplysninger som nævnt i stk. 1 kan der gives oplysninger om den påsigtede kriminalitet og om den sigtedes identitet, herunder navn, stilling og bopæl.

Stk. 3. Offentliggørelse som nævnt i stk. 1 må ikke foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb.

Stk. 4. Afgørelse om offentliggørelse træffes af politiet.«

§ 3

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1710 af 13. august 2021, som ændret ved § 1 i lov nr. 2396 af 14. december 2021 og § 22 i lov nr. 2601 af 28. december 2021, foretages følgende ændring:

1. I § 118 c, stk. 6, indsættes som 2. pkt.:

»Der kan uanset straffelovens § 26, stk. 2, pålægges enkeltmandsvirksomheder strafansvar efter reglerne i straffelovens §§ 25 og 27 uanset virksomhedens størrelse og organisation.«

§ 4

I hjemrejseloven, lov nr. 982 af 26. maj 2021, som senest ændret ved § 12 i lov nr. 452 af 20. april 2022, foretages følgende ændring:

1. I § 14 indsættes efter stk. 3 som nye stykker:

»*Stk. 4.* Retten kan bestemme, at en udlænding deltager i et retsmøde efter stk. 1 eller 2 om varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning efter retsplejelovens kapitel 70 alene med henblik på udsendelse som følge af beslutning ved endelig dom om udvisning ved anvendelse af telekommunikation med billede, når retten finder det ubetænkeligt henset til formålet med retsmødet og sagens øvrige omstændigheder.

Stk. 5. Deltager en udlænding i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, jf. stk. 4, skal den beskikkede advokat deltage i retsmødet på samme sted som udlændingen, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at den beskikkede advokat i stedet møder frem i retten eller deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede fra et andet sted end udlændingen.

Stk. 6. Deltager en udlænding i et retsmøde om varetægtsfængsling efter stk. 1 eller 2 ved anvendelse af telekommunikation med billede, deltager anklageren i retsmødet ved

§ 118 c.

Stk. 1-5. ---

Stk. 6. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Stk. 7-9. ---

§ 14

Stk. 1-4. ---

anvendelse af telekommunikation med billede, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 7.

§ 5

I lov om politiets virksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 1270 af 29. november 2019, som ændret ved § 2 i lov nr. 1174 af 8. juni 2021, foretages følgende ændring:

1. Efter § 5 indsættes:

»§ 5 a. På steder, hvor der efter lov om knive og blankvåben m.v. § 1 gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan politiet besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande med henblik på at kontrollere, om vedkommende er i besiddelse af eksplosivstoffer.

Stk. 2. Besigtigelse og undersøgelse som nævnt i stk. 1 kan ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.

Stk. 3. Beslutning om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 træffes af politidirektøren eller den, som denne bemyndiger hertil. Beslutningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for.

Stk. 4. Politiet kan tilbageholde en person, der undersøges i medfør af stk. 1, i det tidsrum, der er nødvendigt til gennemførelse af undersøgelsen.«

§ 6

I lov om nr. 1705 af 17. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, som ændret ved § 3 i lov nr. 2394 af 14. december 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, 3. pkt., ændres »med,« til »med«

§ 1. Formålet med loven er at forebygge ungdomskriminalitet ved et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10 til 17 år, og en ungekriminalforsorg, der skal føre tilsyn med, at indsatserne gennemføres. Indsatserne skal fastlægges og gennemføres for barnets eller den unges bedste, være helhedsorienterede, bygge på barnets eller den unges egne ressourcer og tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af barnets eller den unges og familiens forhold. Barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med, alder og modenhed

§ 2. Loven finder anvendelse for unge i alderen 15 til 17 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er

1) idømt fængselsstraf for personfarlig kriminalitet eller

2) ---

Stk. 2. Loven finder tillige anvendelse for børn og unge i alderen 10 til 14 år, som har opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark, og som er

2. I § 2, *stk. 1, nr. 1*, og *stk. 2, nr. 1*, ændres »personfarlig kriminalitet« til: »overtrædelse af bestemmelser omfattet af straffelovens kapitel 25 og 26 samt straffelovens §§ 119, 119 b, 123, 180, 216-225, 266, 281 og 288«

1) mistænkt for personfarlig kriminalitet eller

2) ---

§ 5. ---

Stk. 2. Nævnets afgørelser træffes på et møde ved stemmeflerhed, medmindre sagen kan afgøres af formanden eller næstformanden, jf. § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, eller § 51, stk. 3.

§ 6. I sager vedrørende børn og unge i alderen 10 til 14 år bistås Ungdomskriminalitetsnævnet af en børnesagkyndig, jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, og § 51, stk. 3.

Stk. 2. ---

§ 8. Justitsministeren fastsætter Ungdomskriminalitetsnævnets forretningsorden.

§ 9. Politiet stiller sekretariatsbistand til rådighed for Ungdomskriminalitetsnævnet.

§ 12. ---

Stk. 2. Det er en betingelse for pålæg af en straksreaktion, at der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare

§ 22. ---

§ 23. Opretholdelse af en anbringelse efter § 14, stk. 2-4, ud over 1 år fra Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse forudsætter fornyet afgørelse i nævnet, jf. dog stk. 2. Sagen forelægges af kommunalbestyrelsen.

Stk. 2. Har barnet eller den unge været anbragt uden for hjemmet inden for det seneste år før datoen for den aktuelle anbringelse, forudsætter opretholdelse af en foranstaltning efter § 14, stk. 2-4, ud over 2 år fra Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse fornyet afgørelse i nævnet.

Stk. 3. Er sagen indbragt for Ankestyrelsen eller forelagt domstolene, regnes fristen fra den endelige afgørelse eller dom. Uanset stk. 1 eller 2 kan Ungdomskriminalitetsnævnet,

3. I § 5, *stk. 2*, ændres »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, eller § 51, stk. 3« til: »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, § 36 a, stk. 2, § 42, stk. 2, eller § 51, stk. 3«.

4. I § 6, *stk. 1*, ændres »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, og § 51, stk. 3« til: »jf. dog § 21, stk. 3 og 6, § 29, stk. 3, § 30, stk. 3, § 36 a, stk. 2, § 42, stk. 2, og § 51, stk. 3«.

5. I § 6 indsættes som stk. 3:

»Formanden eller næstformanden kan træffe afgørelse om, at Ungdomskriminalitetsnævnet, ud over de i stk. 2 nævnte tilfælde, bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende unge i alderen 15 til 17 år, når det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.«

6. § 8 affattes således:

»§ 8. Ungdomskriminalitetsnævnet fastsætter selv sin forretningsorden.«

7. § 9 affattes således:

»§ 9. Til Ungdomskriminalitetsnævnet tilknyttes et sekretariat.«

Stk. 2. Domstolsstyrelsen varetager Ungdomskriminalitetsnævnets bevillingsmæssige og administrative forhold.«

8. § 12, *stk. 2*, affattes således:

»Stk. 2. Justitsministeren kan fastsætte regler om erstatning og godtgørelse til børn og unge for skader, der pådrages ved udførelse af straksreaktioner fastsat efter stk. 1.«

9. I § 22 indsættes som *stk. 7*:

»Stk. 7. Forud for, at et forbedringsforløb fastsat i medfør af § 13 ophører, kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om hjemgivelse efter reglerne i § 68, stk. 1-4, i lov om social service.«

10. I § 23, *stk. 1, 1. pkt.*, udgår »i nævnet, jf. dog stk. 2. Sagen forelægges af kommunalbestyrelsen.«

11. I § 23, *stk. 2*, udgår »i nævnet«.

12. I § 23 indsættes som *stk. 5*:

Ankestyrelsen eller retten fastsætte en kortere frist for fornyet behandling i Ungdomskriminalitetsnævnet

Stk. 4. ---

§ 31. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Som led i undersøgelsen skal der indhentes oplysninger fra fagfolk, som allerede har viden om barnets eller den unges og familiens forhold. Er det nødvendigt, skal kommunen lade barnet eller den unge undersøge af en læge eller en autoriseret psykolog.

§ 33. Den ungefaglige undersøgelse, jf. § 31, skal resultere i en begrundet indstilling om, hvorvidt der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og i bekræftende fald, af hvilken art disse bør være, jf. § 34. Er barnet eller den unge i forvejen underlagt foranstaltninger efter § 52 i lov om social service, skal der desuden tages stilling til, om disse foranstaltninger bør videreføres. Indstillingen skal indeholde oplysninger om, hvordan forældremyndighedsindehaverne og barnet eller den unge stiller sig til foranstaltningerne, og om forhold i familien eller i dennes omgivelser, som kan bidrage til at bringe barnet eller den unge tilbage i travsel

§ 34. ---

Stk. 2. En indstilling om anbringelse uden for hjemmet, jf. § 14 eller § 14, jf. §§ 15-17, skal derudover indeholde:

1) ---

2) ---

3) ---

§ 42. ---

Stk. 2. Fremkommer der under sagens behandling nye væsentlige oplysninger om mistanken mod barnet eller den unge, jf. § 2, stk. 2, kan Ungdomskriminalitetsnævnet udsætte sagen med henblik på politiets vurdering af oplysningerne. Frafalder politiet på denne baggrund mistanken mod barnet eller den unge, underrettes Ungdomskriminalitetsnævnet, hvorefter nævnets formand eller en næstformand kan afvise sagen, jf. stk. 1.

»*Stk. 5.* Fornyet afgørelse, jf. stk. 1 eller 2, træffes af kommunens børn- og unge-udvalg efter reglerne i § 62 i lov om social service inden forbedringsforløbets udløb, når en anbringelse uden samtykke skal opretholdes efter udløb.«

13. I § 31, *stk. 4*, indsættes som *3. pkt.*: »Kommunen kan iværksætte en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren. Iværksætter kommunen en sådan undersøgelse, skal den foretages af en autoriseret psykolog.«

14. I § 33, *1. pkt.*, og § 34, *stk. 1*, ændres »§ 31,« til: »§§ 31 og 32,«.

15. I § 34, *stk. 2*, indsættes som *nr. 4*:

»4) En vurdering af forældremyndighedsindehaverens kompetencer til at varetage omsorgen for barnet eller den unge og tage hånd om barnets eller den unges særlige behov, herunder med hjælp og støtte efter lov om social service eller anden relevant lovgivning.«

16. Efter § 36 indsættes før overskriften før § 37:

»§ 36 a. Kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke iværksættes foranstaltninger, jf. §§ 12-14, af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge. Ungdomskriminalitetsnævnet træffer afgørelse om foranstaltninger efter §§ 12-14 på baggrund af kommunens indstilling herom.

Stk. 2. Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelse, jf. stk. 1, 2. pkt., kan træffes af formanden eller en næstformand. Afgørelser truffet af formanden eller en næstformand skal ske på skriftligt grundlag.«

17. I § 42 indsættes efter stk. 1 som stykke:

»*Stk. 2.* Formanden eller en næstformand kan træffe afgørelse på skriftligt grundlag, om afvisning af en sag på baggrund af den unges alder, jf. stk. 1, 2. pkt.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

Stk. 3. ---

§ 43. Ungdomskriminalitetsnævnet beslutter, om en sag er tilstrækkeligt oplyst, og kan udsætte en sag med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger.

Stk. 2. ---

18. I § 43, *stk. 1*, indsættes som *2. pkt.*:

»Beslutning efter 1. pkt. kan træffes af formanden eller en næstformand.«